

Video Surveillance Systems
Affordable, Reliable, Customized
4, 8, 16 and 32 Camera Systems

- Watch Your Business from anywhere in the World on Internet, iPhone and Android Smart Phones.
- Control Employee Theft by Text Insertion Systems.

Contact: **Jatinder Singh** Ph: 269-532-1786 Cell: 269-271-5194
www.watchyourbusiness.com

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ
ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ - 4 ਸਤੰਬਰ 2011 (ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ)

BUSSE WOODS FOREST PRESERVE
SOUTH, Elk Grove Village- IL

ਰੰਗਾਰੰਗ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ

ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਨਾਮੀ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਉਣਗੇ

For More Info.: chicagokabaddicup@yahoo.com

ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਧਰਮ ਭਾ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਅਮਨਟੈਲ
AMANTEL.COM
\$100 'ਚ 126 ਘੰਟੇ
ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ (7560 ਮਿੰਟ)
Customer Service 24/7 ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

Twelfth Year in Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 12, Issue 35, August 27, 2011 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਅੰਨਾ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਅੱਗੇ ਬੇਵੱਸ ਹੋਈ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹਮਾਇਤ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਝੁਕਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਅੰਦੋਲਨ ਲੰਮਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਟੀਮ ਵੀ ਕੁਝ ਨਰਮ ਪੈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਕਿਸੇ 'ਸਮਝੌਤੇ' ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਰਾਹ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਂਜ, ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਬਾਰੇ ਲਿਖਤੀ ਭਰੋਸੇ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਉਹ ਅਗਾਂਹ ਕਦਮ ਵਧਾਉਣਗੇ। ਉਧਰ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ 'ਅੰਨਾ ਰੰਗ' ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਨੇਤਾ ਨੂੰ 'ਨਾਇਕ' ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੰਨਾ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਨਤਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਤੰਗ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਕਸ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਦਾਗਦਾਰ ਹੈ।

ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅੱਗੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕ ਨਾ ਚੱਲੀ। ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੈਰ ਪਿੱਛੇ ਖਿੱਚਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਤਰੰਤ ਮਰਨ ਵਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਕੁੱਦ ਪਈਆਂ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਇਸ ਤਿੱਖੇ ਰੁਖ਼ ਨੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅੰਨਾ ਨਾਲ ਰੋੜ੍ਹਾ ਮੁਕਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਹਲੂਣਿਆ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਆਗੂ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਸਦਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਫੈਲਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਘੁਟਾਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਘੁਟਾਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਣ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਬਿੱਲ ਪਾਸ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 4 'ਤੇ)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ: ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਈ ਐਤਕੀਂ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਖੈਰ ਨਹੀਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਖ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਚ ਜੁਟੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਨੇ ਜਿੱਤ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਵਿੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਇਸ ਕਵਾਇਦ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ 'ਚ ਚੰਗੀ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾ ਲਈ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਰਾਂ ਅਲਪਣ ਵਾਲਾ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚਾ ਹੁਣ ਖਿਲਰਨ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦੇ 28 ਆਗੂਆਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੇ ਚਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਰਬਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ (ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ), ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ (ਮੱਤੋਵਾਲ), ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਟ ਖਾਲਸਾ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੱਛਮੀ) ਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੱਖਣੀ) ਤੋਂ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ।

ਉਧਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸੁਭ ਸ਼ਗਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਵੋਟਾਂ ਲਈ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੂਜੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤ ਕੇ ਲੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ

ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਥੇਬੰਦਕ ਰੂਪ 'ਚ ਇਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਵਾਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਦਿਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡਣ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੋਰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਦਾਇਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ 'ਚ

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਪਰ ਸ਼ਰੂਆਤ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਔਖੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਬਾਰੇ ਸ. ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ 40 ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ 'ਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪੰਥਕ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 'ਤੇ)

FARMERS

*Auto *Home
*Business
*Workers
Compensation

ਆਟੋ, ਘਰ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਉਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

Gurjinder Dimple
Insurance Agent
License #537993

ਫਰੀ ਕੋਂਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
Ph:517-499-4883
Fax:517-993-5755, gurjindersingh@att.net
2681 Loon Ln, Okemos, MI 48864

Worldwide Travel, Inc.

Call for special fares

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਦਿੱਲੀ, ਬੰਬੇ

734-525-7304 ਜਾਂ 800-504-3044

ਵਾਜਬ ਰੇਟ, ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ

ਹੀਰ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ੋਅ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ 17 ਸਤੰਬਰ, ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ
ਪਿਕਵਿਕ ਥਿਏਟਰ
ਪਾਰਕ ਰਿਜ, ਇਲੀਨਾਇ

ਮਨਦੀਪ ਅਤੇ ਸਨਦੀਪ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ

ਵਧਾਈਆਂ ਜੀ ਵਧਾਈਆਂ

ਜੰਮੂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ

ਵਧਾਈਆਂ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿਆਨ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ, ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੰਦਰ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਨਣ, ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਬਾਬ ਖਹਿਰਾ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ, ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਪ੍ਰਿਥਪਾਲ ਘੋਤੜਾ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਟੜਾ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਟੜਾ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪਾਲੀਆ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਲੰਗ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਰਾਣਾ ਵਿਰਕ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਕਿਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਪਾਲ ਖਲੀਲ, ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ (ਫਲੋਰਿਡਾ)

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੱਸਾ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਬੇਵਾਲ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਬੱਧਣ, ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਗੋਰਾਇਆ, ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ

ਬਿੰਦ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ

ਵਧਾਈਆਂ

ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਜਸਵਿੰਦਰ (ਜੱਸੀ) ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਐਸ ਪੀ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ, ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ, ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਗੁਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਮਹੇਤੂ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਦੇਸਾਂਝ, ਹੈਰੀ ਗਿੱਲ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ, ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰਾ ਵਾਲਾ, ਬੱਬੂ ਗੁਰਪਾਲ, ਮਾਨ ਮਨਦੀਪ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਸੈਲਮ (ਓਰੇਗਨ),

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ, ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਜਗਰੂਪ ਤੂਰ, ਸੁਖਵੀਰ ਸੁੱਖੀ, ਸਤਿੰਦਰ ਘੁਮਣ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ, ਨਿਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲ

ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਹੂਜਾ, ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ, ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਲਾਲੀ ਸਿੱਧੂ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਵੀਂ ਜੋਤੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ

ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਕੰਗ (ਵਰਜੀਨੀਆ), ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ (ਕੈਨੇਡਾ), ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ (ਕੈਨੇਡਾ), ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਭੰਵਰਾ, ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ, ਸੁਖਰਾਜ, ਅਯੋਧਿਆ ਸਲਵਾਨ, ਬਾਬਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕਰਨਲ ਸਿੰਘਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਬਸਰਾਓ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਹੁੰਦਲ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਔਲਖ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ, ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਮਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਇੰਦਰ ਹੁੰਝਣ, ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਸਰਬਜੀਤ ਭੰਡਾਲ, ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁਲਰ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸੰਨੀ ਕੁਲਾਰ, ਰੋਨੀ ਕੁਲਾਰ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਰਨ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਮੌਜੀ, ਹੈਪੀ ਹੀਰ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾ, ਹਰਦੀਪ ਗਿੱਲ, ਜੱਸੀ ਸਹੋਤਾ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਣੀਪਾਲ, ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਜਿੰਦੀ ਦਿਆਲ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ, ਜਿੰਦੀ ਖੰਗੂੜਾ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਜੋਧ ਸਿੰਘ, ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ, ਲਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਤ, ਦੀਪਾ ਬਦੇਸ਼ਾ, ਲਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਫਸਟ ਚੁਆਇਸ ਕਾਰਪੋਟਸ), ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਟੱਲ, ਸੋਖੀ ਸਿੰਘ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ, ਸਤਿੰਦਰ ਸੁਸਾਣਾ, ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਏਵਨ ਕਾਰਪੋਟਸ), ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ (ਆਰ ਕੇ ਕਾਰਪੋਟਸ), ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਜ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਜੱਸ ਰੰਧਾਵਾ, ਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਡੇਵਨਪੋਰਟ), ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਿੱਧਾ, ਨਰਿੰਦਰ ਸੂਦ, ਬਾਬ ਵੋਲਫ, ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ, ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਮਾਨ, ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਕਾਲਾ, ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿਨਹਾਸ, ਰਾਘਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ, ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ, ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੰਨੀ ਬਜਾਜ, ਰੂਪ ਢਿੱਲੋਂ।

PIND PRODUCTIONS

in association with WORLDWIDE TRAVEL & THE ROYAL PUNJABI CLUB proudly presents

satinder **SARTAAJ**

LIVE IN CONCERT

SEP 10th , 2011

7PM TO 11PM

@
Ford Community
and Performing arts Center
15801 Michigan Ave
Dearborn , MI 48126

BUY TICKETS ONLINE @

WWW.PINDPRODUCTIONS.NET

For Tickets Call :

Bikram Sandhu 313.523.9696

Rinku, Happy and Shally 517.749.1839

WorldWide Travel-734.838.9998

Davinder Grewal 734.560.2886

Bobby Bhamra 519.995.5677

Tickets Prices: \$ 35 , \$50, \$ 100, \$150 & \$200

print13
design & printing
510.657.8110

ਸੇਂਟ ਕਿਟਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਗਈ ਪੰਜਾਬੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਡੁਬਣ ਨਾਲ ਮੌਤ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਇਥੋਂ ਦੀ ਇਕ ਸਬਰਬ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ

ਕਹਿਰ ਵਰਤਿਆ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੇਂਟ ਕਿਟਸ ਆਈਲੈਂਡ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਗਈ ਮੁਟਿਆਰ ਧੀ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਦੇ ਡੁਬ ਕੇ ਮਰ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ। ਮਨਦੀਪ ਨੇ ਆਉਂਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ 22 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਉਥੇ ਵਿੱਡਸਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹਸਪੇਟਲ

ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਖਤਮ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਸ ਨੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਵਿਦਾਇਗੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਉਹ ਹੋਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੂਲ ਉਤੇ ਪੈਰ ਤਿਲਕ ਜਾਣ ਨਾਲ ਉਹ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡਿਗ ਪਈ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਬਚਾਅ ਨਾ ਸਕੇ। ਉਸ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਇੰਡੀਆ ਲਿਜ਼ਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਨਦੀਪ ਦੇ ਮਾਤਾ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਈ ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਕੇ ਇਥੇ ਵਸੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਅਤੇ ਇਕ ਭਰਾ ਇੰਡੀਆ ਹੀ ਹਨ।

ਇਟਲੀ 'ਚ ਗੁਲਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਦਸਤਾਰ ਕਰਕੇ ਆਈਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਉਥੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਦਸਤਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਕਈ ਉਘੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਲਸ਼ਨ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਟਲੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧਾਏਕਰ ਉਪਰ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰਨ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਫਲਾਈਟ ਮਿਸ ਕਰਨ ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਲਾਈਟ ਮਿਸ ਕਰਨੀ ਪਈ।

ਭਾਈ ਗੁਲਸ਼ਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧਾਏਕਰ ਉਤੇ 22 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਿਕਿਓਰਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਜਿਸ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਲਾਈਟ ਮਿਸ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਇਟਲੀ ਦੇ ਏਅਰਪੋਰਟਾਂ ਉਤੇ ਸਿਕਿਓਰਟੀ ਵਾਲੇ ਹੱਥ ਵਾਲੇ ਮੈਟਲ ਡਿਟੈਕਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਗ ਲਾਹੁਣ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਅੰਨਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਵੱਲੋਂ ਅੰਨਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਕਾਰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਗਾ।

ਇੰਡੋ ਅਮੈਰੀਕਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੁਕਤਾ ਦੱਤਾ ਤੋਮਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤੋਮਰ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਵਾਕੀ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣਗੇ। ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਖੱਬਿਓਂ-ਅਨਿਲ ਕੰਵਰ, ਕੰਵਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੁਕਤਾ ਤੋਮਰ, ਚਮਨ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ, ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ।

ਅੰਨਾ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਅੱਗੇ ਬੇਵੱਸ ਹੋਈ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ

ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸ਼ੇਰ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ। ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਅੱਗੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਕੌਮੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੰਘਲ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ ਅੱਗੇ ਰੋਸ ਵਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸੱਦਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਨਾ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਰਮ ਦਿਖਾਈ ਪਰ ਅੰਨਾ ਨੇ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਨਾ ਟੀਮ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਕੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਮਜਬੂਰ ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੋਕਪਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਇਕੱਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਾਦੂ ਦੀ ਛਤੀ ਨਹੀਂ। ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਇਕੱਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤੇ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਪਾਲ ਬਣਨ ਨਾਲ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਤਾਂ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ ਪਰ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਅਮਲ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਾਧਾਰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਹੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰ ਲਾਗੂ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਥੇ

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪਰ ਸੁਆਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿਲ' ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਉਪਰ ਬੋਧਣ ਦਾ ਜੋ ਰਾਹ ਚੁਣਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਸਿੱਟੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਨੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਕਰਾਰੇ ਹੱਥੀਂ ਲਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਬੁੱਕਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਲੇਖਕਾ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਿੱਥੀ ਆਲੋਚਕ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨ ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਨੇ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿਲ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਰਹੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਖਸ ਭਾਵੇਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਆਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਗਾਂਧੀਵਾਦ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ 'ਦ ਹਿੰਦੂ' ਵਿਚ ਛਪਵਾਏ ਆਪਣੇ ਲੇਖ 'ਆਈ ਹੈਡ ਰਾਦਰ ਨੌਟ ਦ ਅੰਨਾ' ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਦਾ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜੋ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਚਮਾਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਹਰੀਜਨ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਬਾਰੇ ਇਹ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਆਉਂਦਾ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਣ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿਲ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਖਾਮੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਬਿਲ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਪਰ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਪੀੜ-ਪੀੜ ਹੋਏ ਪਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਣ-ਪਣਤ ਲਗਾਉਣ ਜੋਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਡੈਲਸ 'ਚ ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਦਾ ਸ਼ੋਅ 2 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ

ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ (ਬਿਊਰੋ): ਸੂਫੀ ਤਰਜ ਦੇ ਗਾਇਕ ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਦਾ ਡੈਲਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ੋਅ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ 2 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਆਈਸਮੈਨ ਸੈਂਟਰ, ਰਿਚਰਡਸਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ ਤੋਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੋਲਾ, ਜੱਸੀ ਚਾਹਲ ਅਤੇ ਜਤਿੰਦਰ ਬਾਜਵਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੋਅ ਨੂੰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਰਤਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਤੋਂ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ੋਅ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਬੁਕਿੰਗ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਸਰਤਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਡੈਲਸ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਸਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਟਿਕਟ ਬੁੱਕ ਕਰਾ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਗੁਰਿੰਦਰ ਡੋਲਾ ਫੋਨ 940-595-0915, ਜੱਸੀ ਚਾਹਲ 817-721-9923 ਜਾਂ ਜਤਿੰਦਰ ਬਾਜਵਾ 214-250-0515 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਾਟੋ ਦੇ 19 ਟੈਂਕਰ ਉਡਾਏ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ 'ਚ ਨਾਟੋ ਦੇ 19 ਟੈਂਕਰ ਉਡਾ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੌਜਾਂ ਲਈ ਤੇਲ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੈਂਕਰਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਵੀ ਚਲਾਈਆਂ।

ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਸਤੂੰਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਟੈਂਕਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਾਫਲੇ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੋਇਟਾ-ਸਿਬੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਐਸਕਾਰਟ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਹਮਲੇ 'ਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਬੀਬੀ ਅਰੁੰਧਤੀ ਨੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਅਤੇ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੇਦੀਆ 'ਤੇ ਫੋਰਡ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ (ਅਮਰੀਕਾ) ਤੋਂ 4 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਖਸਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ 'ਕਬੀਰ' ਲਈ ਫੋਰਡ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਹ ਰਕਮ ਲਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸੀ ਪਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਨੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਆਗੂਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਖੁਲਾਸੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹੀ ਨੁਕਤਾ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿਲ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਸਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਤੁਰੰਤ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਉਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ 'ਗਰੀਨ ਹਿਟ ਓਪਰੇਸ਼ਨ' ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਦੇੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅੰਨਾ ਟੀਮ ਉੱਕਾ ਹੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ।

New India Carry-out & Sweets

Address: 773 N. Quinton Rd., Palatine, IL 60067

ਕੈਟਰਿੰਗ:ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਮਿਲਵਾਕੀ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੇ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਕੈਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ

ਫੋਨ:847-219-7432

847-359-9630

ਸਾਡੀ ਖਾਸੀਅਤ ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ

DJ Dice

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ
ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ
ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਪੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਭੀ ਜੇ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਵਾਂਗੇ ਝੂਮਣੇ...
ਅੱਡੀ ਲਾਵਾਂਗੇ ਬਿਰਕਣੇ...

734-812-7331
734-890-1767

28523 Ford Road, Garden City, MI 48135 - e-mail: DICECDJ@GMAIL.COM - www.thedjdice.com

Matrimonials

ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਲੋੜ

Jatt Gursikh, 28 years old 5'11" US Citizen, doing Networking Eng. seeks educated Jatt Sikh girl atleast 5'5". Preference to Medical profession. Contact: 209-835-8767 or email laadi@sbcglobal.net

Beautiful, simple, sincere, honest, strong moral, never married, pretty girl 30s, 5'2" is looking for a sincere, God fearing, vegetarian, professional boy. Serious inquiries, caste no bar. email:Singhb1@yahoo.com

Match for Jatt Sikh Green Card holder boy 31 yrs, 5' 8", B.A. Boy's all family well settled in US (Bay area). Girl must be 5' 3", 24-30 yrs age. Send Bio Data-usasaran@yahoo.com or call 408-624-7857, 4pm-9pm only (PST)

Seeking jat sikh alliance for Dec 82 born, 5'-6", beautiful, B.E, M.S girl, working with Bank of America, Contact: 704-930-1734, sandhu8332@gmail.com.

Suitable US citizen match for professionally qualified Jatt Sikh handsome boy, 28, 5'8", Contact Cell No. 704 733 8382 or email-kds0083@gmail.com

ਏ ਐਲ ਐਸ ਰੋਗ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵੱਲ ਅਹਿਮ ਖੋਜ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਨਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਠਿਆਂ ਦੇ ਘਾਤਕ ਰੋਗ ਅਮਾਇਓਟਰੋਫਿਕ ਲੇਟਰਲ ਸਕਲਰੋਸਿਸ (ਏ ਐਲ ਐਸ) ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਗਤੀ

ਡਾ. ਟੀਪੂ ਸਿੰਦੀਕ

ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਮਾਰੂ ਰੋਗ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਗਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨੀ ਏ ਐਲ ਐਸ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੂ ਗੈਰਿਗ'ਜ਼ ਡਿਜ਼ੀਜ਼ ਕਰਕੇ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਲੱਭਣ ਲਈ ਇਕ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਕਿ ਬੰਦੇ ਦੇ ਪੱਠੇ ਯਾਨਿ ਮੱਸਲ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਮਾਰੂ ਰੋਗ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ?

ਸਥਾਨਕ ਨਾਰਥ ਵੈਸਟਰਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਖੋਜ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਵੇਂ

ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ ਏ ਐਲ ਐਸ ਰੋਗ ਦਾ ਆਧਾਰ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਕੰਗਰੇਡ ਦੇ ਨਿਊਰੋਨ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਨਿਊਰੋਨ ਜੋ ਕਿ ਦਿਮਾਗ ਤੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਦੀ ਵਾਹਕ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਵਿਚ ਖਰਾਬੀ ਹੀ ਇਸ ਰੋਗ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੇ ਨੁਕਸ ਕਾਰਨ ਨਿਊਰੋਨ ਵਿਚ ਵਿਗਾੜ ਪੈਂਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਉਂਦੇ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਪੱਠਿਆਂ ਤੱਕ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਅਤੇ ਪੱਠੇ ਹਿਲ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ। ਬੇਕਾਰ ਪਏ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਪੱਠੇ ਯਾਨਿ ਮੱਸਲ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨਕਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਜ਼ਾ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਏ ਐਲ ਐਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨੋਂ ਕਿਸਮਾਂ ਯਾਨਿ ਖਾਨਦਾਨੀ, ਵਿਕੋਲਿਤਰੀ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਖਰਾਬੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

'ਨੇਚਰ' ਨਾਂ ਦੇ ਡਾਕਟਰੀ ਪਰਚੇ ਦੇ 21 ਅਗਸਤ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਛਪੇ ਖੋਜ ਪਰਚੇ ਅਨੁਸਾਰ ਏ ਐਲ ਐਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਇਕੋ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਨ ਲੱਭੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਦਵਾਈ ਲੱਭਣ ਲਈ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਅਤੇ ਨਾਰਥ ਵੈਸਟਰਨ ਫੀਨਬਰਗ ਸਕੂਲ ਆਫ ਮੈਡੀਸਨ ਵਿਚ ਨਿਊਰੋਲੋਜੀ ਤੇ ਕਲੀਨਿਕਲ ਨਿਊਰੋਸਾਇੰਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਖੋਜਕਾਰ ਡਾ. ਟੀਪੂ ਸਿੰਦੀਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿ ਇਹ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਰੋਗ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨ ਵੱਲ ਤੁਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦਾ ਨੁਕਸ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾ ਸਕੇ। ਏ ਐਲ ਐਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਰੀਸਾਇਕਲਿੰਗ ਬਾਰੇ ਇਹ ਖੋਜ ਆਲਜ਼ਾਈਮਰਜ਼ ਅਤੇ ਨਾਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਹਾਈ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਲੋਕ ਇਸ ਰੋਗ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਹਨ। ਅੱਧੇ ਮਰੀਜ਼ ਰੋਗ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਲੱਛਣ ਸਾਹਮਣੇ

ਆਉਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਜਾ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਪੱਠਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਕਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਾ ਬੋਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕੁਝ ਨਿਗਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਅਖੀਰ ਸਾਹ ਹੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Satwant Kaur Takk

Lose Weight Feel Great

ਮੇਰੇ ਇਸ ਮਹਿਨੇ ਵਿਚ 40 ਪੌਂਡ ਭਾਰ ਘਟਾਇਆ ਅਤੇ ਨਿਭੇ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਵਜ਼ਨ ਉੱਥੇ ਹੈ।

Before : 165 Lbs.
After : 125 Lbs.
Lost 40 Lbs.

All Herbal, American Doctors' formulated and Guaranteed Results

ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਜੌਤੀ ਬੁਟੀਆਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਅਤੇ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਨਤੀਜੇ

Business Opportunity

International Company looking for serious people to work from home-part time or full time. Great earning potential, full training and support provided. To attend training in your area.

For more info. call:

Sukhpreet Kaur Indiana

Ph:317-884-3557

Sharanjeet Kaur

Ph:317-332-1387

spkaurus@yahoo.co.in - www.shopherbalife.com/skaur

Asian International Foods Indian Grocery Store

ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ 'ਤੇ

- ਗਰੋਸਰੀ
- ਸਬਜ਼ੀਆਂ
- ਮਿਠਾਈਆਂ

1950 West Columbia Ave., Battle Creek (MI)

Ph#269-288-0574, 269-420-8135

PANNUN THE LAW FIRM
ATTORNEYS & COUNSELLORS

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਂਡ ਲਾਅ

ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ? ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ

□ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲਜ਼

□ ਰੀਲੀਜ਼ਿਅਸ ਵਰਕਰਜ਼

□ ਬੇਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

□ ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼

□ 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼

□ ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

NEW YORK
T 718.672.8000

JACKSON HEIGHTS, NY 11370

CALIFORNIA
T 510.796.9000

3930D CIVIC CENTER DR.
SUITE 170 FREMONT, CA 94538
FREMONT, CA 94538

ਕਾਰਪੈਟ ਅਤੇ ਕਾਲੀਨਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ ਸ਼ੋਅ ਰੂਮ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਖਾਲਸਾ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ

Khalsa Carpet House Inc.

2507 W. Devon Ave., Chicago, IL 60659,

Ph:773-465-5511, Cell:773-727-5530

Punjab Times

Established in 2000
12th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:

Amolak Singh Jammu
Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Prof. Kulwant S. Romana

Corrpondents

Mann Mandeep
Bureau Chief
661-889-1927
Detroit, MI
Rajinder Syan
734-261-0936
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, New York, Missouri

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 85 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 400 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ 2156 ਮੁੰਡੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਕਹਿ ਕੇ ਦਫਨਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ 1990 'ਚ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਘਾਟੀ 'ਚ 38 ਥਾਂਵਾਂ ਉਤੇ 2156 ਅਣਪਛਾਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਫਨਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜਾਂਚ ਵਿੰਗ ਨੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚ 1990 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਣਗਿਣਤ ਨੌਜਵਾਨ ਲਾਪਤਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਅੱਕ-ਬੱਕ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੁਰਾਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਲੈ ਕੇ ਲਾਪਤਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਕਹਿ ਕੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਫਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਅਪਰੈਲ 2008 'ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ-ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਗਠਜੋਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਦਸੰਬਰ 2009 ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ 'ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੀਪਲਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਨ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ' ਨੇ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਫਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ 'ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਸ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪਾਵਰਜ਼ ਐਕਟ (ਅਫਸਪਾ)' ਅਤੇ ਡਿਸਟਰਬਡ ਏਰੀਆ ਐਕਟ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ

ਅਜੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ: ਕਮਿਸ਼ਨ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ: ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁੱਲ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਫਨਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਅਜੇ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅਜੇ ਤਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜਾਂਚ ਵਿੰਗ ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਬਸ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ ਯਾਤੂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚਲੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਸਟਿਸ ਸਈਦ ਬਸ਼ੀਰ-ਉਦ-ਦੀਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 16 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਬਸ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ ਯਾਤੂ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ 17 ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪੇਸ਼ਕਦਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜਾਂਚ ਵਿੰਗ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਜਾਂਚ 3 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿੰਗ ਦੀ ਇਸ 11 ਮੈਂਬਰੀ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਬਸ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ ਯਾਤੂ ਸਨ। ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਟੀਮ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਬਣਾਈਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਸਰਪੰਚਾਂ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਮਸੀਤ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਕਬਰ-ਪੁੱਟਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਦੱਸੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਰਾਮੁੱਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ 21, ਬਾਂਦੀਪੁਰਾ ਤੇ ਹੰਦਵਾਤਾ 'ਚ 3-3 ਅਤੇ ਕੁਪਵਾਤਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਅਜਿਹੀਆਂ 21 ਕਬਰਾਂ ਲੱਭੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਫਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਰਾਮੁੱਲਾ 'ਚ 851, ਬਾਂਦੀਪੁਰਾ ਤੇ ਹੰਦਵਾਤਾ ਵਿਚ 14-14 ਅਤੇ ਕੁਪਵਾਤਾ ਵਿਚ 1277 ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹ ਲਾਸ਼ਾਂ ਅਣਪਛਾਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਿ ਕੇ ਦਫਨਾਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 2730 ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ 574 ਲਾਸ਼ਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸਨਾਖਤ ਕਰ ਲਈ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ 'ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਪੇਰੈਂਟਸ ਆਫ ਡਿਸਅਪੀਅਰਡ ਪਰਸਨਜ਼' (ਲਾਪਤਾ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ) ਵੱਲੋਂ ਮਾਰਚ 2008 ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ

ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ, ਉਸ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਸੈਂਪਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਛੱਬੀ ਸਾਲਾ ਮੁਟਿਆਰ ਬਿਲਕੀਸ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨੂੰ 9 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਉਹ ਵਕਤ ਭੁਲਾਇਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ ਜਦੋਂ 18 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਠੰਢੀ ਸਰਦ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਰਾਵਲਪੁਰਾ 'ਚ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੜਕਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਫੌਜੀ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਬਿਲਕੀਸ ਮੁਤਾਬਕ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਧੱਕਿਆ ਅਤੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਅੱਬਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਅਹਿਮਦ ਡਾਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ। ਅੱਬਾ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਘਰ

ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਇਨੈਲੋ ਦੇ 31 ਵਿਧਾਇਕ ਝਟਕਾਏ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੌਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਹੰਗਾਮਾ ਕਾਰਨ ਸਪੀਕਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੋਕ ਦਲ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿੰਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਦਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਇਨੈਲੋ ਦੇ 31 ਵਿਧਾਇਕਾਂ 'ਤੇ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਪਾਉਣ ਤੇ ਰੌਲਾ ਰੱਖਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਨਿਲ ਵਿੰਜ ਵੱਲੋਂ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਦਿਨ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਧਾਇਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਗੁੱਜਰ, ਘਨਸ਼ਾਮ ਸਰਾਫ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਜੈਨ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਸਦਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਜਣੇ ਆਪ ਹੀ ਸਦਨ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਮੁੜ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਨਿਲ ਵਿੰਜ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਬਹਿਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨੈਲੋ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਮ ਪਾਲ ਮਾਜਰਾ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ
ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ਼੍ਰੀ ਹੈਪੀ ਹੀਰ

ਧਰਨਾ ਦੇ ਰਹੇ ਲਾਪਤਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਲਕ ਰਹੇ ਮਾਪੇ

ਮੁੜੇ ਸਨ। ਬਿਲਕੀਸ ਜੋ ਉਦੋਂ 17 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਬਾ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਆਰਮੀ ਕੈਂਪ ਗਏ, ਉਥੇ ਮੇਜਰ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅੱਬਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਛੇਤੀ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਫੌਜੀ ਉਸ ਦੇ ਅੱਬਾ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਿਆਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਮੇਜਰ ਮਲਹੋਤਰਾ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਅੱਬਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ।

ਮਗਰੋਂ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਸਦਰ ਥਾਣੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਜਰ ਮਲਹੋਤਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਦੇ 35 ਫੌਜੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟੀਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਕਈ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਮਲਹੋਤਰਾ ਤੋਂ ਹੋਰ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਫੌਜ ਨੇ ਕੋਈ ਹੰਗਾਮਾ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੇਜਰ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੀ ਬਦਲੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨਲ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬਿਲਕੀਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਕੁਝ ਆਸ ਬੱਝੀ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ 3 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੱਬਾ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਘਰ ਮੁੜਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਮਰ-ਮੁੱਕ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪਤਾ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਅੱਬਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਰਦੀ ਦੇ ਹਰ ਮੌਸਮ ਦੌਰਾਨ 42 ਸਾਲਾ ਤਾਹਿਰਾ ਦਾ ਖਾਵੇਦ ਤਾਰਿਕ ਅਹਿਮਦ, ਬੁਨਿਆਤ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ

ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ 2002 ਦੀਆਂ ਸਰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਘਰੋਂ ਗਿਆ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਉਘ-ਸੁੱਘ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਾਹਿਰਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 16, 14 ਅਤੇ 11 ਸਾਲ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਸਾਹਿਲ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਅੱਬਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅੱਬਾ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਸਾਹਿਲ ਸਿਰਫ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਤਾਹਿਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਾਵੇਦ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਪਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਟੈਸਟ ਰਾਹੀਂ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਬਰ ਤਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਖਾਵੇਦ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੁਝ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਇਕੱਲੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੋਈ ਢਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਲਾਸ਼ਾਂ ਲਾਵਾਰਸ ਕਹਿ ਕੇ ਬਿਲੇ ਲਾਈਆਂ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਨੇ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਇਕਸ਼ਾਫ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਖੁਦ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਲਾਪਤਾ ਲਾਸ਼ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਖਤ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੇਗੀ। ਪੰਥਕ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸਟਿੰਗ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਕਾਗਜ਼ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੀ ਜਾਣਗੇ।

ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਫਿਲਮ 'ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ' ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਜਾਏਗੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਬਿਊਰੋ): ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ ਦੇ ਇਕ ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਕਲਾਕਾਰ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਨੌਵਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਾਕੇ ਬਾਰੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਫਿਲਮ 'ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ' ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠਲੇ ਸਾਰੇ 15 ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਚਾਰ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ 31 ਸਾਲਾ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਪਹਿਲੀ 3-ਡੀ ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਡਿਜੀਟਲ ਆਰਟਸ ਬਾਰੇ ਪੰਪਕਿਨ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਡਿਜੀਟਲ ਆਰਟਸ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਹੈ।

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਫਿਲਮ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਆਫ ਕਾਮਰਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਇਸ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ। ਇਸ

ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੁਲ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਫਰਵਰੀ 2011 ਤੱਕ ਇਹ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਦਿੱਲੀ-ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਜੀ ਟੀ ਰੋਡ ਉੱਤੇ ਨੌਵਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦਿਕਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਖਣ ਉਪਰੰਤ ਸਾਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬਿਏਟਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕ 1992 ਵਿਚ ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ ਨੇੜੇ ਖਾਸ ਮਹਿਲ ਕਸਬੇ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀ। ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਮਾਨਤਾ ਹਾਸਲ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਸੰਨ 2005 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਅਮਿਤਾਭ ਬਚਨ ਦੀ ਫਿਲਮ ਨਟਵਰ ਲਾਲ ਦੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਗੀਤ 'ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਆਓ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ 3-ਡੀ ਵਰਸ਼ਨ ਬਣਾਈ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਨਹੀਂ ਰਹੇ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ): ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦਾ ਬੀਤੇ ਐਤਵਾਰ 21 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਘਰੋਂ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਸੈਰ ਕਰਨ ਗਏ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਬੰਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ।

ਉਹ 73 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਜ਼ਲ ਹੀ ਲਿਖੀ। ਉਂਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੰਬੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਛੋਟੀ ਬਹਿਰ ਦੇ ਗਜ਼ਲਗੋਆ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰ ਜ਼ੋਰ ਮੀਰ ਹੋਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਛੋਟੀ ਬਹਿਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਵੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ।

ਮਰਹੂਮ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 9 ਅਪਰੈਲ 1938 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਸਿਵੀਆ (ਬਠਿੰਡਾ) ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਤੁਲ ਨੂੰ ਤੁਲੀਆਂ' 'ਕਿਣਮਿਣੀਆਂ ਕਿਨ ਮਿਣੀਆਂ', 'ਚਾਨਣ ਸਿਆਹੀ ਦਾ', 'ਸੋਚੇ ਬੁੱਝੇ ਸਿਰਜੇ ਕਵਿਤਾ', 'ਮਾਂ ਮੁਹੱਬਤ', 'ਸੋ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੰਜ ਸਫ਼ਿਆਂ 'ਤੇ' ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਪੰਜਾਬੀ ਜਗਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ। ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਪਰਵਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਉਸਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕਾਰਜ 'ਤੇ ਐਮ ਫਿਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਗਗਰ ਤੋਂ ਸਾਗਰ' ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਬੇਟੇ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।

ਨਿੱਕੀ ਹੇਲੀ (ਸੱਜੇ) ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਟਿਮੋਥੀ ਈ ਪਾਵਰਜ਼, ਡਾ. ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਅਤੇ ਬਲਕਾਰ ਠਕਰਾਲ ਦੇ ਨਾਲ

ਨਿੱਕੀ ਹੇਲੀ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿਚ ਡੈਲਸ 'ਚ ਸਮਾਗਮ

ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ (ਬਿਊਰੋ): ਇੰਡੀਅਨ ਅਮੈਰਿਕਨ ਫਰੈਂਡਸ਼ਿਪ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਡੈਲਸ ਚੈਪਟਰ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਾਊਥ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ ਦੀ ਗਵਰਨਰ ਨਿੱਕੀ ਰੰਧਾਵਾ ਹੇਲੀ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿਚ ਇਕ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੀ ਦਾਅਵਤ ਇਥੇ ਹੋਟਲ ਰੇਜ਼ਨਡ ਕਰੈਸੈਂਟ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਕੀ ਹੇਲੀ ਨੇ 2010 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਾਊਥ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਗਵਰਨਰ ਚੁਣ ਹੋ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਦੂਜੀ ਗਵਰਨਰ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿੱਕੀ ਹੇਲੀ 2010 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਅਮੈਰਿਕਨ ਫਰੈਂਡਸ਼ਿਪ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਡੈਲਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਬਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰੈਡੀ, ਹਿਊਸਟਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਸੰਜੀਵ ਅਰੋੜਾ, ਡੈਲਸ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਐਕਟਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਜੁਲੀਏ ਸਿੰਦੀਕ, ਡੈਲਸ ਦੇ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਮੇਅਰ ਟਾਮ ਲੈਪਰਟ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਟੈਕਸਸ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਠੋਟਕਰਾ ਨੇ ਸਵਾਗਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ 38 ਸਾਲਾ ਗਵਰਨਰ ਨਿੱਕੀ ਹੇਲੀ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਨਿੱਕੀ ਹੇਲੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਤਨੇ, ਮਨੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਮੂਲ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

Desi Entertainment Indiana

ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਹਰ ਮੌਕੇ ਲਈ ਡੀ ਜੇ

Full DJ service for all occasions

Have a blast with Professional sound, lighting, & dholis. Serving IN, MI, IL, OH. Booking Available:

Call: DJ K-MP, Ph: 574-850-2941

email: mankamal_22@yahoo.com

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

AMERICAN AIR, CONTINENTAL AIR

JET AIRWAYS, DELTA, AIR INDIA, KLM, LUFTHANSA.

For Emergency Call anytime at

847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

India \$545

London \$250

Best Way Travels & Tour Inc.

Since 1975

6353 N Claremont (Corner of Devon & Claremont) Chicago, IL 60659

Best Fares For India/Pakistan.

Europe 50% Discount Business Class.

Ph: 773-465-4949, Fax: 773-465-8599

GP Singh

"Buy a Home With ZERO CASH NO MONEY DOWN!"

ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਨਕਦ ਪੈਸੇ ਦੇ ਘਰ ਖਰੀਦੋ ਕੋਈ ਮਨੀ ਡਾਊਨ ਨਹੀਂ

Call 24hr FREE INFORMATION: 1-888-760-3069, ID # 1052

Bankowned

\$131,000

Carol stream \$630 Payment Beautiful and Clean. Great Neighborhood, 3B.R., 2 Bath. Starter Home. Why Rent? Free Info. 1-888-760-3069 ID#3301

\$225,400

PALATINE \$912.00 Payment Walking distance to school, park and shopping. Lovely clean home. Patio. Wooden floor. Free Info. 888-760-3069 ID#3405

\$280,000

Elgin \$1275 Payment New community. Good School. Walking distance to park. Full Basement. Custom patio. Free Info. 1-888-760-3069 ID#3303

Bankowned

\$155,000

Aurora. \$706.00 Payment Beautiful home on corner lot. Open floor plan. Upgrade kitchen. First time buyer delight. Free Info.: 1-888-760-3069 ID#3404

Bankowned

\$160,000

Elgin \$746 Payment Great opportunity First time home buyer. Walking distance to school & park. Clean and New safe Area. Free Info.: 1-888-760-3069 ID#3305

Bankowned

\$195,000

NAPERVILLE \$889.00 Pmt. Great opportunity. Best School Distt. Bright living room, Granite counter. Hardwood floor. Free Info.: 1-888-760-3069 ID # 3401

Call GP Singh Realtor/Mortgage Broker 630-942-8004 Statewide Home Realty

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ 'ਆਖਰੀ ਹੱਲਾ' ਮਾਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੀ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ 'ਆਖਰੀ ਹੱਲਾ' ਮਾਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ 750 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਭੇਜੀ ਹੈ ਪਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸੰਕਟ 'ਚ ਘਿਰ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਵਾਅਦੇ ਤਾਂ ਕਰ ਲਏ ਹਨ ਪਰ ਪੱਲੇ ਧੋਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣਕੇ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ 750 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਦੇਣੀ ਹੈ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਮੱਠਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਰੁਖ਼ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਨਾਂ-ਪੱਖੀ ਰੁਖ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ

ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲਾਈਆਂ ਬਰੇਕਾਂ

ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜਸੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ 750 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਾਇਆ ਕਲਪ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰੇਗੀ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਨੇ ਬਹਾਨੇ ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਬਾਰੇ ਅੜਿੱਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਹੱਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਨਾਂ ਨੁੱਕਰ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੈਟ 'ਚੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੈਟ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ

ਇਸ ਰੁਖ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਨਾਂ ਪੱਖੀ ਹੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਨਮੋਸੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 750 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਤਾਂ ਟੈਂਡਰ ਕੱਢਣ ਤੱਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੇੜੇ ਲਾ ਲਈ ਸੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਐਸਟੀਮੇਟ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਕੇ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਤਾਂ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਸਮਾਗਮ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਗਹਿਣੇ ਪਾਈਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਖਰੀ ਦਾਅ ਖੇਡਦਿਆਂ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਜ਼ੇ ਨਾਲ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਮੁਤਾਬਕ 263.52 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿਹਾਤੀ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 146 ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 135 ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਆ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਓਰੀਐਂਟਲ ਬੈਂਕ ਆਫ ਕਾਮਰਸ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ 'ਤੇ 10.50 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਲੱਗੇਗਾ ਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ

ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਰਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ 20 ਜੂਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਜ਼ਾਮਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਉਪੇਂਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਹਿਤ 29 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਕਣ ਲਈ ਆਉਂਦੀ ਜਿਣਸ 'ਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਕਰਾਂ (ਮਾਰਕੀਟ ਫੀਸ ਤੇ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ) ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਸੂਲੀ ਤਕਰੀਬਨ ਸਵਾ 1300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜੋ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਨ, ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਫੰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭਾਰ ਥੱਲੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ 3.80 ਕਰੋੜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ 3.40, ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ 3.94, ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਦੀ 5.79, ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦੀ 6.3, ਖੰਨਾ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ 4.95 ਕਰੋੜ, ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਦਾਖਾ ਦੀ 3, ਮਾਨਸਾ ਦੀ 3.06, ਮਲੋਟ ਦੀ 3.19, ਜਗਰਾਉਂ ਦੀ 3.18, ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਦੀ 4.48, ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੀ 4.85, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੀ 3.89 ਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰਸਾਹਬੇ ਦੀ 5.79 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਗੀਆਂ। ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ

ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਔਸਤਨ 2 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ 1999 ਵਿਚ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ 135 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਬਕਾਇਆ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਰਜ਼ੇ ਨੇ ਕਈ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਡੋਬ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇਣ ਜੋਗੀਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕੋਲ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ

ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਮੁਤਾਬਕ ਪੈਚਵਰਕ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋਣੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 26059 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਰੰਮਤ ਵਾਲੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 6743 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਨੇ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਕੁੱਲ 886.54 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਆਉਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕੁੱਲ 395.28 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਆਉਣਗੇ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ 131.76 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਪਾਉਣਗੀਆਂ ਤੇ 263.52 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ

'ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ' 'ਚ 500 ਬੰਦੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਏ, ਸਿਆਸਤ ਛੱਡ ਦਿਆਂਗਾ'

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ 500 ਦਾ ਇਕੱਠ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਏ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 500 ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਆਸਤ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਪਰਤ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਫੰਡ ਲਿਆਉਣ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਫੰਡ ਵਜੋਂ ਇਕ ਡਾਲਰ ਵੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਦੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਫੇਰੀ ਸਿਰਫ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ 13 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਸਫਲ ਰਹੀਆਂ। ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਲੱਖ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਗੇ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ 18 ਲੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਮੂਲ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਫਿਰ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਿਵੇਂ ਆ ਗਿਆ।

ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਉਹ ਤਾਂ

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਫੰਡ ਨਹੀਂ, ਹਮਾਇਤ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਈ ਕਿ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਲੰਬੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਗਿੱਦਤਬਾਹਾ ਤੋਂ ਉਹ ਖੁਦ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤਾਂ ਅਜੇ ਤਾਈਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ

ਕਿਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਲੜਨਗੇ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਬੁਖਲਾਹਟ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਨੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਬਦਲਣ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੁਲੀਸ ਕੇਸ ਤਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ ਹਨ। ਨਿਜ਼ਾਮ ਬਦਲਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਤਾਂ ਕਤਲ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ ਕਿ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪੈਣੀ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।' ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 25 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲੇਬੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਆਗੂਆਂ ਖਾਸ ਕਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਵਿਕਣ ਵਾਲੇ ਵਿਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮੁੱਚਾ ਕਾਡਰ ਖੁੱਸਣ ਦਾ ਡਰ ਸਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਹੋਛੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਲੇਸ਼ੀਆ 'ਚ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਖਾੜਕੂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਕੁਆਲਾਲੰਪਰ: ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੱਕੀ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਪਿੱਛੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤਿੰਨਾਂ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਸੌਧ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਕੁਆਲਾਲੰਪਰ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਭਾਰਤ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਫੈਡਰਲ ਸਪੈਸ਼ਲ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੁਹੰਮਦ ਫਿਊਜ਼ੀ ਹਰੂਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਿੰਨ ਖਾੜਕੂ ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਘੁਲੇ-ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਨੰਗਲ (ਰੋਪੜ) ਵਾਸੀ 30 ਸਾਲਾ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਿਕਫੀਲਡ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਲੇਵ ਜਾਂ ਲਿਟਲ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। 36 ਸਾਲਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁੰਬਈ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹੈ ਤੇ ਕੁਆਲਾਲੰਪਰ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ 39 ਸਾਲਾ ਕੰਵਰ ਨੈਟਵਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਰ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਫੂਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਤਿੰਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਤੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਕੋਈ ਹਿੰਸਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮਰਥਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਭਗੋੜਿਆਂ 'ਚ ਦੋ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਮਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਬਾਰਡਰ ਸੇਵਾ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਭਗੋੜਿਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦੋ ਪੰਜਾਬੀ ਚਿਹਰੇ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 32 ਭਗੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਜਨਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਵਿਕ ਟੋਅਜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਬਾਰਡਰ ਸਰਵਿਸ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਨਸ਼ਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਭਗੋੜਾ ਸੂਚੀ ਵਿਚ 40 ਸਾਲਾ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਕਲੇਰ ਤੇ 44 ਸਾਲਾ ਸਤਪਾਲ ਝਾਟੂ ਉਰਫ ਸਤਪਾਲ ਗਿੱਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਕਤਲ ਤੇ ਜਿਣਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਿਹੇ 1400 ਅਪਰਾਧੀ ਟੋਰਾਂਟੋ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 2700 ਪੂਰੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਰਡਰ ਸੇਵਾ ਏਜੰਸੀ ਨੇ 30 ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖੁੰਜੇ ਲਾਇਆ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਰਹੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁੰਜੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਕ ਮੋਹਰੀ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਦੋਲਨ, ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਵਿਆਪਕ ਥਾਂ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਪੋਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਚੇਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਕੰਡੇ ਵਾਂਗ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੀ.ਐਨ.ਐਨ. ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਲੋਕ ਹਮਾਇਤ ਜੁਟਾਉਣ 'ਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ 'ਆਈਪੈਡਬੁਈਬ ਡਾਟਕਾਮ' ਨਾਮੀ ਇਕ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਕਾਇਮ

ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਹੋਏ ਟਾਕਰੇ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਉਸ 'ਵਾਲ ਸਟਰੀਟ ਜਰਨਲ' ਨੇ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਫਰਾ-ਤਫਰੀ ਦੀ ਵਿਆਕਰਨ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਕ ਲੋਕਰਾਜੀ ਗਣਤੰਤਰ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘਾਤੇ ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ 1949 ਵਿਚ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਅਫਰਾ-ਤਫਰੀ ਦੀ ਵਿਆਕਰਨ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ 1975 ਦੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲੀਆਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਅੱਜ ਜੇ ਕੋਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਹਜ਼ਾਰੇ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਲਈ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟਿਆ।

ATM's & Credit Card Terminals at Lowest Prices! No Hidden Fees.

Merchant Accounts-Grocery, Motels, Limos/Taxis, Gas stations.

Credit card terminals -Verifone, Hypercom...

Transfer existing CC processing to us for lower rates.

99% approved same day. We specialize in high risk businesses.

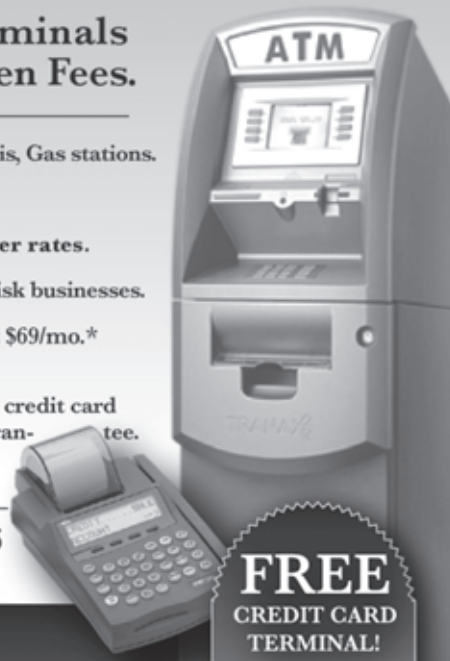
ATMs - TRANAX/TRITON/WRG, starting at \$69/mo.*
(Perfect for retail stores, hotels, gas stations, etc.)

Need Money? We provide cash advance against credit card processing with NO collateral or personal guarantee.

Online Data Corp. is a registered ISO/MSP of Wells Fargo Bank N.A.
*Credit restrictions apply.

Call SAGAR HANDA at: 773-416-8526
or 773-935-VISA, SagarATM@yahoo.com

www.GoldCoastATM.com

FREE
CREDIT CARD
TERMINAL!

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment

www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer

Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile

(586) 262-0156 Fax

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

Loans
Available
In
Most States!

> 100% FHA Financing > Residential (Purchase & Refinance) > Self Employed > Cash Out Refinance > Investment Property Loans > Jumbo Loans > Commercial Property With Business or Business Only

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography
(with flush mount Album)

Live Video Display with Large Screens

DJ Service with Laser Lights

Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN

(725-7926)

(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767

E-mail: raj@syانvideo.com

or visit at: www.syانvideo.com

SV
PRODUCTION

12 Oct., 2011 new flight to Amritsar by London
Wed-Fri. Sun from US-Canada

Punjab Super Travels

Offer 22 Airlines

Cheap Fares to Delhi-Amritsar

Check cheap ticket to
London-Nairobi or Worldwide

Delhi-Mumbai-Hyderabad-Bengaluru-Kolkotta-
Pune-Goa-Chennai-Cochin-Trivandrum-Coimbatore-
Amritsar-Ahmedabad-Agra-Jaipur-Chandigarh

Texas
832-213-6303

Atlanta
770-687-2228

Washington
703-349-1717

Toll Free
855-855-1445

Coming soon - www.punjabsupertravels.com
E-mail us ipunjabtravel@gmail.com

Law Office of Navdeep S. Jhaj

Immigration Law Attorney

General Legal Practice

Navdeep S. Jhaj

Member, American Immigration
Lawyers Association

Estate Planning
Personal Injury
Bankruptcy

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ
ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

- ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ
- ਜਨਰਲ ਲਾਅ
- ਪਰਸਨਲ ਇੰਜਰੀ
- ਬੈਂਕਰਪਸੀ
- ਐਸਟੇਟ ਪਲਾਨਿੰਗ

1930 W Hubbard, 2nd Floor, Chicago, IL 60622
Voice: 312.404.8893, Fax: 312.243.2277
email: navjhaj@me.com

ਨਵੀਂ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦਾ ਮੌਕਾ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲਣ ਅਤੇ ਡਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਨਵੀਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ ਅਟਾਰਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਵੀਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ, ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਧਾਰਕ ਹਨ ਪਰ ਖੁਦ ਉਹ ਅਜੇ ਪੱਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾ ਚੁਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਪਰਤੇ ਬਿਨਾ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।

ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਧਾਰਕ ਹੈ, ਬੱਚੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਹਨ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ

ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਹੈ, ਇਸ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਪਰਤੇ ਬਿਨਾ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆਏ ਅਤੇ ਇਥੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਹਾਸਿਲ ਕਰਕੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਗਰਭਵਤੀ ਤੇ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਂਦੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ, ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ, ਗੰਭੀਰ ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਅਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਇਸ ਤਬਦੀਲ ਹੋਈ ਨੀਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਅਨੁਸਾਰ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਵਾਲੇ ਜੋ ਲੋਕ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੇਸ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਨਵੀਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਲੈਣ ਅਤੇ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ।

ਇਹ ਨਵੀਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ

ਲਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬੋਰਡ ਆਫ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼ ਅਤੇ ਸਰਕਟ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹੁਕਮ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ ਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਡਿਪੋਰਟ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ।

ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਨਵੀਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਸਹੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨਾਲ ਫੋਨ 718-9338-7801 ਉੱਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਰੱਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਹਾਸੀ-ਬੁਟਾਣਾ ਨਹਿਰ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਮੁੱਢਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਹਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਕੰਧ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਘੋਖ ਲਈ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਧਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ 'ਤੇ ਹੀ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕੰਧ ਹੜ੍ਹ ਆਉਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਸਤੇ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਧ ਨੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰੇ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਧੱਕੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ

ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਸੀ-ਬੁਟਾਣਾ ਨਹਿਰ ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਵੱਗਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਘੱਗਰ ਤੇ ਟਾਂਗਰੀ ਦਾ ਵਹਾਅ ਉਤਰ ਤੋਂ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੈ ਤੇ ਨਹਿਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਾਸਤੇ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਠੋਸ ਕੰਧ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਰੋਕੇਗੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵਹਾਅ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਬਣੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਹਿਰ ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਧੀਨ ਕੰਧ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਤਰੱਕੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸਚਾਈ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜਾਣਬੁਝ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਮੁੱਢਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਮਾਹਰਾਂ ਨੇ ਅਸਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਕੇ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਤਸਵੀਰ ਹੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੋਣੀ ਸੀ।

ਲਾਦੇਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਬਦਲੇ ਲਈ 100 ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਧਮਕੀ

ਬਗਦਾਦ: ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਗੁੱਟ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇਕ ਇਰਾਕੀ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਓਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦੇਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇਰਾਕ 'ਚ 100 ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪਵਿੱਤਰ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੱਧ 'ਚੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਰਾਕ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਆਫ ਇਰਾਕ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਰਾਕ ਦੇ ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਵੈੱਬਸਾਈਟ

'ਤੇ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲੇ, ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੇਖ ਓਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦੇਨ ਤੇ ਹੋਰ ਚੋਟੀ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਕ 'ਚ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋਏ ਲੜੀਵਾਰ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ 'ਚ 70 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸੀ ਤੇ 250 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ।

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

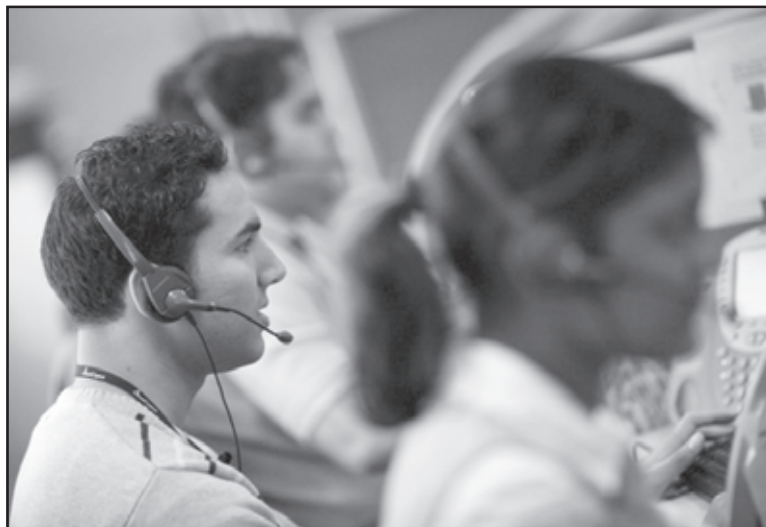
ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਇਕ ਉਪ ਨਗਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ 21 ਸਾਲ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ 14 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ ਰਾਤ 3 ਵਜੇ ਵੁੱਡਰਿਜ਼ ਉਪ ਨਗਰ ਤੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ ਯਸ਼ੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਿਤਾ 47 ਸਾਲਾ ਸੰਜੀਵ ਦੇਸਾਈ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ।

ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਵਾਲੇ ਯਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਟੇਟ ਅਟਾਰਨੀ ਰੌਬਰਟ ਬਰਲਿਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਜਦਕਿ ਯਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਖੂਨ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਉਦੋਂ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੌਂ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਸੰਜੀਵ ਦੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ।

ਬਰਤਾਨੀਆ 'ਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਹੂੰਝਾ ਫੇਰਿਆ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਜੂਨ ਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਨੌਕਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਜਾਇਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟੀ ਹੈ। ਆਫਿਸ ਫਾਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਟਿਸਟਿਕਸ (ਓ.ਐਨ.ਐਸ.) ਵੱਲੋਂ ਛਾਪੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਕਾਰਨ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਹੁਨਰ ਦੀ ਘਾਟ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਨੌਕਰੀਆਂ ਹਾਸਲ ਹੋਈਆਂ।

ਚਾਂਸਲਰ ਜੌਰਜ ਐਲਬੋਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਓ.ਐਨ.ਐਸ. ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਹੋਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਮੰਦੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਜਾਏ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਨੌਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਨ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਘੱਟ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਦੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ 4.15 ਲੱਖ ਲੋਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਾਸਲ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਨਾਲੋਂ 289,000 ਵੱਧ ਸਨ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਬਰਤਾਨੀਆ 'ਚ

ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕਰਤਾਂ ਡਾਲਰ ਦਾ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਾਜ਼ਾ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ 'ਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਗਰੈਜੂਏਟ ਪੱਧਰ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਰ੍ਹਾ 2010 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2011 ਤੱਕ 8 ਫੀਸਦੀ ਵਧੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਚੀਨ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ 23 ਫੀਸਦੀ ਵਧੀ ਹੈ।

ਕੌਲਜ ਆਫ ਗਰੈਜੂਏਟ ਸਕੂਲਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰ੍ਹਾ 2010-11 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 11 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਇਜ਼ਾਫਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾਖਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵਾਧਾ ਸਿਰਫ 3 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਮੁੱਧ ਪੂਰਬੀ ਤੇ ਤੁਰਕੀ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ 16 ਫੀਸਦੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ ਵਖਰੇਵੇਂ ਕਾਰਨ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਘਟਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਰਸਾਂ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਰੁਚੀ ਵਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜ਼ਨਸ, ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਭੂ ਵਿਗਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਘੱਟ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

'ਚ ਜੇਕਰ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਣ ਜਾਣ

ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਨਸਲੀ ਬੇਚੈਨੀ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਵੀ ਕੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 'ਅਸਲ ਦੁਸ਼ਮਣ' ਦੇ ਨਿਤਾਰੇ ਲਈ ਬਹਿਸ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਸਲੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੌਣ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੇ ਤੰਗ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਕਦੇ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੱਡੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕਹਿਣ 'ਦਾ ਸਖਤ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬਹਿਸ

ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕੌਣ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ

ਬਹਿਸ ਲਈ ਥਾਂ ਤੇ ਸਮਾਂ ਵੀ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਚ ਤੇ ਝੂਠ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਹੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਤੇ ਝੂਠ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੌਣ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਮਹਿਜ਼ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਾਲਚ ਤਹਿਤ ਹੀ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਟੁਕੜਿਆਂ 'ਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ, ਅਸਲ 'ਚ ਉਹ ਹੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ 'ਚ ਵੰਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸੋਸ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ

ਵਣ ਪੁੰਜੀ, ਵੱਡਾ ਹਾਈਡ੍ਰੋ-ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਭਵਿੱਖ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਕੌਮੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਨੂੰ ਗਵਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੱਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਖੁਦ ਹੀ ਕਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕੀ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸੋਝੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਉੱਠਣ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਕਰਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਖਾਦਾਂ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ (ਕੈਗ) ਦੀ 2011-12 ਦੀ 'ਪਰਫਾਰਮੈਂਸ ਆਡਿਟ' ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਖਾਦਾਂ ਤੇ ਰਸਾਇਣਾਂ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਖਾਦ ਸਬਸਿਡੀ ਸਕੀਮ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਦਾਂ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਰੋਕਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਖਾਦਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜ਼ਖੀਰਾ ਵਿਕ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟੀਆ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਫਸਲੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਤੇ ਝਾੜ ਉੱਤੇ

ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪਿਆ। 'ਕੈਗ' ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ 'ਪਰਫਾਰਮੈਂਸ ਆਡਿਟ' ਲਈ 11 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। 1998-99 ਤੋਂ 2008-09 ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਘੋਖ-ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਧੁਰਾ ਪੰਜਾਬ ਵਰਗੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜੋ ਕੌਮੀ ਭੰਡਾਰਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਨਾਜ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ 22 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਭੂਗੋਲਿਕ ਰਕਬਾ 50.36 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ 83 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇ (41.70 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ) ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿਚ ਫਸਲੀ ਘਣਤਾ 189 ਫੀਸਦੀ ਹੈ ਤੇ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਖਪਤ ਦੀ ਔਸਤ 213 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਹੈ। ਕੈਗ ਨੇ ਆਪਣੀ ਘੋਖ-ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਦੇਖਿਆ

ਕਿ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਖਪਤ ਤੇ ਮੰਗ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵੱਧ ਦਰਾਮਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਹੋਈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਹੁਣ ਰੁਕ ਗਈ ਹੈ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਖੇਤੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਹੁਣ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਝਟਕਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਤਲਬ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੁਸੁਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਉਪਰ ਕਥਿਤ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਫੋਰੀ ਮੌਕੇ 9 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਉਕਤ ਦੋਹਾਂ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਡਾ.ਐਸ.ਵਾਈ. ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸੁਬੋਧ ਚੰਦਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਢਿੱਲ ਮੱਠ ਕਰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਰਸਰੀ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਕੁਸੁਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਪੱਤਰ ਮਿਲ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸ. ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਮਲੇ ਜਾਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤ ਰਿਹਾ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਵੱਲੋਂ ਮੋਗਾ ਵਿਚ 350 ਗੰਨਮੈਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ 25 ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਬਾਰੇ ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਭਦੌੜ ਤੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਦੇ ਮੋਗਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਾਕਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ Punjabi Dhaba North Shore Banquet

Fine Indian Cuisine

Restaurant & Banquet Hall

2525 W. Devon Ave., Chicago IL 60659

Lunch & Dinner Buffet

ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਪਾਰਟੀ ਬੁਕ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸੇਵਾ ਲਈ ਦੇਵ ਜਾਂ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ

773-262-2080, 773-764-9392

ਅਸੀਂ ਨਾਨ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀ ਚਿਕਨ ਤੰਦੂਰ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਤੁਹਾਡੇ ਟੇਬਲ ਤੇ ਪਰੋਸਦੇ ਹਾਂ

ਅੱਜ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ!

1.888.888.9914

WE WORK IN
ALL 50 STATES
& CANADA

oorka

ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਪੇਮੈਂਟਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ?

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਪੇਮੈਂਟ 70% ਤੱਕ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਲੇਟ ਫੀਸ ਅਤੇ ਓਵਰ ਲਿਮਿਟ ਫੀਸ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਆਪਣਾ ਕਰੈਡਿਟ ਬਹਾਲ ਕਰਾਓ,

ਬੈਂਕਰਪਸੀ ਤੋਂ ਬਚੋ!

WE CAN HELP YOU TO RESOLVE YOUR IRS TAX DEBT TODAY

» #1 Ranked By Numerous Organizations

» Achieve Financial Peace of Mind

» Get The Fastest Possible Solution

» 100% Confidential

» Help Stop Wage Garnishments And Bank Levies

» Help You Have Peace Of Mind

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 27 ਅਗਸਤ 2011

ਅੰਨਾ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ

ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਉਭਰੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਜਾਣਨ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਦੁਬੱਲ ਕੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਲਿਜਾ ਸੁੱਟਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਘਾਗ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਹਰ ਚਾਲ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਬੇਅਸਰ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੇਸ਼ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਈ ਲਾਮਬੰਦੀ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵੇਲੇ ਉਠੀ 'ਜੇ.ਪੀ. ਲਹਿਰ' ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੇਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਲੰਘਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਾਮਬੰਦੀ ਜਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਵਾਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਦਿਸੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਮੌਕੇ ਲੋਕ ਇੰਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਆਏ ਸਨ। ਅੰਨਾ ਦੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਖਾਸਾ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਹੈ। ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਾਂਗ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣਾ ਅਕਸਰ ਅੱਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਲੋਕ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਜ਼ਬਤ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਓਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਰ-ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਖੋਰੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਲੇ ਪੈ ਗਏ। ਇਹ ਚੱਕਰ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਹਾਕਮ ਚਾਰੇ ਖਾਨੇ ਚਿੱਤ ਹੋ ਗਏ।

ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢੀ ਲੈਂਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਪਰਲੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਤੁਰੀ। ਦਰਅਸਲ, ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਦੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਟੱਡੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲ ਨਿਕਲੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੇ ਮੁਜੱਸਮੇ ਵਜੋਂ ਚੋਖੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਨ, ਦੀ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਉਤੇ ਹੀ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਬਣੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਿਤਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਖਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਿਸ ਪਾਲੇ ਵਿਚ ਹਨ? ਇਹੀ ਉਹ ਅਹਿਮ ਮੋੜ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਵਰਗੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਰਕੁਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ।

ਉੱਜ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪੱਖ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਨਿੱਠ ਕੇ ਗੱਲ ਤੋਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂ, ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਕਾਰਨ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਨੇ ਵੀ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਭੜਝੂ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਅਸਲ ਕਿਰਦਾਰ ਵੀ ਆਵਾਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਸ਼ਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਆਵਾਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਦੇਖ-ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕ ਹੱਕੇ-ਬੱਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਹੱਲਾ ਬੋਲ' ਵਰਗੇ ਬੇਚੈਨ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਅੰਨਾ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਮਹਿਜ਼ ਇਤਫਾਕ ਨਹੀਂ। ਸਮਾਜੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ-ਸਮਾਜਕ ਰਮਜ਼ਾਂ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਮਾਹਿਰ ਇਸ ਬੇਚੈਨੀ ਨੂੰ ਆਵਾਮ ਦੇ ਉਸ ਵੱਡੇ ਰੋਹ ਅਤੇ ਰੋਸ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੇਠਲੀ ਉਤੇ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਉਠ ਰਿਹਾ ਉਹ ਲਾਵਾ ਹੁਣ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਭਲਾ? 2ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘੁਟਾਲਾ ਜਿਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਖੋਖਲੇਪਣ ਨੂੰ ਜੱਗ-ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਦਾ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚਿੱਤ-ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ!

ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਕੁੜੀ ਇਰੋਮ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਹੈ, ਉਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੂਬਾ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਉਤੇ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਡਾਕਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਬਹੁਤ ਥਾਂਈਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ੋਨ, ਜਬਰੀ ਭੂਮੀ ਹਥਿਆਉਣ ਅਤੇ ਪਰਮਾਣੂ ਪਲਾਂਟਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਣੇ ਘੋਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਘੋਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਤਿਅੰਤ ਜਬਰ ਢਾਹੇ ਜੋ ਕਿਤੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਏ; ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸਟੇਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਹੱਥ ਪਿਛਾਹ ਖਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਦੀ ਕਿਤਿਓਂ ਅੰਨਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ। ਹੁਣ ਅੰਨਾ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਇਸ ਕਦਰ ਉਚੀ ਉਡਾਰੀ ਭਰਨਾ ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ 'ਅੰਨਾ ਹੀ ਇੰਡੀਆ ਹੈ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਉਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਵੀ ਅੰਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਵਿਚ ਉਠੀ ਕਾਂਗ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਚਿੰਤਕ ਇਹ ਲੱਖਣ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਖਤਾ ਖਾ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਅੰਨਾ ਤਾਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਿਰੀ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਘਾਰ ਵੱਲ ਖਿਸਕ ਰਹੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਖੋਖਲੀ ਤੇ ਨਕਲੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਸਾਹ ਦਿਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਨਾ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਰੰਗਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਇਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਕੋਈ ਇਤਫਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਅੰਨਾ ਦੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨਾਲ ਪਹਿਲ-ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਚੁਗਲੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚਤਾ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੜ੍ਹ: ਕੁਦਰਤੀ ਦੀ ਮਾਰ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਬਦਇੰਤਜ਼ਾਮੀ

ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਬਾਬਤ ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਲਗਾਤਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਜੇ ਰੋਕਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜਦੀ ਸਮਝ, ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਉਘਾੜਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣਾ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੌਕੇ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਤੀਬ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਵਿਘਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ। ਮੀਂਹ ਦਾ ਮੌਸਮ ਤੈਅ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਲਾਂਘਿਆਂ ਦੀ ਪੁਖਤਾ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਹੈ। ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਕਦਾਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜੇ ਘੱਟ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿਚ ਪਿਆ ਮੀਂਹ ਵੀ ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨੁਕਸ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਬੰਦੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਸੌਕੇ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਬਦਇੰਤਜ਼ਾਮੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹਨ।

ਇਸ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੀਂਹ ਘੱਟ ਪਿਆ ਹੈ। ਹਾੜ੍ਹ-ਸਾਉਣ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸੌਕਾ ਵੀ ਪਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਸਾ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੌਕਾ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਸਮੁੱਚੇ ਜੈਵਿਕ ਪਸਾਰੇ ਦੀਆਂ ਚੁਲਾਂ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਿਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੌਕਾ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੜ੍ਹਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਪਾਣੀ ਹੈ। ਸੌਕਾ ਕਿੱਲਤ ਨਾਲ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਬਹੁਤਾਤ ਨਾਲ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹੀ ਹੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸੌਕਾ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਤ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਸਾਵਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੌਕਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਕਾਲਪਨਿਕ ਉਡਾਰੀ ਕਹਿ ਕੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜ਼ਲਾਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਿਆ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਹੀ ਤਰਦੱਦ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੇ ਗਿਆਨ ਭੰਡਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜਯੋਗ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਥਾਂ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਪੁਖਤਾ ਨੁਸਖੇ ਬਣਾ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੱਧਕਾਲੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਪਲੇਗ ਹੁਣ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪੋਲੀਓ ਅਤੇ ਤਪਦਿਕ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਦੇ ਬਾਤਨੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਬਰੀਕੀ ਨੂੰ ਰਹੱਸ ਤੋਂ ਵਿਗਿਆਨ, ਫਲਸਫੇ ਜਾਂ ਅਣਸੁਲਝੇ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਅੰਸ਼ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਜਾਹਿਰ ਪੱਖ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਸੂਝ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਗਿਆਨ ਪਸਾਰੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਵਿਕਰਾਲ ਅਤੇ ਮਾਰੂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਘੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੰਭਵ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਤਜਰਬੇ ਵਿਚੋਂ ਪਰਉਪਕਾਰ ਮਨਫ਼ੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਰਮਾਇਆ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੌਕੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮਾਰ ਬਦਇੰਤਜ਼ਾਮੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ?

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਪਹਾੜੀ ਅਤੇ ਨੀਮ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ 1400, ਸੈਦਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 1100 ਅਤੇ ਬਰਾਨੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ 800 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਸਾਲਾਨਾ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਦਰਿਆ ਕੱਚੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਉੱਤੇ ਬਰਫ਼ ਪਿਘਲਣ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦਰਿਆ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਪਾਣੀ ਨੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਜੀਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਚਾਣ ਤੋਂ ਨਿਮਾਣ ਵੱਲ ਵਧਣਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਹਿਣਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਰੋਕਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਕੱਦੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਰਤੀ

ਦੇ ਮੁਸਾਮ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਜੀਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਨੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੱਚੇ ਥਾਂ ਨੂੰ ਉਸਾਰੀਆਂ, ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਪੱਕੀ ਚਿਣਾਈ ਹੇਠ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਜੀਰ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਭੱਜਦਾ ਹੈ ਪਰ ਤੰਗ ਨਾਲੀਆਂ ਜਾਂ ਸੀਵਰੇਜ ਉਡਾਲੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਰਿਆ ਪੋਲੀਥੀਨ ਭਰਪੂਰ ਕਚਰਾ ਪਾਣੀ ਦੇ ਲਾਂਘੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਨ ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਮੀਂਹ ਹੀ ਜਲੰਧਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪਟਿਆਲਾ, ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹ ਲਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮੌਸਮੀ ਨਦੀਆਂ, ਨਾਲਿਆਂ, ਚੋਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਾਂਘਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਏ ਪਾਣੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਉਡਾਲਾ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੰਢੇ ਤੋੜ ਕੇ ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਟੋਭਿਆਂ ਅਤੇ ਛੱਪੜਾਂ ਦੀ ਸਾਫ਼-ਸਫਾਈ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਪੂਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੰਢੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਬੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕੱਚੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆ ਰਹੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵੇਗ ਨੂੰ ਮੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਭਰਦੀ ਗ਼ਾਰ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਿਣ ਅਤੇ ਜੀਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਰੋਕਾਂ ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਜੀਰਨ ਰਾਹੀਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਜਲ-ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹਿੱਸਾ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਉੱਤੇ ਟੋਕ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੱਛੀ ਮੋਟਰਾਂ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੱਤਣ ਤੋਂ ਮਣਾਮੂੰਹ ਪਾਣੀ ਖਿੱਚ ਕੇ ਸਨਅਤ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਚੱਲਦਾ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਪਰਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪੁਖਤਾ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟੋਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੌਕੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਉਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸੌਕੇ ਦਾ ਮਸਲਾ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬਦਇੰਤਜ਼ਾਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਦਇੰਤਜ਼ਾਮੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦਾ ਖਾਸਾ ਕੀ ਹੈ?

ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਬਾਬਤ ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਲਗਾਤਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਜੇ ਰੋਕਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜਦੀ ਸਮਝ, ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਉਘਾੜਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣਾ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੌਕੇ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਤੀਬ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਵਿਘਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ। ਮੀਂਹ ਦਾ ਮੌਸਮ ਤੈਅ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਲਾਂਘਿਆਂ ਦੀ ਪੁਖਤਾ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਹੈ। ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਕਦਾਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜੇ ਘੱਟ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿਚ ਪਿਆ ਮੀਂਹ ਵੀ ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨੁਕਸ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਬੰਦੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਸੌਕੇ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਬਦਇੰਤਜ਼ਾਮੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹਨ।

**ਸਵਾਲ
ਸੰਵਾਦ**

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ

ਫੋਨ: +91-97811-21873

ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਤੰਦਾਂ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਘੇਰਾ ਪੰਜਾਬ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਲਕ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੁਮਾਇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸੌਕੇ ਨੂੰ ਸਾਵਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿਰਕਾਲੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਟੀਚਾ ਮੰਨੀ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸੌਕੇ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀਆਂ। ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਸੋਕਿਆਂ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਦਹਿ-ਲੱਖੀ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦੌਰੇ ਕਰਦੇ ਚਿੱਟ-ਕੱਪੜੀਏ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦਾ ਪੁੰਜ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੰਤਰੀਆਂ-ਸੰਤਰੀਆਂ ਦਾ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਵਾਉਣ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਝੱਸ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਠੋਸ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ।

ਆਲਮੀ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਦਰ ਤੋਂ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਗੇੜ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਕਲਿਆਣ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਵਿਚ ਕੱਚੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਜੀਰਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸੀਵਰੇਜ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਗਾਮੀ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸਾਫ਼-ਸਫਾਈ ਦੀ ਪੱਕੀ ਜੰਤਰੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮੇ ਨਿੱਜੀ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਬਣਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਦੇ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਅਮਲਾ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਹਿਕਮੇ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਫ਼ਤ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਲਈ ਪੁਖਤਾ ਹੰਗਾਮੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦਾ ਚਾਲੂ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੰਗਾਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਅਮਲਾ ਹਰ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਸਲਨ, ਹੰਗਾਮੀ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਡਾਕਟਰੀ ਇਮਦਾਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੜ੍ਹ ਵਰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹਸਪਤਾਲ ਇਹ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਦੂਜੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਅਮਲਾ ਆਵੇਗਾ ਜਾਂ ਲੋੜਬੰਦਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਅਮਲੇ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 35 'ਤੇ)

ਨਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਗਾਂਧੀ-ਟੋਪੀ ਦੀ ਜੈਕਾਰ!

ਕੁਝ ਨੂੰ ਵਿਗਤਨਾ ਭੁੱਖਤਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਪੁੱਟਿਆ ਈ। ਮਰਨ ਵਰਤ ਦੇ 'ਨਾਟਕ' ਨਾਲ ਦੱਸੋ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ 'ਚੋਂ ਮੁੱਕਿਆ ਈ? ਉਹ ਤਾਂ ਵਰਤ ਦਾ ਲੈਂਦਾ ਨਹੀਂ ਨਾਂ ਮੁੜ ਕੇ, ਰਾਮ ਦੇਵ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋ ਟੁੱਕਿਆ ਈ। ਸਾਰੀ ਖੇਲ ਇਹ ਖੇਡਦੇ ਭਾਜਪਾਈਏ, ਸਾਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੱਤਾ ਬਿਨ ਸੁੱਕਿਆ ਈ। ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਹੇਜ ਮਾਰੇ, ਮੋਹਰੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਝੁਕਿਆ ਈ। ਫੇਰੂਮਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਦਰ ਪਾਈ, ਗਾਂਧੀ-ਟੋਪੀ ਨੂੰ ਮੀਡੀਏ ਚੁੱਕਿਆ ਈ!

ਸਿੱਖਮਤਿ ਦੇ ਸੰਸਥਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ (ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ) ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਇਬਾਦਤ ਦਾ ਸਥਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਸਤਿ-ਸੰਗਤ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਯੂ ਤੱਕ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਕਾਰ ਸੰਪੰਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ “ਗੁਰਦੁਆਰਾ”, ਮੰਦਰ, ਮਸਜਿਦ ਜਾਂ ਚਾਰਚ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਪੂਜਾ ਅਸਥਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇੱਕ “ਜਾਇਦਾਦ” ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1925 ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ਤਸੱਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਦਾ ਸਾਰਾ ਤਾਣਾ-ਪੇਟਾ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖਮਤਿ ਦੀ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੰਸਥਾ ਸਮਝਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ, ਇੱਕ ਜਾਗੀਰ ਹੀ

ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਆਹੂਵਾਲੀਆ

ਤਸੱਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਿਛਲੇ 75 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ “ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ” ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਪਰਪੱਕ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਗਠਿਤ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪੌੜੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਧੜੇਬੰਦਕ ਹਿੱਤਾਂ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ਤਰਮੀਮਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ “ਗੁਰਦੁਆਰਾ” ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠ ਅਸਥਾਨ ਸਮਝਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸਾਤਮਕ ਉਸਾਰ ਦੀ ਅਹਿਮ ਸੰਸਥਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ।

ਕੁਝ ਕੁ ਤਰਮੀਮਾਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ: ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੋਟੀਅਤ-“ਧਾਰਮਿਕ-ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾ”, ਨਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਜਾਗੀਰ-ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਪਾਵਨ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਵਾਂਗ ਸਾਧਾਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹੀ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਚੋਣਾਂ ਨਾ ਕਰਵਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਥਾਂ ਛਾਈ ਸਾਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰ ਸਾਲ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਹੀਲੇ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਵਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਬਣ ਸਕੇ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਫਿਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਹੋਣ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਲਗਾਤਾਰ ਕਰਦਾ ਰਹੇ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਬਤਾ ਵੇਟਰ ਲਈ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ, ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਹੋਵੇ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਆਮਦਨ ਦੀ ਵੇਰਵਾ ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦੀ ਇੱਕ ਨਕਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤਖ਼ਤ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੋਅਰਟੇਕਰ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ

ਦੂਸਰੀ ਸਿੱਖ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ., ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਡਾ. ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ-ਚਾਰ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਮੌਲਿਕ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿੱਠ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੋ ਜਾਂ ਨਾ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਸੋਚਣ-ਸਮਝਣ ਦੀ ਲਲਕੂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਉਹ 60ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚੱਲੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ੀਲ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੋਢੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ। ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮੁਕਾਮ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਜਗਤ ਨੂੰ ਜੋ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਲੇਖ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਛਾਪ ਚੁਕੇ ਹਾਂ। ਹਥਲਾ ਲੇਖ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ 300 ਸਾਲਾ ਸਾਜਣਾ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਕਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਉਨੀਆਂ ਹੀ ਸਾਰਥਕ ਹਨ। ਇਹ ਲੇਖ ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸੰਪਾਦਨ ਕਰਕੇ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

(caretaker presidency) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੌਂਪ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸਾਧਾਰਣ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਹਰੇਕ ਲੋਕਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਆਡਿਟ ਕੀਤੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਹੀ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਲਾਇਬਰੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਵੇਟਰ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣ। ਦਲਿਤ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਅਕ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਕਾਰਸੇਵਾ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਵੇ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ (ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਗੁਣਾਂ-ਔਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿਚ ਇੱਕ “ਜਾਗੀਰ” ਸਮਝਣ ਕਰਕੇ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਿਆਸੀਕਰਨ, ਯਾਨਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਠਤ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਆਸਾਨ ਮਾਰਗ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਾਇਕ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨੂੰ, ਇਸ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ, ਇਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ, ਰਾਗੀਆਂ, ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ, ਢਾਡੀਆਂ, ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਲਈ ਵਰਤਣਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਨੋਰਥਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣਾ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਛਤਰ-ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਕਤੀ ਸਿਆਸੀ ਹਰੀਫ਼ਾ ਵਿਰੁਧ “ਖਾਲਸਾ-ਮਾਰਚਾਂ” ਲਈ ਵਰਤਣਾ-ਇਹ ਹਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂ ਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਨਤੀਜੇ। ਲੋੜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਦੁਰ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਜੂਤਵਾਂ ਭਰਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹਨ। ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੁਕਸ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੇਤਾ, ਧੜੇ, ਅਹੁਦੇਦਾਰ, ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਸੋ, ਲੋੜ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਹੈ। ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੋਂ ਉਚੇਰਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ, ਸੇਵਾ-ਕਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ, ਚੋਣ-ਵਿਧੀ, ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਤੇ ਕੇਵਲ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੇਵਾ-ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਤੇ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਤਖ਼ਤ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਏਨੀ ਮਾਸਿਕ ਭੇਟਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਰੋਜ਼ੀ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧੰਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਿਖਾਈ

ਤੇ ਸੁਖਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਉਪਰ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਜਥੇਦਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ, ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਅਥਵਾ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਸੇਵਾ ਲੇਖੇ ਲਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਉਪਰ ਕੀਰਤਨ-ਭੇਟਾ, ਕਥਾ-ਭੇਟਾ, ਲੈਕਚਰ-ਭੇਟਾ, ਸਨਮਾਨ-ਭੇਟਾ ਆਦਿ ਲੈਣ ਦੀ ਵੀ ਮਨਾਹੀ ਹੋਵੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਦੇ ਰੁਖ਼ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਲਈ ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਦਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਜਨੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਹੀ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਬਣਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਯਤਨ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸਰਬ-ਭਾਰਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ-ਸੈਕਟਰੀ ਹੋਣਾ ਦਾ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਡਰਾਫਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਦ ਤੱਕ ਸਰਬ-ਭਾਰਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਤਦ ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ ਬੋਰਡ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਆਪੋ-ਧਾਪੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ, ਇਸ

ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਵਾਲਾ ਮਜ਼ਹੂਦਾ ਆਂਤ੍ਰਿਕ ਸੰਬੰਧ ਜੋ ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਬਾਹਰੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਾਇਮ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲ ਦਲ ਵੱਲ ਉਹੀ ਰੋਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਦਾ ਬੀ. ਜੇ. ਪੀ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ, ਯਾਨਿ ਬਾਹਰੋਂ ਅਸਰਦਾਰ ਕੰਟਰੋਲ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਿਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੀ. ਜੇ. ਪੀ. ਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇਤਾ ਦੀ ਮਜ਼ਾਲ ਨਹੀਂ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਉਪਰ ਕੰਟਰੋਲ ਹੋਵੇਗਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤਖ਼ਤ ਜਥੇਦਾਰ ਵੀ ਕੋਈ ਭੁਲ-ਚੁਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਪਰ ਹੈ ਗੁਰ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਆਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰ ਤੇ ਭਵਿੱਖਮੁਖੀ ਕਦਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਥਮ ਤਰਜੀਹ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਉਚ-ਪੱਧਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕਰੇ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ, ਕਾਰਜ-ਵਿਧੀ, ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੇ ਅਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਸਦੀ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰੇ ਜੋ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਮੂਰਛਤ ਪਈ ਸਥਿਰਤ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਸਜਿੰਦ ਕਰੇ, ਸਮੂਹ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਸੰਕਲਪ-ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰੇ।

ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਰਬ-ਭਾਰਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲ ਹੀ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਤਾਲਮੇਲ ਬੋਰਡ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਸਾਰ ਸਕੇਗਾ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਲਈ ਵੀ ਤਾਲਮੇਲ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਤੇ ਮਰਯਾਦਾਵਾਂ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ ਰਾਗਮਾਲਾ ਦੇ ਪਾਠ ਸਮੇਤ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਭੋਗ ਰਾਗਮਾਲਾ ਦੇ ਪਾਠ ਸਮੇਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੀ ਸੰਪੰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ-ਮਰਯਾਦਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਰਹਿਤ-ਮਰਯਾਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 1945 ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਰਹਿਤ-ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਚ “ਪਤਿਤ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ। ਪਰ 1944 ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ (1925) ਵਿਚ ਪਤਿਤ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇ-ਅਦਬੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ “ਪਤਿਤ” ਲਫਜ਼ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ 56 ਪਾਵਨ ਤੁਕਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ “ਪਤਿਤ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਭਾਵ “ਗਿਰਿਆ ਹੋਇਆ” ਹੈ-ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਜੋ

ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵ ਤੋਂ ਡਿਗਦਾ ਹੈ ਉਹ “ਪਤਿਤ” ਹੈ। ਇਸ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਪਰਖਿਆਂ ਪਿਛਲੇ 75 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਪੰਥਕ ਆਗੂ ਪਤਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ। ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਤਿਤ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਜਾਂ 1944 ਵਿਚ ਤਰਮੀਮਸ਼ੁਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ “ਪਤਿਤ” ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ? “ਪਤਿਤ” ਦਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵਿਦਮਾਨ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਹਿਤ-ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਣ ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਬੁੱਢਾ-ਦਲੀਏ ਸਿੱਖ “ਪਤਿਤ” “ਪਤਿਤ” ਕਹਿ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਓ, ਨੌਜਵਾਨ ਸਿੱਖ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਤਾਂ ਸੁਣੀਏ! ਅਜਿਹੀ ਰਹਿਤ-ਮਰਯਾਦਾ ਤਿਆਰ ਕਰੀਏ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਝਲਕਦਾ ਹੋਵੇ। (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਚ “ਸਿੱਖ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਵੇ” ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਉਪਰ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ) ਸਿੱਖ ਮਤਿ ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ “ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੈਲ” ਕਾਇਮ ਕਰੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਿਰਕੇ ਜਾਂ ਵਰਗ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਮਨ ਵਿਰੁਧ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਏ। ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਬੱਤਰੀ ਬਣਾਏ ਜਿਸ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ, ਪਾਠੀਆਂ, ਰਾਗੀਆਂ, ਢਾਡੀਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾ ਕਾਇਮ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅੰਤਰ-ਧਾਰਮਿਕ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈ ਸਕਣ।

21ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਦੂਸਰੀ ਸਿੱਖ ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸੰਬੰਧ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਮਾਇਆ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਰੁਧ ਬਾਰੰਬਾਰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। (“ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਅੰਤਿਰ ਮਲ ਲਾਗੈ ਮਾਇਆ ਕੇ ਵਾਪਾਰਾ ਰਾਮ”, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ 571) ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਨਾਗਣੀ, ਅਗਨੀ, ਮੋਹਨੀ, ਖੋਟੀ ਰਾਸ ਆਦਿ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ 75 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਮੁੱਚਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਸਮਝ ਕੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਹੀ “ਮਾਇਆ ਕੇ ਵਾਪਾਰਾ” ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਦੀ ਕਾਰ-ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਠੇਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦਾ ਵਪਾਰ ਚਲਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਲਈ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੇਚਿਆ-ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਹਿਤ-ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਭੇਟਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਵੀ ਭੇਟਾ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀ ਦੀਵਾਰ 'ਤੇ ਸੰਗਮਰਮਰ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਭੇਟਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਕਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਸੰਦੂਕੜੀ ਲਈ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਰਸੀਦਾਂ ਕੱਟਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੰਦੂਕੜੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਸਟੀਲ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪੇਂਟੀ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਲਈ ਜੰਦਰੇ ਲਗਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਜੰਦਰੇ ਸੰਗਤ ਵੱਲ ਲੱਗੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਜੰਦਰਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗੋਲਕ-ਚੋਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੁਣ ਜੰਦਰੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜੰਦਰਿਆਂ ਉਪਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਨਜ਼ਰ ਰਹੇਗੀ ਤਾਂ ਗੋਲਕ ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ “ਮਾਇਆ ਕੇ ਸੰਗੁ ਤਿਆਗਿ, ਪ੍ਰਭੂ ਜੂ ਕੀ ਸਰਨਿ ਲਾਗਾ॥” ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਨੋਟਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਚਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਰੁਤਬੇ ਜਾਂ ਮਾਇਆ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 14 'ਤੇ)

ਬੁੱਝੇ ਤਾਂ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੌਣ ਹੋਇਆ?

ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਪਾਠਕ ਉਤਲੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਹੀ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਲੱਭ ਲੈਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਾਬਤ ਉਨਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ, ਖੁਦ-ਬ-ਖੁਦ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਸੋ ਤਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਕੋ ਚਾਬੀ ਵਾਲੇ ਨੁਕਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਇਕੋ ਸਵਾਲ ਬੁੱਝ ਲੈਣ ਨਾਲ ਕਈ ਘੁੰਡੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਛਾਪੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਕੌਣ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਛਪਵਾਉਂਦਾ ਹੈ? ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਬਣਵਾਏ ਗਏ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਿੱਕਿਆਂ 'ਤੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਕਿਸ ਨੇ ਬਣਵਾਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ? ਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨੇ ਹੋਏ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁੱਝੀਆਂ ਛੁਰੀਆਂ ਕਿਸ ਨੇ ਚਲਾਈਆਂ? ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਚੋਂ 'ਸਿੱਖ' ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਢਵਾਇਆ? ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਦੀ ਕਿਉਂ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਈ ਹੋਰ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਾਦਲ ਦਲੀਏ) ਪੱਖਾਂ ਭਾਰ ਕਿਉਂ ਹੋਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਦਾ ਉਤਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਰੋਸਾਏ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਨਿਵਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ 'ਜਾਇਦਾਦ-ਸਬ-ਕਮੇਟੀ' ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ। ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਸੂਮੇ ਗੱਡੀ ਸਾਨੂੰ ਚਾਰ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋ-ਘਰੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਗਤਸ਼ੁਕਰ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਈ। ਜਿਵੇਂ ਪੇਂਡੂ ਬੀਬੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ-ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੁਗਲੀਆਂ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ, ਇਵੇਂ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਮੀਟਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਗਏ ਹੋਏ ਰਾਤ ਦੇ ਠਹਿਰਾਉ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਇੱਧਰ-ਉਧਰ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਭਤਾਸ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੀਟਿੰਗਾਂ 'ਚ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਹੀ 'ਖਾਸ ਕੰਮ' ਹੁੰਦੇ ਨੇ-ਇਕ ਫਟਾ ਫਟਾ 'ਘੁੱਗੀਆਂ ਮਾਰਨੀਆਂ'। ਦੂਸਰਾ, 'ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ' ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨੇ।

ਨੰਗਲ ਵਾਲੀ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਟੱਪਣ ਸਾਰ ਸੂਮੇ 'ਚ ਬੈਠੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਰਦਾਂ ਦੀ ਪੂਣੀ ਛੋਹ ਲਈ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਤਾਈਦ ਅਤੇ ਤਾਈਦ-ਮਜ਼ੀਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦਾਸਤਾਂ ਇੰਜ ਸੁਣਾਈ,

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਕ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਆਸਾਮੀ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਆਸਾਮੀ

'ਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਹਮਾਇਤ ਮੰਗੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਮੁੰਡਾ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਝੱਟ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਲਿਆ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਨੇ ਰਸਮੀ ਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਗੈਰਾ ਦੇਖੇ ਅਤੇ ਮੁੰਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ; ਲੇਕਿਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਿਆਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਦਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਘੰਟੇ ਲੇਟ ਹੋ ਗਏ। ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਫਲਾਣਾ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖਾ ਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਕੋਲ ‘ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ’ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਚਿੱਠੀ ਵੀ ਸੀ। ਬੰਦਾ ਉਹੀ ਰੱਖ ਹੋਣੈ... ਵੈਸੇ ਮੁੰਡਾ ਉਹੀ ਦਰਸ਼ਣੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹੈ।”

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਰੋਸ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ, ‘ਸਾਨੂੰ ਹਲਕਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਹਰਲੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਰਾਸਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੈ’, ਲੇਕਿਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਨੇ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ‘ਸਿਆਸੀ ਭਰੋਸਾ’ ਦਿੱਤਾ, ‘ਅਖੇ, ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ। ‘ਤੁਹਾਡਾ ਬੰਦਾ’ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਅਡਜਸਟ ਕਰਾਂਗੇ।’ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋ ਜਾ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਇੰਜ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਠੰਢਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਮਾਗਮ ਹੋਇਆ। ਉਥੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਨਵਾਂ ਲੈਕਚਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਉਹਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਦਿਓ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਲਾਗੇ ਬੈਠੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲ ਹੱਥ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, “ਆਹ ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਬੈਠੇ!... ਬੜੇ ਮਿਲਾਪਤੋ ਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਨੇ ਇਹ।” ਦੋਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਲੈਕਚਰਾਰ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਹੱਕੇ-ਬੱਕੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਸਫ਼ਾ ਚੱਟ ਕਲੀਨ ਸ਼ੇਵ!... ਦੋਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਇੰਜ ਹੋ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਕੁਨੈਣ ਪੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਕਸਰ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ ਚੱਲਦੇ ਸਕੂਲਾਂ/ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਚੌਹ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਕੇਸ ਕੱਟਣੇ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਵਧਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਣ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਕੇ ਮੁੜ ਘਰਤ-ਮਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਐਸਾ ਹੀ ਭਾਣਾ ਬੀਤਿਆ ਜਾਪਿਆ।

ਲੈਕਚਰਾਰ ਨੂੰ ਸੁਆਰ ਕੇ ਠਿੱਠ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਸਾ ਨਾਲ, ਕੁਝ ਚਿਰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਬਾਅਦ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕੀ ਨਾ ਬਈ

ਜੁਆਨ ਤੇਰਾ?” ਮੁੰਡੇ ਮੂੰਹੋਂ ਗੈਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ‘ਵਰਮਾ, ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਜਾਂ ਸਕਸੈਨਾ’ ਵਰਗਾ ‘ਗੋਤ’ ਬੋਲਿਆ ਸੁਣ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਵੀ ਤੌਰ ਭੋਰ ਉੱਭਰ ਗਏ! ‘... ਹੈਂਐ? ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨੰਗਾ ਚਿੱਟਾ ਧੋਖਾ?... ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਵਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਵੀ ਦਰਸ਼ਣੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹੈ! ਆਹ ਹੋਰ ਹੀ ਚੰਦ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਐ!!’

ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸਮਾਗਮ ਮੁੱਕਣ ਬਾਅਦ ਦੋਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਭਰੇ-ਫਿੱਸੇ ਜਾ ਗੱਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਪਾਸ! ਗੋਂਗਲੂਆਂ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਝਾਤਨ ਵਾਂਗ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲੋਲੇ-ਪੋਪੇ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਪਰ ਜਦ ਇਹ ਖਹਿਤੇ ਪੈ ਗਏ ਕਿ ਜੋ ਹੋ ਗਿਆ, ਸੋ ਹੋ ਗਿਆ; ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦਿਓ ਕਿ ਦੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ? ਤਾਂ ਫਿਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਨੇ ‘ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ’ ਦੱਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰੇ ਸੁੰਨ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ! “ਓ ਬਈ ਜਥੇਦਾਰੋ...”, ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਪਰਦੇ ਨਾਲ ਹੌਲੀ ਜਿਹੇ ਬੋਲੇ, “ਤੁਹਾਡਾ ਰੋਸ ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ... ਸਿੱਖ ਦਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਮੁੰਡਾ ‘ਸਿਲੈਕਟ’ ਹੋ ਈ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਐਨ ਆਖਰੀ ਪਲਾਂ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਜਿਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ‘ਸਲਿੱਪ’ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜ ਰਿਹਾਂ, ਇਹਨੂੰ ਹੀ ‘ਜੁਆਇਨ’ ਕਰਵਾਓ।”

“ਐਡਾ ਕਿਹੜਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਜਥੇਦਾਰ ਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਆਖਰੀ ਪਲਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪੁਗਾ ਲਈ?” ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਡੂੰਘੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਪੁੱਛਿਆ। “ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀਓ ਅਡਵਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਬਾਰੇ।” ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਨੇ ਹੋਰ ਧੀਮੀ 'ਵਾਜ਼ 'ਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ 'ਚ ਦੱਸਿਆ। (ਸ੍ਰੀ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸਨ) “ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਐ... ਹੀ...ਹੀ...ਹੀ... ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿਚ ‘ਕਈ ਕੁਝ’ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਐ।” ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਾਲੀ ‘ਗੋਲੀ’ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੱਲ ਮੁੱਕਦੀ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸੂਮੇ ਗੱਡੀ ਗਤਸ਼ੁਕਰ ਦੇ ਨੂਰਪੁਰ ਅੱਡੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਸੱਤੀ ਦੇ ਢਾਬੇ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਚਾਹ ਨਾਲ ਗਰਮ ਗਰਮ ਸਮੋਸੇ ਖਾਂਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨਾਂ-ਚਹੁੰਆਂ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਲੰਘੇ ਸੱਪ ਦੀ ਲਕੀਰ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਵਾਂਗ ਉਤਲੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਚੀਰ ਫਾੜ ਕੀਤੀ।

“ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਚਹੇਤੇ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਹੋਧਰੇ ਸਕੂਲ-ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਵੀ ਅਡਜਸਟ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹੀ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਾ ਕਿਉਂ ਦਿਸਿਆ?”

“ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਾਂਗ ਦੇਸ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ।” ਦੂਸਰੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਜਵਾਬ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਤਿੱਖਾ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸਿਆ।

ਦੂਸਰੀ ਸਿੱਖ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ

(ਸਫਾ 13 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਭੇਟਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਅਨੁਸਾਰ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਸਿਰੋਪੇ ਤੇ ਪਤਾਸੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਯਾਚਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਚੋਂ ਮਾਇਆ ਆਈ ਹੈ ਉਹ ਖਜ਼ਾਨੇ ਭਰਪੂਰ ਰਹਿਣ। ਵਾਹ, ਗੁਰੂ ਨਾਲ “ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ” ਵੇਖੋ ਪੰਜ ਦਸ ਰੁਪਏ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਚੜ੍ਹਾ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਭਰਪੂਰ ਕਰਵਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਦਨਾ ਤੋਂ ਅਦਨਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੀ ਫਿਫਟੀ-ਫਿਫਟੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੌਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜਿਸ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਮਾਇਆ ਆਈ ਹੈ ਉਹ ਖਜ਼ਾਨੇ ਭਰਪੂਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ ਮਾਇਆ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਿਚੋਂ ਹੈ ਤਾਂ ਖਜ਼ਾਨਾ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਹੀ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਓ ਤਾਂ ਕਈ ਪਾਸੇ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ “ਬੁਕਿੰਗ” ਕਈ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਠ ਬੁੱਕ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਲ ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਕਲੱਬਾਂ ਵਿਚ ਸਰਾਬ ਪੀ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਠੀਆਂ ਤੋਂ

ਕਰਵਾਏ ਪਾਠ ਦਾ ‘ਪੁੰਨ’ ਖੱਟ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਪਾਠ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੀਰਤਨ, ਸੁਰਤ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਹੀ ਲੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਏਸੇ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰ “ਚੁੱਪ ਦਾ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ੋ ਜੀ” ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਾਂ ‘ਸੁਣਨ’ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਭੁਲਾ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ “ਸੁਣਿਐ” ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਪਉੜੀਆਂ (ਪਦ) ਹਨ। ਸੁਣਨ ਲਈ ਪਹਿਲੋਂ ਖੁਦ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਰਤੀ ਇਕਾਗਰ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਬਿਰਤੀ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ ਚੁੱਪ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੂਹੀ ਚਾਵਲਾ ਦਾ ਕੋਈ ਬੋਲ ਮਿਸ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ-ਇਹ ਦੂਸਰੀ ਸਿੱਖ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਹੈ।

ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜੈ ਜੈਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਉਜਲ ਹੋ ਸਕੇਗਾ:

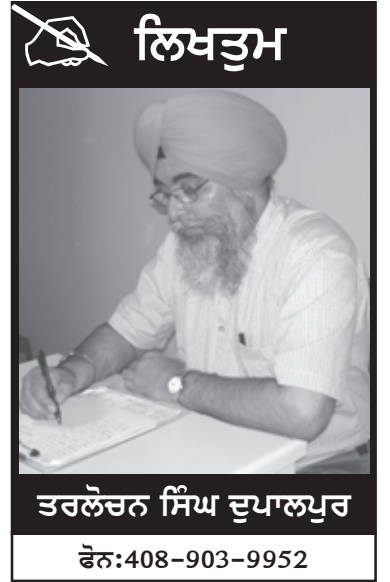
ਜੈ ਜੈਕਾਰ ਸਗਲ ਭੁੰ ਮੰਡਲ
ਮੁਖ ਉਜਲ ਦਰਬਾਰ॥

“ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚੋ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੋਈ ਲੱਲੂ-ਪੰਜੂ ਤਾਂ ਪੁਆ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਖਾਸ-ਮ-ਖਾਸ ਈ ਹੋਊ।... ਹੁਣ ਦੇਖੋ ਕਿ ਅਡਵਾਨੀ ਦਾ ਖਾਸ-ਮ-ਖਾਸ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦੈ?” ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ‘ਕੌਣ ਹੈ ਸਕਦੈ?’ ਲਫਜ਼ ਨੂੰ ਘਰੋੜ ਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਆਪੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਉਹੀ ਹੋ ਸਕਦੈ ਜਿਹਦੇ ਰੋਮ-ਰੋਮ 'ਚੋਂ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਬੋਲਦੀ ਹੋਵੇ।”

“ਇਹ ਤਾਂ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਮਿਸਾਲ ਈ ਐ, ਉਤਲੇ ਲੈਵਲ 'ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੀ ਘਾਲੇ-ਮਾਲੇ ਹੋਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਢਕੀ ਰਿੱਝੇ, ਅਖੇ ਕੋਈ ਨਾ ਬੁੱਝੇ!... ਆਹ ਐਡੀ ਕੁ ਗੱਲ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ।” ਬਜ਼ੁਰਗ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਫਿਕਰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

“ਚਲੋ, ਐਨੀ ਕੱਟਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਦਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਸਾਡੇ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਚ ਵੜੇ ਈ ਨਾ, ਪਰ ਅਹਿ ਤਾਂ ਸਰੀਹਨ ਧੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਕੇ ਇਕ...।” ਲਿਬਰਲ ਜਿਹੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕੱਟਦਿਆਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰੀਏ ਹਿਰਖ ਨਾਲ ਬੋਲੇ, “ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਇਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਐ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ।”

ਇੰਜ ਅੱਧਾ-ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਜਾਭਾਂ ਦੇ ਭੇਤ ਕਰਦੇ ਅਸੀਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ। ਇਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅਗਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਲਮਕਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਰੋਸ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ। ਉਸ ਰੋਸ ਪੱਤਰ ਦਾ ਬਣਿਆ ਕੀ? ਇਹ ਵਿਸਥਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ। ਬੱਸ, ਪਾਠਕਾਂ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾ ਕੇ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਇਹ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ‘ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੌਣ ਹੋਇਆ?’ ਦਾ ਉਤਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ; ਬਰਾਏ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਹੁਣ ਆ ਜੀ ਨੀਲੇ ਦੇ ਸਾਹ ਅਸਵਾਰ, ਪੰਥ ਦੇ ਵਾਲੀ,

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ:408-903-9952

ਸਾਹਿਬ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਜਾਣ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਓ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਨੇ, ਉਹੀ ਸੋਚਣ ਸਗੋਂ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸਿੱਖ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਬੋਧੀਆਂ ਵਾਲੀ ਹੋਣੀ ਨਾ ਵਾਪਰ ਜਾਵੇ, ‘ਜਬ ਲਗ ਖਾਲਸਾ ਰਹੇ ਨਿਆਰਾ’ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਰੰਗ ਧੁੰਦਲਾ ਨਾ ਪੈ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਕੌਮੀ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਲਈ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ-ਸਰਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਵੇ।

ਹਰ ਸਿੱਖ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ 'ਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਗੂੰਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਦੇ ਜੂਲੇ ਬੱਲੇ ਨੂੜ ਕੇ ਸੁੱਟਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਕੇਂਦਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੀਲਾ-ਵਸੀਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ?

ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗਤਿ ਸੰਗਿ ਗੁਰਾਹਾ॥

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ 4

ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗਤਿ ਸੰਗਿ ਗੁਰਾਹਾ॥

ਪੂਜੀ ਨਾਮੁ ਗੁਰਮਖਿ ਵੇਸਾਹਾ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਮਧੂਸੂਦਨ॥

ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗਿ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮ॥

ਹਰਿ ਗੁਣ ਬਾਣੀ ਸ੍ਵਣਿ ਸੁਣਾਹਾ॥

ਕਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲਾਹਾ॥

ਗੁਣ ਗਾਵਹ ਗੁਣ ਬੋਲਹ ਬਾਣੀ॥

ਹਰਿ ਗੁਣ ਜਪਿ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮ॥

ਸਭਿ ਤੀਰਥ ਵਰਤ ਜਗ ਪੁੰਨ ਤੋਲਾਹਾ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨ ਪੁਜਹਿ ਪੁਜਾਹਾ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਤੁਲ ਤੋਲੁ ਅਤਿ ਭਾਰੀ॥

ਗੁਰਮਤਿ ਜਪਿ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮ॥

ਸਭਿ ਕਰਮ ਧਰਮ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਾਹਾ॥

ਕਿਲਵਿਖ ਮੈਲੁ ਪਾਪ ਧੋਵਾਹਾ॥

ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਹੋਹੁ ਜਨ ਉਪਰਿ॥

ਦੇਹੁ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮ

ਇਸ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਦੇਵ ਪਰਮ

ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋ ਮਧੂਸੂਦਨ, ਭਾਵ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਅਸੀਂ ਜੀਵਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਤਿਸੰਗੀ ਬਣੀਏ, ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦਾ ਚਾਉ ਭਾਵ ਪ੍ਰੇਮ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਸਰਮਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰੀਏ।

ਹਰਿ ਗੁਣ ਬਾਣੀ ਸ੍ਵਣਿ ਸੁਣਾਹਾ॥

ਕਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲਾਹਾ॥

ਗੁਣ ਗਾਵਹ ਗੁਣ ਬੋਲਹ ਬਾਣੀ॥

ਹਰਿ ਗੁਣ ਜਪਿ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮ॥

ਹੇ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਦੇਹ ਤਾਂ ਕਿ ਤੇਰੇ ਗੁਣਾਂ, ਭਾਵ ਤੇਰੀ ਸਿਫਤ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਬਾਣੀ ਅਸੀਂ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣ ਸਕੀਏ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਭੀ ਗਾਵਦੇ ਰਹੀਏ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਭੀ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਤੇਰੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਭਗਤੀ ਦਾ ਉਮਾਹ, ਭਾਵ

ਚਾਉ ਭੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਰਵੇ।

ਸਭਿ ਤੀਰਥ ਵਰਤ ਜਗ ਪੁੰਨ ਤੋਲਾਹਾ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨ ਪੁਜਹਿ ਪੁਜਾਹਾ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਤੁਲ ਤੋਲੁ ਅਤਿ ਭਾਰੀ॥

ਗੁਰਮਤਿ ਜਪਿ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮ॥

ਹੁਣ ਗੁਰਦੇਵ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ! ਜੇ ਸਾਰੇ ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਅਤੇ ਵਰਤ,

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਜੱਗ, ਪੁੰਨ, ਦਾਨ ਜੋ ਵੀ ਸਾਰੇ ਨੇਕ ਕਰਮ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਤੋਲੀਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਤਾਂ ਤੋਲਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਤਾਂ ਅਤੁਲ ਹੈ। ਹੇ ਭਾਈ! ਇਹ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੱਤ ਸਦਕਾ ਹੀ ਜਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਚਾਉ ਭੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਸਭਿ ਕਰਮ ਧਰਮ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਾਹਾ॥

ਕਿਲਵਿਖ ਮੈਲੁ ਪਾਪ ਧੋਵਾਹਾ॥

ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਹੋਹੁ ਜਨ ਉਪਰਿ॥

ਦੇਹੁ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮ॥

ਹੇ ਭਾਈ! ਇਹ ਜੋ ਦੁਨਿਆਵੀ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕਰਮ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਤਾਂ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਜੀਵ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਭੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਧੋ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਇਹ ਨਾਨਕ ਭੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ 'ਤੇ ਦਇਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦਇਆਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਕਿ ਨਾਮ ਜਪਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਚਾਉ ਤੇ ਉਮਾਹ ਬਣਿਆ ਰਵੇ।

ਆਉ ਗੁਰੂ ਸਵਾਰਿਉ, ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਏ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ

ਫੋਨ: 916-687-3536

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ ਅਤੇ ਦਾਹੜੇ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 20 ਅਗਸਤ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦਾ ਲੇਖ ‘ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਰਾਗੀਆਂ ਦੇ ਦਾੜ੍ਹੇ ਲੰਮੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ’ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਤੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਟੁੰਬਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਆਪਣੇ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਈਆਂ ਲਾ ਕੇ ਅਤੇ ਰੰਗ ਲਾ ਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗੋਲ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਕਰਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਢਾਹ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਤਾਂ ਭਰਵੱਟੇ ਵੀ ਇਸਤਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਲੋੜ ਹੈ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ, ਨਾ ਕਿ ਵਿਗਾੜਨ ਦੀ।

-ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੇਅ

ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਲਈ ਆਰ ਜਾਂ ਪਾਰ ਦਾ ਮੋਰਚਾ

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਜਿਸ ਰਾਮ ਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਭਾਜਤ ਪਾਈ ਸੀ ਤੇ ਰਾਮਦੇਵ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਹੋਈ ਸਲਵਾਰ-ਕਮੀਜ਼ ਪਾ ਕੇ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਥਾਂ ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਾਰੀ ਬਾਬਾ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਜੁੜੀ ਤਾਂ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੀ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ੰਕਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਬੰਦੂਕਾਂ ਜਾਂ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਤਾਂ ਕੀ, ਡੰਡਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਾਮ ਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਤੱਕ ਲੱਗੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਸਿਪਾਹੀ ਵਿਰਲਾ-ਟਾਵਾਂ ਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰ ਵੱਧ ਸਨ। ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਈ ਨੁਕਸਾਨੀਨੀ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਘਬਰਾ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਕਾਰਨ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਬਹੁਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਭੀੜ ਵੀ ਵੱਧ ਡਿਸਿਪਲਿਨ ਵਾਲੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਰਾਮਦੇਵ ਵਾਂਗ ਬੇਤੁਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਰਾਮਦੇਵ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਤੁਰ ਕੇ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਮੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਰਿਟਰੀਟ ਬਣਵਾਈ ਫਿਰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਅੰਨਾ ਨੇ ਫੌਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸੌਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਦੋ ਜੋੜਾ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਸੋਚ ਅਤੇ ਤੋਲ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਚਿੰਤਨਸ਼ੀਲ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਚੁੱਕੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਪਰ ਵਿਹਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸ਼ੰਕੇ ਤੇ ਕਿੰਤੂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਤਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਹੀ, ਇਸ ਦੇ ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਕੋਲ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨਕਸ਼ਾ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ

ਸਵਾਲ ਇਸ ਵਕਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਪਾਲ ਬਣਾਇਆ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਜਾਵੇ? ਸਰਕਾਰੀ ਧਿਰ ਦਾ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਗੱਲ ਏਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਿਖਰਲੇ ਜੱਜ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ; ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਣਾਏ ਲੋਕਪਾਲ ਕੌਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਹੀ ਕਰੇਗਾ, ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨੀ ਫਿਰ ਰਾਜਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਮਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ।

ਪਾਰਟੀ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਮੀ ਬਾਬੂ ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ) ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸਾਂਭ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਆਪ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸੀ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਆਪ ਵੀ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਵਾ ਸਕੇ ਤੇ ਪੌਣੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਆਪਸੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾ ਕੇ ਘਰੀਂ ਦੌੜ ਗਏ ਸਨ। ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਇਹੋ ਜ਼ਿੰਮਾ 1985 ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ 'ਮਿਸਟਰ ਕਲੀਨ' ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਚੁੱਕਿਆ ਪਰ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਆਪਣੇ ਅਕਸ ਉੱਤੇ ਬੇਫ਼ਰਜ਼ ਤੌਪ ਸੌਂਦੇ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਦਾਗ ਲਗਵਾ ਕੇ ਗੱਦੀ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹੋ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 1989 ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਕੇ ਮਾਂਡਾ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਰਾਜੇ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ ਪਰ ਗੱਦੀ ਖੁੱਸ ਗਈ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਈ।

ਹਵਾਲਾ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਝਾਰਖੰਡ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ ਕਾਂਡ ਤੱਕ ਲਪੇਟੇ ਰਹੇ ਪੀ.ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ 1996 ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਕੇ ਹਰਦਨਹੌਲੀ ਡੋਡਾਗੋਤਾ ਦੇਵੇਗੋਤਾ ਨੇ ਇਹ ਮੋਰਚਾ ਫਤਹਿ ਕਰਨ ਦੀ ਫੜ੍ਹ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਕਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਇਸ ਫਾਈਲ ਦਾ ਘੱਟਾ ਵੀ ਝਾਤਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਆਏ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 1998 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਜੰਗ ਨੇ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਿੱਲ ਅੱਧ-ਵਿਚਾਲੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ 2001 ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਦੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਜੰਗ ਦੇ ਬੰਦਲ ਸਨ, ਨਾ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਡਰ। ਇਸ ਦੇ

ਸਿਰਫ ਏਨੀ ਹੀ, ਬਾਕੀ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਕਿਸ ਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਦੱਸਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ 1968 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 2001 ਤੱਕ ਅੱਠ ਵਾਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਕਿਉਂ ਲੈ ਲਿਆ? ਜਿਹੜੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਆਗੂ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹਾਕਮ

ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੜ੍ਹੇ ਪੈਰ ਛਾਂਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਕੀ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇੰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣੇ ਸਨ? ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਇਕ ਭਾਜਪਾ ਮੈਂਬਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਣਜਾਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਪੁਚਾਉਣ ਦੀ ਬਰਡ-ਰੇਟ ਕਬੂਤਰਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਕਾਬੂ ਆਇਆ ਸੀ? ਕੀ

ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ (ਖੱਬੇ) ਜਦੋਂ ਫੌਜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ।

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਪਾਰਟੀ ਵਾਲੇ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਤਿਰਤਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਠ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਵਾਂਗ ਲਮਕਦਾ ਕਿਉਂ ਆਇਆ ਹੈ?

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਇਸ ਸੱਚ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਡਰ ਸਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਵਕਤ 543 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ 153 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਤੋਂ ਇਕ ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ? ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਮੈਂਬਰ ਤਾਂ ਇਸ ਵਕਤ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਵਾਲ

ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਕਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ? ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੁਝ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮੁਫਤ ਸਫਰ ਵਾਲੇ ਰੇਲਵੇ ਪਾਸਾਂ ਉੱਤੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਫੜੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਟਿਕਟਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਮ.ਪੀ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਵੇਚੀਆਂ ਹਨ? ਇਹ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਮ.ਪੀ. ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਛੱਡ ਗਏ ਤਾਂ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲੇ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਆਗਮਨ ਹੋ ਗਿਆ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ, ਹਮਲੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਪਦੇ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਾਗਡੋਰ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਕਿਹੜਾ ਤੀਰ ਕੱਦੂ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਸੀ? ਅੱਜ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਆਪਣੇ ਵੇਲੇ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਏ। ਇਹ ਵੀ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਪਾਲ ਜਾਂ ਲੋਕ-ਆਯੁਕਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਖਾਲੀ ਪਏ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਅਹੁਦੇ ਖਾਲੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਹਨ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਵੀ ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਹੁਦਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਰਸੀ ਖਾਲੀ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਉਥੇ ਲੋਕਪਾਲ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕਰਨਾਟਕ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਟਿੱਚ ਜਾਣੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੰਨੇ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਦੂਜੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬੀਬੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨੀਂ, ਜੈ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸ਼ੀਲਾ ਬੀਬੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਮੋਰਚਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਨੀ ਮਜਬੂਰੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਵਾਲ ਇਸ ਵਕਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਪਾਲ ਬਣਾਇਆ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਜਾਵੇ? ਸਰਕਾਰੀ ਧਿਰ ਦਾ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਗੱਲ ਏਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਿਖਰਲੇ ਜੱਜ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ; ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਣਾਏ ਲੋਕਪਾਲ ਕੌਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਹੀ ਕਰੇਗਾ, ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨੀ ਫਿਰ ਰਾਜਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਮਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ

ਮੈਂਬਰਾਂ ਉੱਤੇ ਜੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲੱਗਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕਪਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਭ ਸਬੂਤ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਣ ਤਾਂ ਲੋਕਪਾਲ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਲੋਕਪਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਬਾਨੂਣੀ ਬੰਨ੍ਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ।

ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਰਾਜ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਕੋਲ ਹੈ ਤੇ ਉਸੇ ਕੋਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਕੁਝ ਕਰਦੀ ਨਹੀਂ, ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਗੋਗਲੂਆਂ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਝਾਤਨ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਦਿਖਾਉਣੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਇਸ ਵਕਤ ਇਹ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿਓ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾ ਕਰੋ। ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਖਲ ਦਾ ਇਹ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਇੰਜ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਔਰਤਾਂ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਤੇ ਜਨਤਕ ਲਾਮਬੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾ ਨਵੇਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਠਣ ਉੱਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਗੱਲ ਟਾਲਣ ਦੀ ਜਦੋਂ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ 'ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ' ਆਖ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਪਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮੰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਫਰਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ, ਜਾਤਾਂ ਦਾ ਵਖਰੇਵਾਂ ਵੀ ਰਾਹ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਅਮੀਰ, ਗਰੀਬ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਕੋ ਥਾਂ ਬੈਠੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨਹੀਂ ਝੱਲ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਛੱਡ ਕੇ ਇਸ ਜਾਂ ਉਸ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਇਹ ਮੌਕਾ ਹੁਣ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਣ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਫੈਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਐਚ.ਡੀ. ਦੇਵੇਗੌੜਾ

ਪੀ.ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ

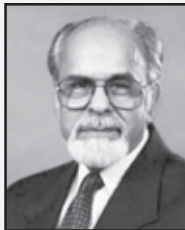
ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ

ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ

ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ

ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਦਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ 1968 ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਉਸ ਕਾਂਗਰਸੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚਲੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਕੀਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੂਸ਼ਨ ਉਦੋਂ ਅਜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਬਿੱਲ ਸਿਰੇਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਭੰਗ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

1968 ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਉਸ ਕਾਂਗਰਸੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚਲੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਕੀਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੂਸ਼ਨ ਉਦੋਂ ਅਜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਬਿੱਲ ਸਿਰੇ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਭੰਗ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਹੋ ਬਿੱਲ 1971 ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਉਦੋਂ ਵੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਭੰਗ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਬਿੱਲ ਲਟਕਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲੱਗ ਗਈ ਅਤੇ 1977 ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਪਾਰਟੀਆਂ (ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਕਾਂਗਰਸ, ਜਨ ਸੰਘ, ਸੁਤੰਤਰ

ਬਾਵਜੂਦ ਵਾਜਪਾਈ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕਪਾਲ ਦਾ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕੇ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਮੋਰਚਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਨਵੇਂ ਰੁਖ ਮੁੜ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਉੱਠ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੁਰ ਪਵੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕਹੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੋਰਚਾ ਲਾ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਚੁਣਦੇ ਹਨ; ਇਹ ਹੱਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਏਨੀ ਗੱਲ ਉਸ ਦੀ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ

ਪੁੱਛਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮਿਲਣ ਮੌਕੇ ਗੈਰ-ਹਜ਼ਾਰ ਰਹਿਣ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ? ਪਿਛਲੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵੇਲੇ ਇਹ ਕੁਝ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਿਆਰਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਟੀ.ਵੀ. ਸਕਰੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਦੇਖ ਲਈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਤਹਿਲਕਾ ਮੱਚ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੋਇਆ ਸਿਰਫ ਏਨਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਉਣ ਤੱਕ ਨਰਮੀ ਦਾ ਮਨ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਹਿੱਸਾ-ਪੱਤੀ ਮੰਗਦੇ ਅਤੇ ਵਸੂਲਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਗੱਲ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚੋਂ 'ਅੱਵਲ'

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਹੀ ਸਾਕਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਬੰਦਾ ਮਾਤਾ-ਚੰਗਾ ਹੀਲਾ ਵਰਤ ਕੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਾਹਲਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੰਸਥਾ 'ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨੇਸ਼ਨ ਆਫਿਸ ਆਫ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਕਰਾਈਮ' (ਯੂ.ਐਨ.ਓ.ਡੀ.ਸੀ.) ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਸਾਲ 20,000 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਯੂ.ਐਨ.ਓ.ਡੀ.ਸੀ. ਮੁਤਾਬਕ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਯੂਰਪ ਦੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਫਰਾਂਸ, ਇਟਲੀ, ਜਰਮਨੀ, ਆਸਟਰੀਆ, ਸਪੇਨ, ਬੈਲਜੀਅਮ, ਨਾਰਵੇ, ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ, ਪੋਲੈਂਡ, ਹੰਗਰੀ, ਫਿਨਲੈਂਡ, ਹਾਲੈਂਡ, ਬੋਸਨੀਆ, ਸਵੀਡਨ, ਯੂਨਾਨ, ਚੈਕ ਗਣਰਾਜ ਲਈ 6 ਲੱਖ ਤੋਂ 12 ਲੱਖ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਈ 9 ਤੋਂ 12 ਲੱਖ ਤੱਕ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਬਾਂ-ਬਾਂ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਧੜਲੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਗੋਰਖ ਧੰਦਾ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਫਰਜ਼ੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ 'ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ' ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਹਰੇ ਹਨ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚੋਂ 197 ਅਜਿਹੇ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਸਾਲ 2010 ਦੌਰਾਨ ਫਰਜ਼ੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੱਥ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ

■ ਹਰ ਸਾਲ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਮੁੰਡੇ ਮਾਰਦੇ ਨੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ 'ਉਡਾਰੀ'

ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨ।

197 ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 100 ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਸੂਚੀ ਮੁਤਾਬਕ ਕਈ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਇਸ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਧੰਦਾ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2010 ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਫਰਜ਼ੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਕੁੱਲ 197 ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 180 ਦੇ ਕਰੀਬ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਖਾਸਕਰ ਪੰਜਾਬ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹੋਰਾਂ

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਧੰਦਾ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਮੁਤਾਬਕ ਦੁਬਈ, ਕੈਨੇਡਾ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਕੰਮ ਧੜਲੇ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਧੰਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਮੁਤਾਬਕ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਤੇ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਇਸ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਬਈ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਪੂਰਨ ਨਾਕੁਰ ਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਰੋਕੂ' ਕਾਨੂੰਨ ਲਟਕਾਇਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮਾਲਟਾ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ 'ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਰੋਕੂ' ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਲਟਕਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਮਾਲਟਾ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭੇਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੈਂਕੜੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਾਲਟਾ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਧੜਲੇ ਨਾਲ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2010 ਵਿਚ 'ਪੰਜਾਬ ਹਿਊਮਨ ਸਮਗਲਿੰਗ ਐਕਟ' ਦੇ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਜੰਟ ਵੀ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣੇ ਸਨ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਹੀ ਏਜੰਟਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਸੀ।

ਰਾਜ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਭੇਜ ਕੇ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੀ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕੇ ਹਨ ਤੇ ਬਾਕੀ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਹਜ਼ਮ ਕਰਕੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰ ਡਾਂਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਤਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ। ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ ਡਿਪੋਰਟ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ 600 ਦੇ ਕਰੀਬ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਭੇਜੇ ਸਨ ਪਰ ਉਕਤ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ, ਉਸ ਦਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 100 ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਦੁਆਬੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨਾਲ 'ਚੋਂ' ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ 100 ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 13 ਔਰਤਾਂ ਹਨ। ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਤੂ ਨਾਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 22 ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 21 ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਹਨ। ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੂਬੇ

ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੇਰਲਾ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਗੁਜਰਾਤ, ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ, ਹਰਿਆਣਾ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦਾ ਨਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਾਮ, ਕਰਨਾਟਕ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਇਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਨਾਂ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਦੁਬਈ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਯੂ.ਕੇ. ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਦੋ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਹੁਸਨ ਲਾਲ ਨੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

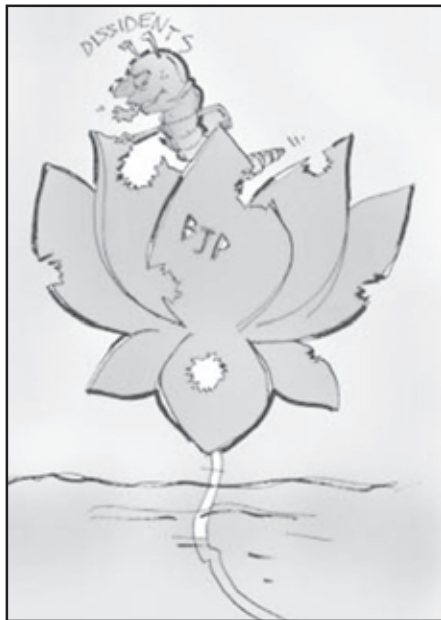
ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੇ ਭਾਜੜਾਂ ਪਾਈਆਂ

ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੋਂ ਸੀਟਾਂ 'ਖੋਹਣ' ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਕਰਵਾਏ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੇ ਭਾਜੜਾਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੋਂ ਸੀਟਾਂ 'ਖੋਹਣ' ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਕਰਵਾਏ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵੱਲੋਂ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਹਿਲਜੁਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਖੁੱਸਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਟਿਕਟਾਂ ਭਾਜਪਾ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਬਾਂ ਨਵੇਂ ਚਿਹਰੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰੇ ਜਾਣਗੇ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਤਿਨ ਗਡਕਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗਡਕਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕਰਵਾਏ ਸਰਵੇ 'ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗਡਕਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਸਰਵੇ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵੱਲੋਂ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਰਵੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ

ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਹੱਥੋਂ ਅੱਧੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਦਿਖੀਆਂ ਸਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਤਿਨ ਗਡਕਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੰਜ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ

ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਛੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੇ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਰਿਆਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਵਿਧਾਇਕ ਆਪਣੇ ਰਵੇਈਏ ਕਾਰਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫੇਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ

ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਸੁਖਾਵੇਂ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਰਵੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਵੋਟਰਾਂ ਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੇਰਬਦਲ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਬਠਿੰਡਾ ਸ਼ਹਿਰ, ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਪੱਛਮੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਸੀਟ ਬਾਰੇ ਵੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ਛੱਡਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਪੱਲੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਖ਼ੁਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਝੰਡੀ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਛੱਡਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ।

ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਫਿਰ 'ਡੰਡਾ' ਖੜਕਿਆ

ਜਲੰਧਰ: ਕਾਂਗਰਸੀ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰਲੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਗੁਲਚੈਨ ਸਿੰਘ ਚੜਕ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੱਥੋਪਾਈ ਰਾਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੇ ਫਿਰ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਇਕ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਪਾਈ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਾਲਾਤ ਏਨੇ ਵਿਗੜ ਗਏ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਗੁਲਚੈਨ ਸਿੰਘ ਚੜਕ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੱਢਣਾ ਪਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਲੜਾਈ ਦਾ ਮੁੱਢ ਉਦੋਂ ਬੋਝਾ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕੌਂਸਲਰ ਮਹੇਸ਼ ਪੰਪੀ ਪੁਰੀ ਤੇ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਾਡੀ ਸ਼ੇਰੋਵਾਲੀਆ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਖਹਿਬੜ ਪਏ। ਇਹ ਬਹਿਸ ਹੱਥੋਪਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਤੇ ਕਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਮਾਰਨ

ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਉਧਰ ਸੂਬਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਰਾਣਾ ਕੇ.ਪੀ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪੈਲੇਸ ਦੇ ਹੀ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਸ੍ਰੀ ਚੜਕ ਨੂੰ ਬੈਠਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਮੁੜ ਮੀਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਫਿਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਭਿੜ ਗਏ। ਹਾਲਾਤ ਕਾਬੂ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖ ਅਖੀਰ ਸ੍ਰੀ ਚੜਕ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮਾਮਲਾ ਉਦੋਂ ਵੀ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਵਾਲਮੀਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੁਝ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਚੜਕ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਹਾਲ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਭੜਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਅਵਤਾਰ ਹੈਨਰੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਵੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਭੜਕ ਗਏ।

www.akalidalamritsar.net
ਮਾਨ ਕੌਮ ਦੀ ਸ਼ਾਨ

ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ 'ਤੇ ਅਖਬਾਰ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਘਟੀਆ ਹਮਲਾ

ਸਿਆਸੀ ਸੂਝ ਦੇ ਮਿਹਣੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਥੱਲੇ ਤਾਂ ਸੋਟਾ ਫੇਰ ਲੈਣ

ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਛਪਦੇ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼' ਨੇ ਆਪਣੇ 17 ਅਗਸਤ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਛਾਪੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ "ਗਰਮ ਖਿਆਲੀ" ਅਤੇ "ਸਿਆਸੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਤੋਂ ਕੋਰਾ" ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਨੇਕੇਦਾਰ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫਤਵਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੇਠ ਤਾਂ ਸੋਟਾ ਫੇਰ ਲੈਣ। ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਪਿਛੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਧਿਰ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਰਦਾ ਫਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦੀ ਮਾਂ "ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ" ਨੇ ਫਰਵਰੀ 1992 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬੇਮੁਹਾਰਾ ਏ ਕੇ ਸੰਤਾਲੀਆਂ ਦੀ ਨੋਕ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰ ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤਾਕਤ ਸੰਭਾਲਦੇ ਸਾਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲਫਟੈਂਟ ਕੇ ਪੀ ਐਸ ਗਿੱਲ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਵਿਹਿੰਦਿਆਂ ਵਿਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਰਬਰਾਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਕੁਰਾਹੇ ਲਈ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੋਂ ਖਿਆ-ਯਾਚਨਾ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ।

ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰੀਕਾ ਅਤੇ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਧਿਰ ਦਾ ਧੂਤਾ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ 17 ਅਗਸਤ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ 'ਅੱਗਾ ਦੌੜ ਪਿੱਛਾ ਦੌੜ' ਵਿਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਲਦ ਹੀ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜਹਿਰ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਉਤੇ ਉਗਲੀ ਹੈ।

ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਗਰਮ ਖਿਆਲੀ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਕਥਿਤ "ਨਰਮ ਖਿਆਲੀਆਂ" ਉਤੇ 1991 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ 24 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਰੇ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਮਾਨ) ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਹੀ ਲੋਕ ਖੁਦ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨੋਚਾਹਲ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਅਕਲ ਦੇ ਨੇਕੇਦਾਰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ "ਰਾਜਸੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ" ਸਦਕਾ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰੇ ਗਏ ਜਾਂ ਲਾਪਤਾ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤਕ ਵੀ ਮਾਂਵਾਂ ਉਡੀਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜਸੀ ਸੂਝ ਦੇ ਇਹੋ ਨੇਕੇਦਾਰ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਬਣ ਕੇ ਉਜੜੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਠੀਕ ਹੀ ਅਸਲ ਰਾਜਨੀਤੀ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਰੂਪ ਬਦਲਣੇ ਪੈਣ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੌਮ ਨਾਲ ਗੱਦਾਰੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇ, ਸਭ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

1992 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਕੇ ਡਾ. ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਉਤੇ ਕਾਬਜ ਹੋਇਆ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਉਹੀ "ਜਿੰਦਾ ਸ਼ਹੀਦ" ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕੱਢੂ ਨੰਗਲ ਦੇ ਸਾਕੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੂਹਰੇ ਭੱਜਾ। ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਉਸ ਮੌਕੇ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਵੀਡੀਓ ਫਿਲਮ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਬੇਅੰਤ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਬਿੱਟੂ ਰੋਪੜ ਨੇੜੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਲਏ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਆਲੂਆਂ 'ਤੇ ਦਵਾਈ ਛਿੜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੁਝਾਰੂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੇਚੈਨ ਸਨ ਕਿ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ ਆਗੂ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ? ਸ਼ਾਇਦ ਭਾਈ ਬਿੱਟੂ ਕੌਮ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਨਾ ਝੱਲਦਿਆਂ ਆਪਣੀ 1992 ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਾ ਸਹਾਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ ਹਨ? ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਬਿੱਟੂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਭਲਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤੀ? ਕੀ ਕਿਤੇ ਇਹ 8% ਵੋਟ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਨਾਮ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ?

ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਸਰਕਾਰੀ ਜੁਲਮ ਦੇ ਹੇਠ ਦਬ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਆਗੂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਭਲਾ ਭਾਈ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸੋਧ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਈ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੇਰੇ (ਬਿੱਟੂ) ਵਾਂਗ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਗੁਪਤ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਦੜ ਵੱਟ ਕੇ ਦਿਨ ਕਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਧਾੜਾਂ ਦੇ ਉਸ ਕਹਿਰੀ ਹੱਲੇ ਅੱਗੇ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਵਰਗੇ ਘਾਗ ਮਲਾਹ ਦੀ ਦੜ ਵੱਟ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਜੇਕਰ ਠੀਕ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾੜੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਪੰਥਕ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਘਾਤਾਂ ਕਿਉਂ ਲਗਵਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਾਰਜ ਬਿੱਟੂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੇ ਐਲ ਐਫ ਦਾ ਪੂਰਨ ਸਫਾਇਆ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਕੋਈ ਸ਼ਰ੍ਹੇਆਮ ਜਾਂ ਲੁਕਵਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੋਹਰੀ ਖਾੜਕੂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਸਿਪਾਹਸਾਲਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕੀ ਉਸ ਦੀ ਐਸੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਦੀ?

ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਭਾਈ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਨਵਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਮਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਥਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਜਮਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਕਹੀਏ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਖੇਡ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੰਥ ਘਾਤਕਾਂ ਦੀ ਮੋਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਕਿ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਵੀ ਯੂ ਐਸ ਏ ਤੋਂ ਡਿਪੋਰਟ ਹੋ ਕੇ ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸ਼ਾਜਿਸ ਇਹ ਘੜੀ ਗਈ ਕਿ ਪੰਥਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਭੰਗ ਕਰਕੇ ਅਸਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂਬਰ ਭਰਤੀ ਕਰ ਕੇ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਸਾਜਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਜਿਹੜੀ ਲਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਮੁਖੀ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉਸ ਵਿਚ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮੇ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਕੌਮ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਹੰਢਾ ਚੁੱਕੇ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਸਾਜਿਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੂੰ ਬੜੀ ਅਧੀਨਗੀ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹੋ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਅੱਜ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਸੀ ਪਠਾਣਾਂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਾਲ 2007 ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਸ. ਮਾਨ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਸਦਕਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੱਖਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਹਾਦਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੱਟਣ ਲਈ ਕਦੇ ਬਾਦਲਕਿਆਂ, ਕਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਤੇ ਕਦੇ ਲੋਗੋਵਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਘੜੀਆਂ। ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਬਹਿਰੂਪੀਏ 'ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਨੇ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਨਾ-ਸਮਝੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ. ਮਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਤੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੀਆ ਸ਼ਬਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਸ਼ਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੌਮੀ ਹਿੱਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਛੱਡ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਜੋ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ "ਚੋਰ ਦੀ ਮਾਂ ਕੋਟੀ 'ਚ ਮੂੰਹ", ਉਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਇਹੀ ਕਹਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹ ਮੁਹਾਵਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਤਾਂ ਗੈਰਤਮੰਦ ਹੈ ਪਰ ਪੁਤਰ ਮਾੜਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਮਾਂ ਹੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਕਪੂਤਰ ਨਿਕਲ ਆਉਣ ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਕੀ ਬੀਤਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅਜਿਹੇ ਕਪੂਤਰਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸਤਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਡਰੰਗ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਪੂਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਦਾਅਵੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਸਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਖਬਾਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਬੀ ਜੇ ਪੀ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਤੋਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। (ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪ ਹੀ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ)।

ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸ. ਮਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਵਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਮਿਹਣੇ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਮਿਹਣਾ ਤੇ ਤਾਂ ਸੀ ਜੇ ਪੈਸਾ ਡਰੰਗ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬੈਂਕ ਡਕੈਤੀ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਪੰਥਕ ਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਢਿੱਡ ਪੀੜ ਕਿਸ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਉਹੀ ਜਾਣਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਡੇ ਪੰਥਕ ਅਖਵਾ ਕੇ ਸ. ਮਾਨ ਨੂੰ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹੀ ਲੋਕ ਕਲ੍ਹ ਤਕ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸ. ਮਾਨ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਪੁਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਚੈਲੰਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਲੜਾਂਗੇ। ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਖੌਤੀ ਪੰਥਕ ਚਿਹਰਾ ਜਿਹੜਾ ਕਦੀ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣ ਕੇ, ਕਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਣ ਕੇ, ਕਦੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਬਣ ਕੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚਾ ਬਣ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਮੂਹਰੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਘੁੰਡ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹੀ ਮੁੜਾਂਗੇ।

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ: ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਮਾਨ, ਅਮਰੀਕਾ

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਖੜੌਂਦ (ਕਨਵੀਨਰ), ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ (ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਲੋਅਰਥ (ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ), ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾਨੰਗਲ (ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ), ਮੈਂਬਰ: ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧਰ, ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਰਮਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਿੱਟੂ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਦੀਪਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਿਰਦੇਸ਼

Paid Advt.

Welcome

On the Eve of

India's 64th Independence Day

Celebrated By

**INDO-AMERICAN ASSOCIATION
WISCONSIN, USA (IAAW), MILWAUKEE**

Chief Guest : Mrs. Mukta D. Tomar

Consulate General of India, Chicago

Date : August 28th, 2011 (Sunday)

Time : 5 p.m to 8.30 p.m

**Attractions : Gala entertainment by famous SA RE GA MA PA Artists
of Zee Tv Channel, Bhangra and Punjabi Giddha**

Venue : Performing Art Center, 901, 15th Avenue, South Milwaukee

Event Sponsored by : AIR TOURS-Chicago(773-764-4545),

**Taste of India, Maharaja Restaurant, Bombay Sweets,
Indian Bazaar, Taj Mahal Restaurant (Janesville)**

Free Dinner will be served

Entrance Ticket's Price : \$ 8 per person

Free Entry for the Children below 8 years will be permitted.

**Ticket Available at : Indian Bazaar, Bombay Sweets, Taste of India,
Mayura Restaurant, Namaste Plaza, Hindu Temple of Wisconsin**

In association with Hindu Temple of Wisconsin

Support With :

Kanwarjit Singh Bajwa, Venkat Kondali, Kamal Shah, Dr.Gurcharan Singh Grewal, Darshan Singh Dhaliwal, Bachhan Singh Gill, Beant Singh Boparai, Parminder Singh Goldi, S.Inder Singh Sarpanch, Nachhattar Singh Gill, Dr.Khaira (Punjab Sports Club-Midwest, Chicago), Gulzar Singh Multani(PAO-Chicago), PCS-Chicago, PTO-Chicago, Sukhwinder Singh Ghaggar, Jaswinder Singh Bhadas, Sandeep Singh Jaswant Singh, Baljit Singh, Satpal Singh Bainsa, Harjinder Singh Khasria, Paramjit Singh Arora, Tejinder Singh GP, Mohan Singh Bhatoa, Baljit Singh, Mahinder Singh Aulakh, Baljit Singh Gill, Vijay Mehta, Mike Mehta, Dr.Satwinder Singh, Surjit Singh Toor, Jarnail Singh Miaani, Jaswinder Singh Chandok, Inderjit Singh Dhillon, Randeep Pal Singh, Bahadur Singh Boparai, Inderjit Singh Ahuja, Dr.Kulwant Singh Dhaliwal, Dr.Paramjit Singh Sidhu, Satinder Singh Pampi, Rajinder Singh Sandhu, Dr.Satwinder Singh, Talwinder Singh Soos, Gursahib Singh Toor, Gurdev Singh, Kulwant Singh, B.N. Wadhwa, Harjit Singh Sandal, Balbir Singh Saini, Harjinder Singh Sandhu, Sarwan Singh Tiwana, Parveen Bhardwaj, Dr.Manohar Ahuja, Anoop Dhingra, Parbhakar Rao, Dr.L.K. Bhardwaj, Yash Pal Wadhwa, Dinesh Sanghvi, Kulwinder Kumar Sharma, Narinder Kumar Babbar, Rattanpal Mahey, Balbir Mahey, Amrit Patel, Anoop Khular, Mahipal Viridi, Rajesh Gupta, Suraj Bhan, Anil Kanwar, Chaman Singh Bawa, Balhiar Singh Dalai, Shamsher Singh, Gurwinder Singh(Tajmahal), Surjeet Singh Gotra, Jairam Singh Kahlon, Surjeet Singh Grewal, Harminder Singh Kittu, Jasbir Singh, Paroshtam Kumar Jassi, Manjit Singh Dhanoa, Darshan Basraon, Dawinder Malhi, Gurjeet Kaur, Charanjit Bajwa, Sunyana Kanwar, Narinder Boparai, Rajinder Bawa.

**For further information contact : Kanwarjit Singh Bajwa (414 687 2285),
Parminder Singh Goldi (414 736 6580), Beant Singh Boparai (414 349 3449),
Chaman Singh Bawa (414 550 1290)**

Printed By
Montu Graphics
098150-10422

ਇੰਡੋ ਅਮੈਰਿਕਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ (ਮਿਲਵਾਕੀ)

ਭਾਰਤ ਦੇ 64ਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਨ ਦੀ ਸਮੂਹ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ

ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ

ਹਿੰਦੂ ਟੈਂਪਲ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ

28 ਅਗਸਤ 2011

(ਐਤਵਾਰ, ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੋਂ 8:30 ਵਜੇ ਤੱਕ)

ਸਥਾਨ: ਪਰਫਾਰਮਿੰਟ ਆਰਟ ਸੈਂਟਰ
901 15 ਐਵਨਿਊ, ਸਾਊਥ ਮਿਲਵਾਕੀ

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ

ਮੁਕਤਾ ਦੱਤਾ ਤੋਮਰ
(ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਆਫ
ਇੰਡੀਆ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ)

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
(ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ)

ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ
ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ
ਭਰਨ ਲਈ
ਬੇਨਤੀ ਹੈ

ਰੰਗਾ ਰੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ

ਰਾਜ

ਸੰਜੇ

ਆਸ਼ਾ

ਬੇਨਤੀਕਰਤਾ

ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ

ਕੰਵਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ

ਚਮਨ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ

ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ

ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ

ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸਾ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਾਡੀ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ

ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਠੂ

ਅਨਿਲ ਕੌਰ

ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮਨੋਰਥ: > ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲਖਾਨੇ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਬਰੋਸ਼ਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਸਾਰ ਕਰਨਾ। > ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ। > ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚਾਲੇ ਵਪਾਰਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਵਧਾਉਣਾ। > ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜੰਮੇ-ਪਲੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਸਟੇਟ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। > ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਂਸਲੇਟ ਤੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਕੰਵਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ 414-687-2285, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਾਡੀ 414-736-6580

ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ 414-349-3449 ਤੇ ਚਮਨ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ 414-550-1290

ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ

ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਗਿੱਲ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਆਫ ਵਾਕੀਗਨ (ਪਿੰਡ ਗਿੱਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ) ਵਲੋਂ

ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ

ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਸਵਰਗੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੁੰਨੀਆ
ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੋਤੇ ਸ.
ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁੰਨੀਆ ਵਲੋਂ

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ

ਸ. ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ

ਮਿਡਵੈਸਟ ਦਾ ਲੋਕਲ ਇਨਾਮ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਤੇ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
(ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਲੋਂ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਖੁੱਲ੍ਹਾ

ਪਾਰਕਿੰਗ ਫਰੀ ਆ
ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ

ਕੈਂਡੀਆਂ ਤੇ ਆ
ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਤਵਿੰ
ਮਾਨ ਵਲੋਂ

ਪ੍ਰਸਿਧ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾ
ਸਤਵਿੰਦਰ ਬਿੱਟੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ
ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ
ਸੰਗੀਤ: ਨਰਿੰਦਰ ਬੱਗਾ ਤੇ ਸਾਥੀ

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਸਿੱਧੂ

ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ
ਕਾਲੇਕਾ

ਦਲਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਧਾਰੀਵਾਲ

ਹਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਧਾਰੀਵਾਲ

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਸਿੱਧੂ

ਰੁਪਿੰਦਰ
ਅਰੋੜਾ

ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਕੰਵਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮੇ
ਕੇਪੀ

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ
ਸੱਲੂ

ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਧਾਰਨੀ

ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਢਿੱਲੋਂ

ਸੋਹਣ ਗਿੱਲ

ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ
ਦੁਲਈ

ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ
ਮੁਲਤਾਨੀ

ਜਗਮੀਤ
ਸਿੰਘ

ਕਬੱਡੀ ਦੀ
ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰਿੰ.
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ
ਸਿੰਘ ਹਕੀਮਪੁਰ
ਕਰਨਗੇ

ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਨਾਮੀ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ-ਜੌਨੀ ਗਿੱਲ, ਅਰਸ਼ੀ, ਕੁਲਜੀਤਾ, ਬੱਲੀ, ਤਾਉ, ਦੁੱਲਾ, ਮੌਲਾ, ਕਿੰਦਾ
ਬਿਹਾਰੀਪੁਰੀਆ, ਡੌਂਟੇ, ਕਾਲਾ, ਨੀਲੋਂ, ਲਹਿਰੀ, ਮੰਨਾ ਲੱਛਰ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਉਣਗੇ

RSVP: Board Members:

ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ-ਪ੍ਰਧਾਨ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ
ਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਨੀਪਾਲ
ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਿਨਹਾਸ
ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ
ਦੀਪਾ ਬਦੇਸ਼ਾ

ਪੀਟਾ ਸਹੋਤਾ
ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ
ਲਾਲੀ ਨਿੱਝਰ
ਲਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਤ
ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪਨੂੰ

ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ-ਮਿਆਣੀ
ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖੰਗੂੜਾ
ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਬੱਬੀ ਬਾਠ
ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ
ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ

ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ
ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਗੀ
ਜਿੰਦੀ ਦਿਆਲ

ਲਾਲੀ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ
(ਚੇਅਰਮੈਨ)

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ: ਜਿੰਦੀ ਖੰਗੂੜਾ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ, ਹੈਪੀ ਹੀਰ, ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾ

ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ: ਚੇਅਰਮੈਨ ਡਾ. ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨੰਦਰਾ, ਡਾ. ਅਮਰਦੀਪ ਸੰਘਾ, ਡਾ. ਰਸ਼ਪਾਲ ਬਾਜਵਾ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ,
ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਲਾਲੀ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ, ਬਲਬੀਰ
ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਪਾਲ ਖਲੀਲ, ਕਮਲਦੀਪ ਸੰਘਾ, ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਪੱਪੂ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲੇਕਾ, ਪਰਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ
(ਆਇਓਆ), ਕਿੱਟੂ ਬਾਵਾ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ।

e-mail: chicagokabaddicup@yahoo.com

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 630-205-9264, 708-612-7963, 773-593-9898, 224-425-0705, 773-895-2041

ਗੋਲਡ ਮ
ਜੱਸੀ, ਚ
ਗਿੱਲ, ਰ
ਟਾਂਡਾ, ਨ
ਸਿੰਘ ਸੋ
ਹਰਜੀਤ
ਸਿੰਘ ਬਿ
ਅਟਵਾਲ
ਭੁਪਿੰਦਰ
ਬ੍ਰਦਰਜ਼
ਬਦੇਸ਼ਾ,
ਸਟਾਰ
(ਕਾਬਲ
ਸਿੰਘ ਮ
ਸਿੰਘ ਐ
ਹਾਲ, ਅ
ਟਰੱਕਿੰ
(ਮਿਸ਼ੀਗ
ਹਰਦੇਵ
ਅਟਵਾਲ
ਤਰਲੋਚ
ਸੰਸਥਾਵ
ਪੰਜਾਬ
ਪੀਰੀ ਸ

ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ)

4 ਸਤੰਬਰ 2011 (ਐਤਵਾਰ)

at BUSSE WOODS FOREST PRESERVE SOUTH, Elk Grove Village- IL

ਸੱਦਾ
ਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ
ਪ੍ਰਬੰਧ
ਈਸ ਕ੍ਰਿਮ
ਦਰ ਸਿੰਘ
ਹੋਵੇਗੀ

ਗੈਸਟ ਆਫ ਆਨਰ

ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਪਲਾਟੀਨਮ ਸਪਾਂਸਰ

ਗੁਰਦੇਵ ਗਿੱਲ, ਵਾਕੀਗਨ
(ਪਿੰਡ ਗਿੱਲਾਂ, ਲੁਧਿਆਣਾ)

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
(ਫਸਟ ਰੂਆਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਟਸ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਗਿੱਲ

ਲਵ ਮਿਨਹਾਸ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਨਿੱਕ ਸਿੰਘ
(ਗਿਲਜੀਆਂ)

ਵਕ ਸਿੰਘ

ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਹਰਚਰਨ
ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਡਾ. ਪਾਲ
ਬਠੇਸ਼ਾ

ਕਮਲਜੀਤ
ਸਿੰਘ

ਜਸਵੀਰ
(ਜੱਸੀ) ਸੋਢੀ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਭੱਟੀ

ਡਾ. ਰਫ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਬਾਜਵਾ

ਡਾ. ਮੁਖਤਿਆਰ
ਸਿੰਘ ਨੰਦਰਾ

ਸਿੱਧੂ ਦਮਦਮੀ
(ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ)

ਪ੍ਰਿਥਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਘੋਤੜਾ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਦਰੜ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਟਾਂਡਾ

ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਮੁੰਦਰ

ਦਰਸ਼ਨ
ਬਸਰਾਓ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਟਿਵਾਣਾ

ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ

ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ

ਪਾਲ ਖਲੀਲ

ਬੈਸਟ ਸਟਾਪਰ
ਤੇ ਰੇਡਰ ਦਾ
ਇਨਾਮ ਸ਼ੇਰਾ
ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਵਲੋਂ
ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

ਸ਼ੇਰਾ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ

ਸਪਾਂਸਰ: ਆਇਓਵਾ-ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ, ਕਮਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੱਕਰ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਡੇਵਨ ਪੋਰਟ ਤੋਂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨਾ, ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ। **ਮਿਲਵਾਕੀ-ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ,** ਬਲਹਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁਲਾਂ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੈਣਾਂ, ਗੁਰਨੇਕ ਸਿੰਘ, ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਅਮਰਜੀਤ ਸੰਧਰ, ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਕਲੇਰ, ਬਚਨ ਹਰਭਜਨ ਸੰਧੇਵਾਲੀਆ, ਗੁਰਦੇਵ ਜੌੜਾ, ਸੁਖਜੀਤ ਢਿੱਲੋਂ, ਕੁਲਵੰਤ ਢਿੱਲੋਂ, ਬਹਾਦਰ ਬੋਧਾਰਾਏ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਲਾਲੀ) ਸਿੱਧੂ, ਹਰਿੰਦਰ ਚਾਹਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਤੂਰ, ਸੋਨੂੰ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਤੂਰ (ਤੂਰ ਆਟੋ ਸਰਵਿਸ), ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ। **ਮਿਸ਼ੀਗਨ-ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ** ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੰਦਰ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪਾਲੀ, ਕੁਲਦੀਪ ਗਿੱਲ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਬਾਨ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਬੈਣੀਪਾਲ, ਦਲਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ, ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੋਧਾਰਾਏ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਹੀ, ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ, ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਖੇਮ ਸਿੰਘ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ (ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ)। **ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਆਨਾ-ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ,** ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ, ਰਾਣਾ ਵਿਰਕ, ਕਮਲਜੀਤ ਵਿਰਕ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਲੰਗ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਟਤਾ, ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਟਤਾ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪਾਲੀਆ, ਸਿਕੰਦਰ ਭੱਟ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੂਰ, ਜਨਗੀਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਪਾਲੀ ਗਰੇਵਾਲ, ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਸਿਆਣਾ। **ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ:** ਸੰਨੀ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਬਲਦੇਵ ਬਿੰਦ, ਤੀਰਥ ਨ (ਮਿਤਰਾਂ ਦਾ ਢਾਬਾ), ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿੱਕ (ਰੋਮੀਓਵਿਲ), **ਸੇਂਟ ਲੂਈਸ:** ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਨੀਟੂ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਨੀ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਪਰਮਜੀਤ ਪੰਮੀ, ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਗੋਲਡੀ। **ਸ਼ਿਕਾਗੋ-ਡਾ. ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨੰਦਰਾ,** ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਮੱਲੀ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮੱਲੀ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਸੰਨੀ ਗਿੱਲ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਦੀਵਾਨ ਐਂਡ ਕਲਾਕ ਆਫ), ਲਵ ਮਿਨਹਾਸ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਲੱਕੀ ਤੇ ਜੱਸੀ ਸਹੋਤਾ, ਟ-ਵਾਕੀਗਨ, ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਿੰਘ (ਆਈ ਐਨ ਓ ਸੀ, ਯੂ ਐਸ ਏ), ਗੁਰਮੁਖ ਭੁਲਰ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸੰਧੂ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸੰਧੂ, ਜੱਸੀ ਸੰਧੂ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਗਤੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੋਗਨਾ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਪਾਲ ਹਰਵਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ (ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ)। **ਸਿਲਵਰ ਸਪਾਂਸਰ:** ਸਤੀਸ਼ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ-ਗਲੋਬ ਟੈਕਸੀ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਗੁਰਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਤੂਰ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਆਰ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਸ), ਇੰਦਰ ਦੇਵ (ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ), ਬਲੂ ਰਿਬਨ ਟੈਕਸੀ, ਫੂਡ ਐਂਡ ਗਿਫਟਸ ਇੰਕ, ਕਿਰਪਾਲ ਅਤੇ ਜਸਪਾਲ ਬਾਜਵਾ, ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਨਿਲੇਸ਼ ਟੋਪੀਵਾਲਾ, ਰੰਮੀ ਗਰੇਵਾਲ (ਪੰਜਾਬ ਸਵੀਟਸ), ਹਾਲਸਟੈਡ ਆਟੋ ਰਿਪੇਅਰ, ਅਲ ਮਦੀਨਾ ਆਟੋ ਰਿਪੇਅਰ, ਹਰਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਟ, ਮੰਗੀ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ), ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਕਿਨੋਸ਼ਾ), ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਲਿਮੋ ਸਰਵਿਸ), ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਜੈਸੀ ਸਿੰਘ (ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬਰੋਕਰ), ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਅਮੈਰਿਕਨ ਬਿਜਨਸ ਬਰੋਕਰ), ਰਘਵਿੰਦਰ ਚਾਹਲ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਔਜਲਾ ਬੁਦਰਜ਼ (ਮਣੀ ਤੇ ਲੱਕੀ), ਹਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਕਿਰਪਾਲ ਰੰਧਾਵਾ, ਜੱਸੀ ਤੇ ਬਿੱਲਾ ਮਿਆਣੀ ਡਿਕੇਟਰ, ਸੋਨੀ ਘੋਤੜਾ, ਰਾਜ ਘੋਤੜਾ, ਰੋਕੀ ਭੱਲਾ, ਵਿੱਕੀ ਭੱਲਾ, ਐਸ ਐਲ ਵੀ ਇੰਕ (ਮੋਹਨ ਡੰਡ ਸੰਜੜ, ਇੰਡੀਆਨਾ), ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਡਿਪਟੀ, ਸੁਖਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਜਿੰਮੀ ਬਰਾਤ, ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਫੋਰਟਵੇਨ, ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਇੰਕ ਫੋਰਟਵੇਨ, ਮੱਖਣ ਬਦੇਸ਼ਾ, ਇੰਡੀਆ ਹਾਊਸ, ਸ਼ਾਮਬਰਗ, ਆਸ਼ਿਆਨਾ ਬੈਂਕ੍ਰੈਟਿਟ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟਸ), ਦਰਸ਼ਨ ਪੰਮਾ (ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ), ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ, ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ, ਟੈਕਸੀ ਪਾਰਟ ਇੰਕ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਯੂ ਐਸ ਆਟੋ ਪਾਰਟਸ। **ਟਰੱਕਰ ਸਪਾਂਸਰ:** ਘੁੰਮਣ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ, ਸਿੰਧੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਗਾ, ਦੀਪਾ ਵਿਰਕ, ਹਰਵੀਰ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਇੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਇੰਦੀ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ, ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ (ਗਰੀਨਵੇ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ), ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਰੇਸੀਨ), ਜਸਵਿੰਦਰ ਲਾਖਨ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਸੇਪੀ)। **ਸਪਾਂਸਰ:** ਪ੍ਰੇਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਝੱਜ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝਾਵਰ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਐਡੀਸਨ), ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ, ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਚਮਨ ਲਾਲ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ, ਬਬਲੂ ਚੱਠਾ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਕਿਨੋਸ਼ਾ), ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ, ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਅਸ਼ੋਕ ਸਿੰਘ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨ, ਜੈਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਡੀ ਜੇ), ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਲੁਬਰਾ, ਕਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਰੋਮਾ ਇੰਡੀਆ ਕੁਜ਼ਿਨ, ਮਨਜੀਤ ਗਰੇਵਾਲ, ਨ ਸਿੰਘ ਮੁੰਦਰ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਈਕ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਏਪੀ), ਅਰਵਿੰਦ ਅਗਰਵਾਲ, ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)। **ਸਹਿਯੋਗੀ:** (ਸ਼ਿਕਾਗੋ) ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਥ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ, ਫਰੈਂਡਜ਼ ਆਫ ਪੰਜਾਬ, ਪੀ ਸੀ ਐਸ, ਪੀ ਐਚ ਓ। (ਮਿਲਵਾਕੀ) ਰੰਗਲ ਪੰਜਾਬ, ਪੀ ਸੀ ਓ। (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਯੂਥ ਕਲੱਬ, ਫਾਈਵ ਰਿਵਰ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ; ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ; (ਮਿਸ਼ੀਗਨ) ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਕੈਲਮਜੂ, ਪੀ ਐਸ ਸੀ ਏ ਡਿਟਰਾਇਟ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ-ਕੈਲਮਜੂ, ਯੂ ਐਸ ਏ ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ, ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ-ਓਟਾਰੀਓ (ਕੈਨੇਡਾ), ਮੀਰੀ-ਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਗਰੀਨਵੁਡ (ਇੰਡੀਆਨਾ), ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਲਾਸ ਬੋਨੋਸ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ), ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ (ਓਹਾਇਓ)

ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਇੰਡੀਆਨਾ)

ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਸਮੂਹ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ, ਖਿਡਾਰੀਆਂ, ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਵੇਂ ਸਹਿਯੋਗ ਸਦਕਾ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਅਸੀਂ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਇੰਡੀਆ ਪੈਲੇਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਵੇਖਣ ਆਏ ਸਮੂਹ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਲੰਗਰ-ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਭਰਵੇਂ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗੇ।

ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਤਸਵੀਰਾਂ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ: ਪ੍ਰਧਾਨ-ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਿਉਲ 317-625-1954, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ-ਪ੍ਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ 210-312-8768, ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ-ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ 916-416-2499, ਸੈਕਟਰੀ-ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ 317-604-9999, ਸੈਕਟਰੀ-ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ 317-989-4599, ਖਜ਼ਾਨਚੀ-ਬੁੱਕਣ ਸਿੰਘ 317-373-7922, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ 415-336-5282

ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਟੋਨੀ ਸੰਘੇੜਾ ਦੀ ਟੀਮ ਰਹੀ ਜੇਤੂ

ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਆਨਾ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਦੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਲੰਘੀ 5 ਤੋਂ 7 ਅਗਸਤ ਤਕ ਇਥੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ 2100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਸਿਕਾਗੋ ਦੀ ਟੋਨੀ ਸੰਘੇੜਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਟੀਮ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਸਰਾ 1100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਭੋਲੇ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਹੇਠਲੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਗਿਆ।

ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਥੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ 2100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਡਿਕੇਟਰ (ਇਲੀਨਾਏ) ਤੋਂ ਆਈ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਜਦੋਂਕਿ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ ਇੰਡੀਆਨਾ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ 1100 ਡਾਲਰ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਇਨਾਮ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਫੀ ਦਿਲਚਸਪ ਰਹੇ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਹਾਲ ਹੀ

ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਕਪ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕਰਕੇ ਉਪਜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਵੇਖੇ ਵੀ।

ਕ੍ਰਿਕਟ ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਅਥਲੈਟਿਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ

ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਦੌੜ ਵੀ ਕਾਫੀ ਦਿਲਚਸਪ ਰਹੀ। ਮੇਲੇ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਗੁਰੂਪਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਮੇਲਾ ਵੇਖਣ ਲਈ ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਕਾਗੋ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਇੰਡੀਅਨਾਪੋਲਿਸ ਅਤੇ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਕ ਪਹੁੰਚੇ। ਸਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸੰਸਥਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮਾਈਕ ਉਤੇ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਰੌਣਕ ਲਾਈ ਰਖੀ। ਗੁਰੂਪਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਸਪੋਰਟਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ.

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ ਨੇ ਆਏ ਸਮੂਹ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਮੇਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ 6 ਮੈਂਬਰੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੀਟ ਸ਼ਰਾਬ

ਨੂੰ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੋੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਢੁਕਣ ਦਿਤਾ। ਮੇਲੇ ਦੇ ਤਿੰਨੇ ਦਿਨ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਰਾਇਲ ਸਵੀਟਸ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਾਲੇ ਮਾਣਕ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਪੂਰੀਆਂ ਛੋਲੇ ਦਾ ਲੰਗਰ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ।

ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ ਤੱਥ ਖੋਜ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕ ਕਚਹਿਰੀ 'ਚ ਬੇਨਕਾਬ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ ਕਾਂਡ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਕੁੱਦਦਿਆਂ 2 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਇਹ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕ ਕਚਹਿਰੀ 'ਚ ਬੇਨਕਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਧਰ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਗਰੀਨ ਹੇਠ ਵਿਰੋਧੀ ਜ਼ਮਹੂਰੀ ਫਰੰਟ ਨੇ ਪਿੰਡ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੱਚ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਅਤ ਤੇ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਬੇਪਰਦਾ ਕਰਨਾ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਜ਼ਮਹੂਰੀ ਫਰੰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ 'ਚ ਪਿਓਨਾ ਪਾਵਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਜ਼ਮੀਨੀ ਤੇ ਬੇਘਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਬਰ ਦੀ ਤੈਅ ਤੱਕ ਜਾਣ ਲਈ ਤੱਥ ਖੋਜ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਫਰੰਟ ਦੇ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਨਾਟਕਕਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਤੱਥ ਖੋਜ ਕਮੇਟੀ 'ਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡਾ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਹਿਰਾ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਤਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਡੀ ਕਲਾਂ ਤੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਨ.ਕੇ. ਜੀਤ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਤੱਥ ਖੋਜ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਲਈ ਹਰ ਹੀਲਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ ਦੀ ਕੁੱਲ 1458 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚੋਂ 806 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਪਿੰਡ 652 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਬਚੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚੋਂ 140 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਨਹਿਰੀ ਸਿੰਚਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ

ਤੱਥ ਖੋਜ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਹੈ। ਅਕਤੂਬਰ 2010 'ਚ ਇਥੇ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ ਲਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਬਣੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਦਲ ਕੇ ਪਿੰਡ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਕੁਝ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਛੱਡ ਕੇ ਇਥੋਂ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਹਥਿਆ ਲਈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਦੇ 62 ਪਰਿਵਾਰ ਬਿਲਕੁੱਲ ਬੇਜ਼ਮੀਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਜਦੋਂਕਿ 123 ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਚੇਗੀ। 14 ਦਲਿਤ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਬਿਲਕੁੱਲ ਉਜਾੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਘਰੇ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਨੀਤੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ

ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ 'ਚ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਜਰਬਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ 'ਚ 63 ਫੀਸਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹਮਾਇਆ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਭਾਅ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤਾਪ ਬਿਜਲੀ ਘਰ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਖੇਤਰ ਦੇ 50 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਬਰਮਲ ਲਾਉਣੇ

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਖਤ ਪਾਇਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮਾਨਸਾ 'ਚ ਬਿਜਲੀ ਪਾਵਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਬਾਰੇ ਛਿੱਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਭਖਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਭਵਨ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਰ-ਪਾਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲੰਮੀ-ਚੌੜੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਮਾਨਸਾ ਵਿਖੇ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਦੋ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮਾਨਸਾ ਜਾ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਾਕਿਆਂ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 144 ਲਾਉਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਧਰਨਾ ਮਾਰ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਦੋ ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਮਾਨਸਾ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਰੋਕਾਂ ਲਾਉਣ 'ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਧਰਨੇ ਮਾਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਰਾਜ ਭਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਧਰਨੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਹਿਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਿਧਾਇਕ ਧਰਨਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਕੀਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਦਸਤਖਤਾਂ (ਐਮ.ਓ.ਯੂ.) 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ।

ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂਕਿ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ ਦੇ ਅੱਤ ਦਾ ਜ਼ਬਰ, ਧਮਕੀਆਂ ਤੇ ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਬੇਖੋਫ਼ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾ ਛੱਡਣ 'ਤੇ ਅਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨੀਤੀ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਖੁੱਸਣ ਦੇ ਇਵਜ਼ 'ਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜਖਮ ਨਹੀਂ ਭਰ ਸਕਦਾ। ਫਰੰਟ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ 'ਚ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਮਲ ਤੁਰੰਤ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਿਹੜੇ ਮਕਾਨ ਜਾਂ ਪਲਾਟ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹ

ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਪਿਓਨਾ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ 'ਚ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਕੰਪਨੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਖਰੀਦ ਕਰੇ। ਪਿਓਨਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ ਤੋਂ ਜ਼ਮਹੂਰੀ ਫਰੰਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਨਅਤਾਂ ਲਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਨਅਤਾਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਪੱਛਮੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇ ਗੱਢੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਦਲੇ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਗੰਢੀਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੁਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ

ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ

ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ

ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਬੜ੍ਹਨਾ

ਸ਼ੁਗਰ ਕੰਟਰੋਲ

ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰੋਇ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com

Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਜੋਰਦਾਰ ਮੰਗ 'ਤੇ ਹੁਣ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ
ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ
ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi

Office: (866) 933-3038

Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733

Yuba City Ph:530-383-2785

4585 Pell Dr. Sacramento CA, 95838

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ

ਜਤਿੰਦਰ ਮੋਹਰ

ਫੋਨ: +91-97799-34747

ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਤੇ ਸੱਤਵਾਂ ਦਹਾਕਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਇਹੀ ਸਮਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਹਕੂਕ ਅਤੇ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਬੇਕਿਰਕ ਘਾਣ ਲਈ ਵੀ ਬਦਨਾਮ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਬਸਤਾਨਾਂ (ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ) ਦੀਆਂ ਬੇਪੀਆਂ 'ਲੋਕਤੰਤਰੀ' ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਨਿਜ਼ਾਮਾਂ ਨੇ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅੱਤ ਚੁੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀ-ਪਸੰਦ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਚਲਾਇਆ ਦਮਨ-ਚੱਕਰ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਕਾਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ।

ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲੀ ਫਿਲਮ 'ਜੂਜੂ ਏਂਜਲ' ਹਲਚਲ ਭਰੇ ਉਸ ਦੌਰ ਨੂੰ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਸਾਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਫਿਲਮ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟਾਪਾਂ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਬੂਟਾਂ ਹੇਠ ਦਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਮੁਕਤੀ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਸੱਤਰਵਿਆਂ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲੀ ਫ਼ੈਸ਼ਨ ਡਿਜ਼ਾਇਨਰ ਜੂਜੂ ਏਂਜਲ ਦੀ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਵਿਆਹ ਅਮਰੀਕੀ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਨਾਰਮਨ ਏਂਜਲ ਜੋਨਜ਼ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜਿੰਨੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਹੀ। ਉਸ ਦਾ ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤ ਸਟੂਅਰਟ ਏਂਜਲ ਜੋਨਜ਼, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਰੀਉ ਡੀ ਜਨੇਰੀਉ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਫ਼ੌਜੀ ਰਾਜ (1964-1986) ਸੀ। ਇਸ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੇ ਪੁੱਟਣ ਲਈ ਮਾਰਕਸੀ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਟੂਅਰਟ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਿਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਚੀ ਗੁਵੇਰਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਅਸੀਂ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਹਾਂ ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ।"

ਗਭਰੇਟ ਸਟੂਅਰਟ ਦਾ ਪਿਆਰ ਅਮਰੀਕੀ ਬਸਤਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਾਤੀਨੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਾਈ ਲੁੱਟ

ਫਿਲਮ 'ਜੂਜੂ ਏਂਜਲ' ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹਕੂਕ ਦਾ ਮਸਲਾ

ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਫ਼ੌਜੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ 14 ਮਈ 1971 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਪੁੱਤ ਲਾਤੀਨੀਆਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਪਰ ਸਿਲਾਈ ਕਢਾਈ ਵਿਚ ਰੁੱਝੀ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਬਾਹ ਨਾ ਪਾ ਸਕੀ। ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਦੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਬੇਦਰਦ ਤੇ ਬੇਕਿਰਕ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਕੋਹ ਕੋਹ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਟੂਅਰਟ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ 'ਮੱਛੀਆਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ' ਬਣਨ ਲਈ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ 'ਹਰੀ ਕੇ ਪੱਤਣ' ਉੱਤੇ ਮੱਛੀਆਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਬਣੇ ਬੇਕਸੂਰ ਮੁੰਡੇ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਖੁਰਾ-ਬੱਜ ਲੱਭਦਿਆਂ ਜੂਜੂ ਦੀਆਂ

ਸੂਖਮ ਪਰ ਬੇਕਿਰਕ ਤੰਦਾਂ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਖੁਫ਼ੀਆ ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਕਪਤਾਨ ਜੂਜੂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਤੱਕ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਪਤਾਨ ਸਟੂਅਰਟ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਜੂਜੂ ਨੂੰ ਬਹਾਦਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ, "ਬਹਾਦਰ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ।" ਇਹੋ ਹੱਕ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜੇ ਦਾ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਆਖਰ 1976 ਵਿਚ ਜੂਜੂ ਨੂੰ 'ਕਾਰ-ਹਾਦਸੇ' ਵਿਚ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਡਾਚੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਖਾਸਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਜਸਵੰਤ ਨੂੰ ਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਜੂਜੂ ਨੂੰ ਖਤਾਨਾਂ ਵਿਚ

ਲੁਲਾ ਡਾ ਸਿਲਵਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਡਿਲਮਾ ਰੁਸੇਫ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਡਿਲਮਾ ਰੁਸੇਫ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੁਣੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪੱਖੀ ਬੁਨਿਆਦਪੁਸਤਾਂ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਰੁਸੇਫ ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰੇ ਮਾਰਕਸੀ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਦੇ ਦਲ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਕੈਦ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਸੱਤਰਵਿਆਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਸੱਦਦ ਸਹਿੰਦੀ ਰਹੀ। ਸਟੂਅਰਟ ਅਤੇ ਰੁਸੇਫ ਫ਼ੌਜੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਸਾਥੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੁਸੇਫ, ਲੁਲਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਚਿਕਾਰਡ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਂਦਾ। ਅੱਜ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਅਮਰੀਕੀ ਦਾਬੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਪੈਂਤੜਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਾਤੀਨੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਹਿੱਕ ਤਾਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਤੁਰਕੀ ਅਤੇ ਵੇਂਜ਼ੁਏਲਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਰਾਨ ਦਾ ਪੱਖ ਲਿਆ। ਫਿਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਰੂਸ, ਚੀਨ, ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 'ਬਰਿਕਸ' ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਲਾਤੀਨੀ ਯੂਨੀਅਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਮੋਹਰੀ ਹੈ। ਵੇਂਜ਼ੁਏਲਾ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਇਕੁਆਡੋਰ, ਬੋਲੀਵੀਆ, ਉਰੂਗਵੇ, ਪੈਰੂਗਵੇ, ਚਿੱਲੀ, ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਅਤੇ ਕਿਊਬਾ ਆਦਿ ਲਾਤੀਨੀ ਮੁਲਕ ਖੁੱਲ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਗਲਬੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਕਸੁਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਡਿਲਮਾ ਰੁਸੇਫ ਜੇਤੂ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਆਦਮੀ ਭੁੱਖਾ ਅਤੇ ਬੇਘਰ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਚੈਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੇ। ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਰਾਹੀਂ ਸੰਬੰਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਮਰਾਜੀ ਨੀਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ।"

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ, ਸਟੂਅਰਟ ਅਤੇ ਰੁਸੇਫ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਆਵਾਜ਼ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ: ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਰਹੇ ਜਰਵਾਣਿਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ

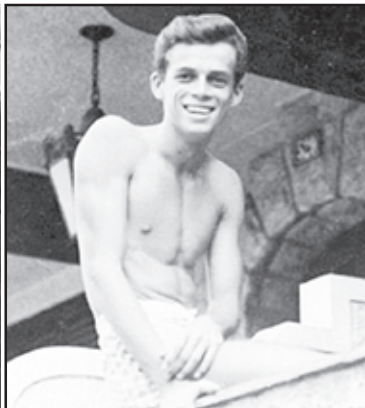
ਰਹੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਹੀ ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਜੂਜੂ 'ਕਾਰ ਹਾਦਸੇ' ਵਿਚ ਕਤਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫ਼ੌਜੀ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਗੀਤ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ ਹੈ। ਟੇਪ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲੱਤਾਂ ਬਾਹਾਂ ਚਲਾਉਂਦਾ ਫ਼ੌਜੀ ਅੱਕ ਕੇ ਤੁਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਜੂਜੂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨਾਲ ਸਕੀਰੀ ਪੂਰਦਾ ਹੈ। ਪਾਸ

ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਜਰਵਾਣੇ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਮਾਸਖੋਰੇ ਤੇ ਅਜੋਕੇ ਹੋਣ, ਪਿਆਰ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਤਲਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਭੁਗਤਾ ਸਕਦੇ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਗੀਤ ਹਨ। ਸਮਾਂ ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈ:

ਨਾ ਕਤਲ ਹੋਏ, ਨਾ ਹੋਣਗੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਗੀਤ ਮੌਤ ਦੀ ਸਰਦਲ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ਲੋਕ।

ਜੂਜੂ ਏਂਜਲ ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਸਦੀਵੀ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਫ਼ੈਸ਼ਨ ਡਿਜ਼ਾਇਨਰ ਜੂਜੂ ਏਂਜਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸਟੂਅਰਟ ਏਂਜਲ ਜੋਨਜ਼

ਦੇ ਦੋਸਤ ਹਕੂਮਤੀ 'ਹਾਦਸਿਆਂ' ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਗਿਰਜਾ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਸਭ ਫਾਸੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤੀਆਂ। ਜੂਜੂ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜਿਆਂ, ਫ਼ੈਸ਼ਨ ਸ਼ੋਆਂ ਰਾਹੀਂ ਤੇ ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਪੁੱਤ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ। ਪੁੱਤ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਬੇਪਰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਫ਼ੈਸ਼ਨ ਡਿਜ਼ਾਇਨਰ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨਾਲ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਜੋਟੀ ਮਹਿਰੂਮੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਤੰਤਰ ਦੀਆਂ

ਸੁੱਟ ਗਏ।

ਇਹ ਫਿਲਮ ਮਾਂ-ਪੁੱਤ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੰਤਾਪ ਦੀ ਕਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਲਾਤੀਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਨ ਮਨ 'ਤੇ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਹਾਬਤੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਰੂਹਾਂ ਨੇ ਬੀਤੇ ਤੋਂ ਕਈ ਸਬਕ ਸਿੱਖੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਅੱਜ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਆਗੂ

ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦਾ ਨਾਪਾਕ ਗਠਜੋੜ !

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਲ ਕੇ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 1920, ਸਰਨਾ ਦਲ, ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਧੜਾ (ਮੁਖ ਰੂਪ ਵਿਚ) ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮਾਨ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਮਾਨ) ਵੀ ਇਸ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੋਰਚਾ ਪੰਥਕ ਕਿਵੇਂ ਹੈ?

ਸਰਨੇ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਤੇ ਪੰਥਕ... ਤੋਂ ਬਾ ਤੋਂ ਬਾ ਇੱਛਾ ਝੂਠ। ਰਵੀਇੰਦਰ ਨੂੰ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਉਹ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰੋਸ਼ਨ ਚਿਰਾਗ ਹੈ। ਇਸੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸਜ ਧਨ ਕੇ ਬੈਠਾ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਬਰਨਾਲਾ ਧੜੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਸ਼ਾਇਦ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਇਹ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਮੌਕੇ ਉਸ (ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ) ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਰੋਸ ਜਤਾ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਅੰਨੇਵਾਹ ਗੋਲੀ ਚਲਵਾ ਕੇ ਕਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਤਬਾਹ ਕਾਰਨ ਲਈ ਜੇ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਮੋਹਤਬਰ ਬੰਦੇ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਇਥੇਪੀਆ ਦੀ ਕਿਸੇ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਵੇਗਾ!

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਭੇਜ ਕੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਅੱਜ ਪੰਥਕ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ? ਇਸ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਇਹ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਵਾਲੇ ਆਪਣਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ ਹਨ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ

ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ? ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਰਹਿਬਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬੀਬੀ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਹਾਂ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਵੇ? ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦਾ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਣਮੁੱਲੇ ਹਿੱਸੇ ਭਾਵ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਮੌਕਾ ਕੌਮ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਅਸਲੀ ਤਬਾਹੀ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੌਮ ਲਈ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਕੀਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਮੁਢੋਂ ਹੀ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ

ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੱਥ

ਸਮਝੋਤਾਵਾਦੀ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਸਹੀ ਪਰ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨਾ ਨਿਘਰ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਨੇ ਹੋਣ ਦੇ ਦਮਗਜੇ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਪਾਕ ਗਠਜੋੜ ਕਰਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿੰਨਾ ਸੁਖਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਇਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹੁ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਿਆਂ ਬੋਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦਾ ਪਖ ਪੂਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਪੰਥਕ ਗਠਜੋੜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਨੂੰ ਫਿਟ ਲਾਹਨਤ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਠ ਬਾਪਤਦਿਆਂ ਸਗੋਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨ ਦਲ ਨੇ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਗਲਤ ਰਾਜਸੀ ਪੈਂਤੜਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਨ ਦਲ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਤੋੜੇਗਾ ਉਹ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਗੀਆਂ। ਹੁਣ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ

ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ? ਸਿਧਾਂਤ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਤਣੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਭਲਾ ਕੌਮ ਦਾ ਕੀ ਸਵਾਰਨਗੀਆਂ? ਇਥੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਗੱਲ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਵਾਲੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ।

ਰਹੀ ਗੱਲ ਮਾਨ ਦਲ ਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ। ਮਾਨ ਦਲ ਜੇ ਹਾਰ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਤਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸੌ ਦਰਜੇ ਚੰਗਾ ਰਹੇਗਾ।

ਕਨਸੋਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਪੰਜ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਸਾਂ 25-30 ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਮਿਲਣਗੀਆਂ। ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਰਨਾ, ਰਵੀਇੰਦਰ ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਧੜੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਪੰਥਕ ਧੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸੱਚਾਈ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਮਾਨ ਦਲ ਇਸ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਦੌਸੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨ ਦਲ ਨੇ ਇਸ ਨਾਪਾਕ ਗਠਜੋੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੰਥਕ ਹੋਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚਾ (?) ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹਿੰਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਪੁਛਗਿਛ ਹੋਵੇਗੀ?

ਬਰਨਾਲਾ ਅਤੇ ਰਵੀਇੰਦਰ ਵਰਗੇ ਬੰਦੇ ਭਲਾ ਜਿਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੇਣਗੇ? ਜੇ ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਚੋਣਾਂ ਜਿਤਣ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੌਮ ਘਾਤਕ ਬਾਦਲ ਗਲਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਤੋੜ ਸਿਰਫ ਚੋਣਾਂ ਜਿਤਣ ਲਈ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

**-ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ
ਫੋਨ:209-992-7185**

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ-ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਲਈ ਟੈਂਡਰ ਮੰਗਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੜ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਨਹਿੰਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰੇ।

ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਹਿੰਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 15 ਸਤੰਬਰ 2000 ਨੂੰ ਦੋ ਕਰੋੜ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਈ.ਟੀ.ਸੀ. ਨੈਟਵਰਕ ਨਾਲ ਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਈ.ਟੀ.ਸੀ. ਨੈਟਵਰਕ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਇਕਰਾਰ ਦਸ ਸਾਲ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸਤੰਬਰ 2011 ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਰਾਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਟੈਂਡਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮੰਗੇ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇਕਰਾਰ ਤੁਰੰਤ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਪਿਛਲੀ 11 ਮਈ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਰੱਖੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮੁੜ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 19 ਮਈ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਸੀ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ 21 ਜੂਨ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਪਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸਤੰਬਰ 2011 ਵਿਚ ਇਹ ਕਰਾਰ ਬਿਨਾਂ ਟੈਂਡਰ ਮੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਓ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਇਓ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ 'ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ' ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਬਦਾਰਥ ਵਿਚ ਗਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀਹ ਦੇ ਅੰਕ ਤੱਕ 'ਕਬਿੱਤ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੱਥਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਇੱਕੀ ਤੋਂ ਤੀਹ ਅੰਕ ਤੱਕ 'ਸਵੈਯੇ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਬਦਾਰਥ ਵਿਚ ਪੈਰ-ਨੋਟ ਵਿਚ ਟਿਪਣੀ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਇਹ ਸਵੈਯੇ 'ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਸੰਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ 'ਖਾਲਿਸਾ' (ਨਿਜ਼ ਕੀ ਵਸਤ) ਬਣਾਉਣ ਸਮੇਂ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਪਰਬਤੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੋਸ਼ਟਿ ਦੇ ਆਧਾਰ ਪੁਰ ਰਚੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਵੈਯੇ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਉਸ ਪਰਖ-ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਗਾਂਹ 14 ਕਬਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਆਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਅਰਥ ਹੁਜ਼ਤਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸੱਤਵੇਂ-ਅੱਠਵੇਂ ਸਵੈਯੇ ਵਿਚ ਪੁਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪਿ 'ਖਾਲਿਸਾ' ਜੀ ਦੀ ਫਤਿਹ ਹੋਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਿਆਂ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਜਲੇਵੇਂ ਅਤੇ ਸਤਵੇਂ ਫਜ਼ੂਲ ਜਣਾਏ ਹਨ। ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਧਰਮ-ਕਰਮ ਰੱਦ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੇਮ, ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਦਸਿਆ ਹੈ।" ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵੈਯਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮਕਸਦ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਾ-ਭਗਤੀ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਦਿਖਾਵਾ-ਮਾਤਰ ਹਨ।

ਪਹਿਲੇ ਸਵੈਯੇ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਖਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜੈਨੀ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਟੋਲੇ, ਸਿੱਧਾਂ ਅਤੇ ਬੋਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਡਲੀਆਂ, ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਸਾਧੂਆਂ ਆਦਿ ਸਭ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਬਹਾਦਰ ਜੋਧੇ, ਬਲੀ ਸੂਰਮਿਆਂ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਰਗੜਨ ਵਾਲੇ ਦੈਤਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਦੇਵਤਿਆਂ, ਅਨੇਕਾਂ ਮੱਤਾਂ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਭਗਤ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਾ ਕਿਣਕਾ-ਭਰ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਸਕੇ, ਉਹ ਸਭ ਬੇਕਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸਾਧੂ-ਪਦ, ਦੇਵ-ਪੱਦ ਜਾਂ ਦੈਤਾਂ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਕ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ:

ਸਾਰੇ ਹੀ ਦੇਸ ਕੋ ਦੇਖਿ ਰਹਿਯੋ ਮਤ

ਕੋਊ ਨ ਦੇਖੀਅਤ ਪ੍ਰਾਨ ਪਤੀ ਕੇ॥

ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਕੀ ਭਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੂੰ ਤੇ

ਏਕ ਰਤੀ ਬਿਨੁ ਏਕ ਰਤੀ ਕੇ॥21॥

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਇਸੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ 'ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਹਉਮੈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਕਈ ਰੂਪ ਹਨ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਧਾਰਮਿਕ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਹ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਰਹ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੱਬ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਸ਼ਰਹ ਦੀ ਬੰਦਸ਼ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਉਹੀ ਰੱਬ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਹਰੇਕ ਤੀਰਥ 'ਤੇ ਨਹਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਚੰਦਨ ਅਤੇ ਧੂਪ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਜੋਗੀ ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਧਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 'ਅਲੱਖ-ਅਲੱਖ' ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦਾਨੀ ਕਿਸੇ ਲੋੜਵੰਦ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੇ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋਲੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੁਣਾ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਭੈੜੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਿਵੇਂ ਚੋਰ, ਵਿਭਚਾਰੀ, ਝੂਠੇ, ਵਿਕਾਰੀ ਆਦਿ ਵੀ ਪਿਛਲੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਮੁਕਾ ਕੇ ਇੱਥੋਂ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ

ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਂਘ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਸਿਫਤਿ ਸਰੀਅਤ

ਪਤਿ ਪਤਿ ਕਰਹਿ ਬੀਚਾਰੁ॥

ਬੰਦੇ ਸੇ ਜਿ ਪਵਹਿ ਵਿਚਿ

ਬੰਦੀ ਵੇਖਣ ਕਉ ਦੀਦਾਰੁ॥

ਹਿੰਦੂ ਸਾਲਾਹੀ ਸਾਲਾਹਨਿ

ਦਰਸਨਿ ਰੂਪਿ ਅਪਾਰੁ॥ (ਪੰਨਾ 465)

'ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ' ਵਿਚ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮਸਤ ਹਾਥੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹੇ ਹੋਏ, ਉਚੇ, ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਭਾਰੇ, ਸੁਹਣੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਵਾਰੇ ਹੋਏ, ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ ਘੋੜੇ, ਮਿਰਗਾਂ ਵਾਂਗ ਕੁੱਦਦੇ ਹੋਏ, ਹਵਾ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਸਭ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਰੀ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਰਾਜੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਏਨੇ ਕੁਝ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਏਨੇ ਵੱਡੇ ਰਾਜੇ ਬਣ ਵੀ ਗਏ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਸਭ ਨੇ ਨੰਗੇ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਥੀ ਘੋੜੇ, ਸੋਨਾ-ਚਾਂਦੀ, ਦੌਲਤਾਂ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਸਭ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਣਾ ਹੈ:

ਭਾਰੀ ਭੁਜਾਨ ਕੇ ਭੂਪ ਭਲੀ ਬਿਧਿ

ਨਿਆਵਤ ਸੀਸ ਨ ਜਾਤ ਬਿਚਾਰੇ॥

ਏਤੇ ਭਏ ਤੇ ਕਹਾ ਭਏ ਭੂਪਤਿ

ਅੰਤ ਕੋ ਅੰਤ ਕੇ ਧਾਮ ਸਿਧਾਰੇ॥23॥

ਦੁਨਿਆਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ-ਦੇਸਾਂਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਕੇ ਜਿੱਤ ਦੇ ਬਿਗਲ ਅਤੇ ਨਗਾਰੇ ਵੱਜ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਹਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਚਿੰਘਾਤ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੁੰਦਰ ਕੋਤਲ ਘੋੜੇ ਹਿਣਕਦੇ ਹੋਣ, ਭੂਤ ਕਾਲ, ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਰਾਜੇ ਹੋਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਬਣ ਵੀ ਗਏ ਤਾਂ ਕੀ ਬਣ ਗਏ? ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਭਗਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਜਮ ਦੇ ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਕੂਚ ਕਰ ਜਾਣਾ ਹੈ:

ਭੂਤ ਭਵਿੱਖ ਭਵਾਨ ਕੇ ਭੂਪਤਿ

ਕਉਨ ਗਨੈ ਨਹੀ ਜਾਤ ਬਿਚਾਰੇ॥

ਸ੍ਰੀਪਤਿ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਭਜੇ ਬਿਨੁ

ਅੰਤ ਕੋ ਅੰਤ ਕੇ ਧਾਮ ਸਿਧਾਰੇ॥23॥

'ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਵਿਚ ਇਸੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਕਾਠੀਆਂ ਸਮੇਤ ਭਾਵ ਸਦਾ ਤਿਆਰ-ਬਰ ਤਿਆਰ ਹਵਾ ਵਰਗੀ ਤਿੱਖੀ ਚਾਲ ਵਾਲੇ ਘੋੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਹਰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਕੋਠੇ, ਮਹਿਲ, ਮਾੜੀਆਂ ਆਦਿ ਉਸਾਰ ਕੇ ਭਾਵ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਸ਼ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪਾਸਾਰਾ ਪਸਾਰ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੰਗ ਰਲੀਆਂ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦੇ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਹਾਰ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਹੁਕਮ ਚਲਾ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹੱਲਾਂ ਨੂੰ ਤੱਕ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਠੱਗਿਆਂ ਨੂੰ ਗਫ਼ਲਤ ਵਿਚ ਹੀ ਬੁਢਾਪਾ ਆ ਘੇਰਦਾ ਹੈ:

ਤੁਰੇ ਪਲਾਣੇ ਪਉਣ ਵੇਗ

ਹਰ ਰੰਗੀ ਹਰਮ ਸਵਾਰਿਆ॥

ਕੋਠੇ ਮੰਡਪ ਮਾੜੀਆਂ

ਲਾਇ ਬੈਠੇ ਕਰਿ ਪਾਸਾਰਿਆ॥

(ਪੰਨਾ 472)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅੱਗੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਦੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤੀਰਥਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋਗ ਦਾ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਨੇਮ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਮਨ-ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਪੁ, ਤਪੁ, ਸੰਜਮ-ਸੰਤੋਖ, ਦਾਨ ਅਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਆਦਿ ਨਿਤ ਨੇਮ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵੇਦ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣ (ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ), ਕਤੇਬ ਅਤੇ ਕੁਰਾਨ (ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ), ਇਸ ਅਤੇ ਉਸ ਲੋਕ ਦੇ ਸਭ ਦੇਖ ਲਏ ਹਨ। ਪਉਣ-ਆਹਾਰੀ ਭਾਵ ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ, ਜਤੀ ਅਤੇ ਸੰਜਮੀ, ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇਖੇ ਹਨ ਪਰ ਹੋ ਰਾਜਨ! ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉਸ ਦੀ ਕਿਣਕਾ ਮਾਤਰ ਕਿਰਪਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਇੱਕ ਭੀ ਲੇਖੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ ਭਾਵ

ਸਭ ਵਿਅਰਥ ਹੈ। ਸਿਧਾਈ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਹੋਈ ਫੌਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਲੈਣਾ ਔਖਾ ਹੈ, ਸੂਰਵੀਰ ਜੋਧੇ ਸੰਜੋਆਂ ਸਜਾ ਕੇ ਦੇਖੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ, ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਗੁਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਕਿ ਜੇ ਪਹਾਤ ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਹਿਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਅਤੇ ਆਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮਰੋੜ ਕੇ ਮਸਤ ਹਾਥੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਤੋੜ ਦੇਣਗੇ ਪਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਓੜਕ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ। ਭਾਵੇਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਬਹਾਦਰ ਜੋਧੇ ਨਿਧੜਕ ਹੋ ਕੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੇ ਫੱਟ ਖਾਣ ਵਾਲੇ, ਬਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮਸਤ ਹਾਥੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ, ਪੱਕੇ ਕਿਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ, ਪਰ

ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ

ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਸਭ ਦਾ 'ਸਿਰਨਾਇਕ', ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਉਸ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਮੰਗਤੇ ਹਨ:

ਗਾੜ੍ਹੇ ਗੜ੍ਹਾਨ ਕੋ ਤੋੜਨਹਾਰ

ਸੁ ਬਾਤਨ ਹੀ ਚਕ ਚਾਰ ਲਵੱਯਾ॥

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਸਭਕੋ ਸਿਰਨਾਇਕ

ਜਾਚਕ ਅਨੇਕ ਸੁ ਏਕ ਦਿਵੱਯਾ॥26॥

ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੇ ਟਿਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, "ਅਗਲੇ ਦੋਵੇਂ ਛੰਦ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਿਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੱਸਣ ਦੇ ਨਿਸਚੇ ਨਾਲ ਰਾਜਿਆਂ (ਭਾਵ ਪਹਾਤੀ ਰਾਜਿਆਂ ਤੋਂ ਹੈ) ਨੂੰ ਲਲਕਾਰ ਕੇ ਕਹੇ ਹਨ।" ਦਾਨਵ, ਦੇਵਤੇ, ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਗ ਵਰਗੇ, ਰਾਤੀਂ ਫਿਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਭਾਵ ਰਾਖਸ਼ ਵਗੈਰਾ ਭੂਤ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਗੇ ਅਰਥਾਤ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਅਤੇ ਲਗਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਪੰਚਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਨੇ, 'ਹੁਣ ਹੋਆ ਹਲੇਮੀ ਰਾਜ ਜੀਓ' ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮਿਹਰਵਾਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤਵਰ ਕਿਸੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇਗਾ। ਐਸਾ ਨਰਮੀ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਰਈਅਤ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਵੱਸੇਗੀ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕੇ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਹਰ ਵਰਗ ਅਤੇ ਫਿਰਕੇ ਲਈ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਜਮਾਤ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੀ ਭਲਾਈ ਮੰਗਣਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵਖਰੇਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਉਚ-ਨੀਚ, ਜਾਤਿ-ਪਾਤਿ ਦਾ ਕੋਈ ਵਖਰੇਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਨੇ ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤਤਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਜੀਵ ਹਨ ਜਲ ਵਿਚ, ਥਲ ਵਿਚ-ਸਭ ਵਧਣ, ਫੁੱਲਣਗੇ ਅਤੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਮਨਸੂਬੇ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਪੁੰਨਾਂ ਅਤੇ ਨੇਕੀਆਂ ਦੇ ਸਦਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਧਣ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਦੀ ਧੁਨੀ, ਫਤਿਹ ਦੇ ਨਗਾਰਿਆਂ ਦੀ ਘਨਘੋਰ ਨਾਲ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਪੁੰਜ ਅਰਥਾਤ ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਵੇਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਫਿਰਨਗੇ, ਦੇਖ ਕੇ ਵੈਰੀ ਖਿਝ ਜਾਣਗੇ:

ਪੁੰਨ ਪ੍ਰਤਾਪਨ ਬਾਢਿ ਜੈਤ ਧੁਨਿ

ਪਾਪਨ ਕੇ ਬਹੁ ਪੁੰਜ ਖਪੈਯੋ॥

ਸਾਧ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਸੰਨ ਫਿਰੈ ਜਗਿ

ਸੱਤ੍ਰ ਸਭੈ ਅਵਿਲੋਕ ਚਪੈਯੋ॥27॥

ਇਨਸਾਨਾਂ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਤੇ ਹਾਥੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜੇ, ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਦਾਨ ਵਿਚ ਅਣਗਿਣਤ ਹਾਥੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਸ਼ੂ ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਅਨੇਕਾਂ ਸੁਅੰਬਰ ਰਚਾ ਕੇ ਵੇਚੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ, ਬ੍ਰਹਮਾ, ਸ਼ਿਵ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਅਤੇ ਇੰਦਰ ਵਰਗੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਕਾਲ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਮਾਂ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਦਾ ਚੱਕਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

ਬ੍ਰਹਮ ਮਹੇਸ਼ੁਰ ਬਿਸਨੁ ਸਚੀ ਪਤਿ

ਅੰਤਿ ਫਸੇ ਜਮ-ਫਾਸਿ ਪਰੈਯੋ॥

ਜੇ ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਕੇ ਪ੍ਰਸ ਹੈ ਪਗ

ਤੇ ਨਰ ਫੇਰਿ ਨ ਦੇਹ ਧਰੈਯੋ॥28॥

ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਟਿਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਇਸ ਛੰਦ (ਜੋ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ) ਵਿਚ, ਮਨੁੱਖ ਜੀਵਨ ਦੇ 'ਪਰਵਿਰਤੀ' ਅਤੇ 'ਨਿਰਵਿਰਤੀ' ਦੋਵੇਂ ਪਹਿਲੂ ਦੱਸ ਕੇ, ਸਾਧਨਾ, ਸਾਧਨਾ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਨਿਰਭਰ ਮਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਉਤੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਬੰਦਾ ਸੰਸਾਰਕ ਭੋਗਾਂ ਦਾ ਸੁੱਖ ਛੱਡ ਕੇ ਤੀਰਥਾਂ 'ਤੇ ਭੌਂਦਾ ਫਿਰੇ ਭਾਵੇਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣਦਾ ਰਹੇ, ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਭੂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।"

ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਦੋਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬਗਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ (ਬਗਲਾ ਮੱਛੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਟੰਗ ਦੇ ਭਾਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਮਾਧੀ ਪਖੰਡ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਗਲੇ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ)। ਸੱਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਤੱਕ ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਨਹਾਉਂਦਾ ਫਿਰਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਵੀ ਬੇਕਾਰ ਗਿਆ ਭਾਵ ਸੰਸਾਰਕ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਖੁੰਝ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੀ ਨਾ ਹੋਈ। ਮੁਕਤੀ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਗਲਾ ਸੰਸਾਰ ਵੀ ਗੁਆ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਵੀ ਵਿਅਰਥ ਗਿਆ।

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਸੰਸਾਰਕ ਐਸ਼-ਇਸ਼ਰਤ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੰਗ-ਰਲੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਅਤੇ ਭੋਗ ਵਿਲਾਸ ਵਿਚ ਲੰਘਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ, ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਸੱਚੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪਾ ਸਕੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ 'ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ, ਸੰਧਿਆ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਅਤੇ ਬਗਲੇ ਵਾਂਗ ਸਮਾਧੀ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਖੋਂ ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਦਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗਲ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਅਤੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਤਿਲਕ ਲਾ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਧੋਤੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜੇ ਬ੍ਰਹਮ (ਪਰਮਾਤਮਾ) ਦੇ ਆਚਾਰ ਦੀ ਸਮਝ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਇਹ ਨਿਸਚੇ ਅਤੇ ਕਰਮ ਫੋਕਟ ਭਾਵ ਫਜ਼ੂਲ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣੇ ਸੀ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਅੰਦਰਲੇ ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਮਝ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ:

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਨਿਹਚਉ ਧਿਆਵੈ॥

ਵਿਣੁ ਸਤਿਗੁਰ ਵਾਟ ਨ ਪਾਵੈ॥

(ਪੰਨਾ 470)

ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਗਲੇ ਸਵੈਯੇ ਵਿਚ ਕਰਦਿਆਂ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸ ਲਈ ਪੱਥਰ ਪੂਜਦਾ ਅਤੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਲਟਕਾਈ ਫਿਰਦਾ ਹੈ? (ਇਹ ਸਭ ਭੇਖ ਹੈ) ਕਿਸ ਲਈ ਹਰੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਦਵਾਰਿਕਾ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਲਈ ਪੱਛਿਮ ਵੱਲ ਭਾਵ ਕਾਬੇ (ਮੱਕੇ) ਵੱਲ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ? (ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹਰ ਥਾਂ ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਵੱਸਦਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ)। ਕੋਈ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਬਰਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਫੋਕੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚ, ਝੂਠੀ ਕਿਰਤ ਵਿਚ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਅਸਲੀ ਭੇਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ:

ਕਾਹੂੰ ਲੈ ਪਾਹਨ ਪੂਜ ਧਰਿਓ ਸਿਰਿ

ਕਾਹੂੰ ਲੈ ਲਿੰਗੁ ਗਰੇ ਲਟਕਾਇਓ॥

ਕਾਹੂੰ ਲਖਿਓ ਹਰਿ ਅਵਾਚੀ ਦਿਸਾ ਮਹਿ

ਕਾਹੂੰ ਪਛਾਹੁ ਕੋ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਓ॥

ਕੋਊ ਬੁਝਾਨ ਕੋ ਪੂਜਤ ਹੈ ਪਸੁ

ਕੋਊ ਮ੍ਰਿਤਾਨ ਕੋ ਪੂਜਨ ਧਾਇਓ॥

ਕੂਰ ਕ੍ਰਿਆ ਉਰਝਿਓ ਸਭ ਹੀ ਜਗੁ

ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਕੋ ਭੇਦੁ ਨ ਪਾਇਓ॥30॥

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ

(1) ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰ ਭਿੰਨੀ ਉਂਗਲ ਸ਼ਹਿਦ ਵਿਚ ਡੋਬ ਕੇ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

(2) ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਉਜਾੜੂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲਾਹਨਤ ਬਣ ਕੇ ਚੰਬੜੀਆਂ ਹਨ।

(3) ਚੋਰ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰੋ, ਉਹ ਹੋਰ ਚੋਰ ਨਾ ਜੰਮ ਧਰੇ।

(4) ਨਰੋਆ ਸੋਟਾ ਹੱਥ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਕਾਲੇ ਨਾਗ ਨੂੰ ਨਾ ਛੋੜੋ।

(5) ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਮੋਟਾ ਅਸੂਲ ਹੈ, ਜੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰੋਗੇ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ।

(6) ਪੰਜਾਬ ਅਜੇ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(7) ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਜ਼ਬਾਨੀ ਕੌਲ ਕਰਾਰਾਂ ਦੀ ਕੀ ਅਹਿਮੀਅਤ?

(8) ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਹੱਦ, ਪੁਰਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਵੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਰਕੰਡਾ ਦਰਿਆ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਲਿਆ ਮਾਰੀ ਘੱਗਰ ਦਰਿਆ 'ਤੇ।

(9) ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਚਾਕਰੀ ਹੰਢਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਗੋਡੇ ਫੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ।

(10) ਕੌਮੀਅਤ ਅਤੇ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਰੂਹ ਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਹੈ।

(11) ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸਾ ਚੁਸਤ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਹੈ।

(12) ਨਾਸੂਕਰਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਸਾਡੀਆਂ ਲਹੂ ਭਿੰਨੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਖਾ ਕੇ ਸਾਡਾ ਹੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਬੈਠਾ।

(13) ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਸਿਰ ਅਸਾਂ ਦਿੱਤੇ, ਫਲ ਖਾਧਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੇ।

(14) ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਤੱਕ ਨਾ ਆਇਆ।

(15) ਸਭ ਕੁੱਝ ਲੁਟਾ ਕੇ ਹੋਸ਼ ਮੇਂ ਆਏ ਤੇ ਕਿਆ ਆਏ।

(16) ਕਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਧਾਤਾਂ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਿੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਹਥਿਆਰ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(17) ਲੱਸੀ ਲੈਣ ਆਈ ਘਰ ਦੀ ਮਾਲਿਕ ਬਣ ਬੈਠੀ।

(18) ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੋਠੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਭਈਆਂ ਦੀਆਂ ਬੀਤੀਆਂ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਨੇ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹੋ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ਼ੈਰਤ ਅਤੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਆਉ।

(19) ਚਲਾਕ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਊ ਢੱਗਿਆਂ ਵਾਂਗ ਪਰਾਣੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਵਾਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਊ ਅਸੀਲ ਬਣੇ ਉਸ ਦੀ ਅਗਿਆਕਾਰੀ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ।

(

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬੁੱਢੇ ਨਹੀਂ ਸਨ

ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬੁੱਢਿਆਂ ਦੀ ਵੱਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨੁੱਕਰਾਂ ਵਿਚ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸੀਸ ਅਤੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਤਾਂ ਸੁਹਾਵਣੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਖਲ ਚੁੱਭਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਜਸਵੰਤ ਜ਼ਫਰ

ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਸਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਧੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਅ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਾਣ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿਦਕ ਘੱਟ ਹੀ ਪਾਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਬੁਢਾਪੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੱਚ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਲੋਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਚਾਰ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੇ ਰਵੱਈਏ ਕਾਰਨ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਬਿਰਧ ਬਾਬੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਚਿਤਵਿਆ ਜਾਏ। ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ਪੂਜਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਈਏ, ਧੂਫ ਬੱਤੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਈਏ, ਮੱਥੇ ਟੇਕ ਸਕਦੇ ਹੋਈਏ ਪਰ ਆਖੇ ਨਾ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹੋਈਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਰਧ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਿਤਵਣ ਨਾਲ ਮਾਨਸਿਕ ਸਹੁਲਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਿੱਤਰ ਲਿਆ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ 1469 ਈ. ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1539 ਈ. ਤੱਕ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਰੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਆਯੂ 69 ਤੋਂ 70 ਸਾਲ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਘਰ ਘਰ ਲੱਗੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 80 ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਇਕੱਲੀ ਪੋਰਟਰੇਟ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਘਟਨਾਵਾਂ (ਸਾਖੀਆਂ) ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਛਪੀ ਹੋਈ ਅਜਿਹੀ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਦੇਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵੇਈਂ ਨਦੀ ਵਿਚ ਚੁੱਭੀ ਮਾਰਨ ਮਗਰੋਂ ਨਦੀ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਹੈ। ਵੇਈਂ ਵਿਚ ਚੁੱਭੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਤੋਂ 20 ਸਾਲ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਚਿੱਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਲੀਲ ਫਿਲਮਾਂ ਜਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਵੀਡੀਓ ਵਾਂਗ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ (ਲੰਮੀ ਯਾਤਰਾ) 28 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ 1497 ਈ. ਨੂੰ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ ਜੋ 40 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ 1509 ਈ. ਵਿਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਆਪ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਉਚੇਚੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਨਿਰਾਰਥਕ ਰੀਤਾਂ, ਰਸਮਾਂ, ਮਨੋਨਾਂ, ਮਰਿਆਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੜਾਅ ਕਰੂਕਸ਼ੇਤਰ, ਹਰਿਦੁਆਰ, ਦਿੱਲੀ, ਮਥਰਾ, ਬਿੰਦਰਾਬਨ, ਅਯੋਧਿਆ, ਬਨਾਰਸ, ਗਯਾ, ਢਾਕਾ, ਕਲਕੱਤਾ, ਜਗਨ ਨਾਥ ਪੁਰੀ ਆਦਿ ਸਨ। ਕਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਵਿਖੇ ਵੈਸ਼ਣਵ ਪੰਡਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਬਾਰੇ ਛੇਤੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਉਤਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਪ ਨੇ ਕਿਹਾ,

ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਿਤਵ ਕੇ ਅੰਧੀ ਰਯਤਿ ਗਿਆਨ ਵਿਹੂਣੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਲ ਉਮਰ 42 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਸਵੀਰ ਨੌਜਵਾਨ ਸੂਰਬੀਰ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਖਸ਼ੇ ਗਏ ਸਰੂਪ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਰੂਪ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਗੌਰਵ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗਣ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 'ਪੰਥ ਦਰਦੀ' ਪਤਿਤਪੁਣੇ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਘੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਪੈਸਾ ਖਰਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛਿਪਨ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹਾਲ ਪਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਹੁਣ ਜਦ ਅਸੀਂ ਬੁਢਾਪੇ ਨੂੰ ਸੂਝ, ਸਿਆਣਪ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਡੱਪਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬੇਵਸੀ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਨੁਕਰੇ ਲੱਗੇ ਬਿਰਧ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗੱਭਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਲਿਆਈਏ।

ਮਾਸੁ ਮਾਸੁ ਕਰਿ ਮੂਰਖੁ ਝਗੜੇ
ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਨਹੀ ਜਾਣੈ॥
ਕਉਣੁ ਮਾਸੁ ਕਉਣੁ ਸਾਗੁ ਕਹਾਵੈ
ਕਿਸੁ ਮਹਿ ਪਾਪ ਸਮਾਣੈ॥
ਗੈਡਾ ਮਾਰਿ ਹੋਮ ਜਗ ਕੀਏ
ਦੇਵਤਿਆ ਕੀ ਬਾਣੈ॥
ਮਾਸੁ ਛੋਡਿ ਬੈਸਿ ਨਕੁ ਪਕੜਹਿ
ਰਾਤੀ ਮਾਣਸ ਖਾਣੈ॥
ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਪਿਤਰ ਪੂਜਾ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੀਰਥ ਹਰਿਦੁਆਰ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪ ਨੇ ਪਿਤਰ ਪੂਜਾ ਸਬੰਧੀ ਪਾਛਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਲਾਏ ਭਰਮ ਜਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

ਜੇ ਮੋਹਾਕਾ ਘਰੁ ਮੁਹੈ
ਘਰੁ ਮੁਹਿ ਪਿਤਰੀ ਦੇਇ॥
ਅਗੈ ਵਸਤੁ ਸਿਵਾਣੀਐ
ਪਿਤਰੀ ਚੋਰ ਕਰੇਇ॥
ਵਢੀਅਹਿ ਹਥ ਦਲਾਲ ਕੇ
ਮੁਸਫੀ ਏਹ ਕਰੇਇ॥
ਨਾਨਕ ਅਗੈ ਸੋ ਮਿਲੈ
ਜਿ ਖਟੇ ਘਾਲੇ ਦੇਇ॥

ਸਾਖੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਪਿਤਰਾਂ ਤੱਕ ਪਾਣੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਉਡਾਉਂਦਿਆਂ ਲਹਿੰਦੇ ਵੱਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚਿੱਟੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 28-29 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ।

ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਥਾਨ ਕਾਸ਼ੀ (ਬਨਾਰਸ, ਹੁਣ ਵਾਰਾਣਸੀ) ਵਿਖੇ ਪੰਡਤ ਚਤੁਰ ਦਾਸ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਚਤੁਰ ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹੇ ਨਾਨਕ, ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਸਾਲਗ੍ਰਾਮ ਨਹੀਂ, ਤੁਲਸੀ ਦੀ ਮਾਲਾ ਨਹੀਂ, ਸਿਮਰਣੀ ਨਹੀਂ, ਜਨੇਊ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਮੱਥੇ ਚੰਦਨ ਦਾ ਟਿੱਕਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਤੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਭਗਤ ਹੈਂ? ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਉਤਰ ਸਨ:

ਸਾਲ ਗ੍ਰਾਮ ਬਿਪ ਪੂਜਿ ਮਨਾਵਹੁ
ਸੁਕ੍ਰਿਤੁ ਤੁਲਸੀ ਮਾਲਾ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਬੋਤਾ ਬਾਂਧਹੁ
ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਦਇਆਲਾ॥
ਕਾਇਆ ਬ੍ਰਹਮਾ ਮਨੁ ਹੋ ਧੋਤੀ॥
ਗਿਆਨੁ ਜਨੇਊ ਧਿਆਨੁ ਕੁਸਪਾਤੀ॥
ਹਰਿ ਨਾਮਾ ਜਸੁ ਜਾਚਉ ਨਾਉ॥
ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਬ੍ਰਹਮਿ ਸਮਾਉ॥
ਪਾਂਡੇ ਐਸਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੀਚਾਰੁ॥
ਨਾਮੇ ਸੁਚਿ ਨਾਮੇ ਪੜਉ
ਨਾਮੇ ਚਜੁ ਆਚਾਰੁ॥

ਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਪੰਡਿਆਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਥੇ ਹੀ ਆਪ ਨੇ 'ਦੱਖਣੀ ਓਅੰਕਾਰ' ਨਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ 54 ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਨਾਰਸ ਤੋਂ ਗਯਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਗਯਾ ਵਿਖੇ ਪਾਛਿਆਂ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਿਤਰਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਪਿੰਡ ਭਰਾਉਣ ਅਤੇ ਦੀਵੇ ਬਾਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਇਸ ਵਹਿਮ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ:

ਦੀਵਾ ਮੇਰਾ ਏਕੁ ਨਾਮੁ

ਦੁਖੁ ਵਿਚਿ ਪਾਇਆ ਤੇਲ॥
ਉਨਿ ਚਾਨਣਿ ਓਹੁ ਸੋਖਿਆ
ਚੂਕਾ ਜਮ ਸਿਉ ਮੇਲੁ॥
ਲੋਕਾ ਮਤ ਕੇ ਫਕਤਿ ਪਾਇ॥
ਲਖ ਮਤਿਆ ਕਰਿ ਏਕਨੇ
ਏਕ ਰਤੀ ਲੇ ਭਾਹਿ॥ਰਹਾਉ॥
ਪਿੰਡੁ ਪਤਲਿ ਮੇਰੀ ਕੇਸਉ
ਕਿਰਿਆ ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾਰੁ॥
ਐਥੈ ਓਥੈ ਆਗੈ ਪਾਛੈ
ਏਹੁ ਮੇਰਾ ਆਧਾਰ॥
ਗੰਗ ਬਨਾਰਸਿ ਸਿਫਤਿ ਤੁਮਾਰੀ
ਨਾਵੈ ਆਤਮ ਰਾਉ॥
ਸਚਾ ਨਾਵਣੁ ਤਾ ਬੀਐ
ਜਾ ਅਹਿਨਿਸਿ ਲਾਗੈ ਭਾਉ॥

ਗਗਨ ਮੈ ਬਾਲੁ ਰਵਿ ਚੰਦੁ ਦੀਪਕ ਬਨੇ
ਤਾਰਿਕਾ ਮੰਡਲ ਜਨਕ ਮੋਤੀ॥
ਧੂਪੁ ਮਲਆਨਲੋਂ ਪਵਣੁ ਚਵਰੇ ਕਰੇ
ਸਗਲ ਬਨਾਰਾਇ ਫੁਲੰਤ ਜੋਤੀ॥
ਕੈਸੀ ਆਰਤੀ ਹੋਇ॥
ਭਵ ਖੰਡਨਾ ਤੇਰੀ ਆਰਤੀ॥
ਅਨਹਤਾ ਸਬਦ ਵਾਜੰਤ ਭੇਰੀ॥ਰਹਾਉ॥
ਸਹਸ ਤਵ ਨੈਨ ਨਨ ਨੈਨ ਹਹਿ
ਤੋਹਿ ਕਉ ਸਹਸ ਮੂਰਤਿ ਨਨਾ ਏਕ ਤੋਹੀ॥
ਸਹਸ ਪਦ ਬਿਮਲ
ਨਨ ਏਕ ਪਦ ਗੰਧ ਬਿਨੁ
ਸਹਸ ਤਵ ਗੰਧ ਇਵ ਚਲਤ ਮੋਹੀ॥
ਸਭ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਹੈ ਸੋਇ॥
ਤਿਸ ਦੈ ਚਾਨਣਿ ਸਭ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਇ॥

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਚਿੱਤਰ ਸੱਚੇ ਸੌਦੇ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੁਰਲੱਭ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨ ਚਿਤਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਕ ਲੋਕੀ ਹੋਰੁ ਛਮਿਛਰੀ
ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ਵਟਿ ਪਿੰਡੁ ਖਾਇ॥
ਨਾਨਕ ਪਿੰਡੁ ਬਖਸੀਸ ਕਾ
ਕਬਹੂੰ ਨਿਖੂਟਸਿ ਨਾਹਿ॥

ਬਿੰਦਰਾਬਨ, ਬਨਾਰਸ, ਅਤੇ ਗਯਾ ਦੇ ਪੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਸੱਚਾ ਮਾਰਗ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕੋਈ ਬਿਰਧ ਬਾਬੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 35 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਗੱਭਰੂ ਸਨ ਜੋ ਗਯਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਢਾਕਾ, ਚਿਟਾਗਾਂਗ, ਆਸਾਮ ਤੇ ਬਰਮਾ ਵਲੋਂ ਚੱਕਰ ਕੱਢ ਕੇ ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ ਪਹੁੰਚੇ। ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਚੌਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬਾਲੀ ਵਿਚ ਦੀਵੇ ਬਾਲ ਕੇ, ਧੂਫ, ਪੁਸ਼ਪ ਆਦਿ ਸੁਗੰਧੀ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਸਹਿਤ ਆਰਤੀ ਉਤਾਰੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਇਸ ਰਸਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਮਨਾਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪ ਨੇ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕੁਦਰਤ ਰਾਹੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਆਰਤੀ ਦਾ ਕਾਵਿ-ਚਿਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ:

ਗੁਰ ਸਾਖੀ ਜੋਤਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ॥
ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸੁ ਆਰਤੀ ਹੋਇ॥
ਹਰਿ ਚਰਣ ਕਵਲ ਮਕਰੰਦ ਲੋਭਿਤ ਮਨੇ
ਅਨਦਿਨੇ ਮੋਹਿ ਆਹੀ ਪਿਆਸਾ॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਲੁ ਦੇਹਿ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਗ ਕਉ
ਹੋਇ ਜਾ ਤੇ ਤੇਰੈ ਨਾਇ ਵਾਸਾ॥

ਇਸ ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ 36-37 ਸਾਲ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਹੁਤੇ ਚਿਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਰਧ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਉਦਾਸੀ 41 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ 1510 ਈ. ਨੂੰ ਅਰੰਭ ਅਤੇ 46 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ 1515 ਈ. ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ। ਦੱਖਣ ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਇਸ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਸਰਸਾ, ਬੀਕਾਨੇਰ, ਅਜਮੇਰ, ਇੰਦੌਰ, ਉਜੈਨ, ਬਿੰਦਰ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਮਦਰਾਸ, ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਅਤੇ ਲੰਕਾ ਮੁੱਖ ਟਿਕਾਣੇ ਸਨ। ਵਾਪਸੀ ਸਮੇਂ ਸੋਮਨਾਥ, ਦੁਆਰਕਾ, ਕੱਛ, ਮਾਂਡਵੀ ਅਤੇ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਮੁੱਖ ਪੜਾਅ ਸਨ। ਇਹ ਉਦਾਸੀ ਜੈਨ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਕਰਕੇ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਰੋਹੀ ਅਤੇ ਮਾਉਂਟ ਆਬੂ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੈਨ ਸਾਧੂ ਮੱਠਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਥੇ ਅਨੂਭੀ ਨਾਂ ਦੇ ਜੈਨ ਮੁਖੀ ਨਾਲ ਆਪ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਨਿਰਾਰਥਕ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੁਚੀਲ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ:

ਸਿਰੁ ਖੋਹਾਇ ਪੀਅਹਿ ਮਲਵਾਣੀ
ਜੂਠਾ ਮੰਗਿ ਮੰਗਿ ਖਾਹੀ॥
ਫੈਲਿ ਫਦੀਹਤਿ ਮੁਹਿ ਲੈਨਿ ਭੜਾਸਾ
ਪਾਣੀ ਦੇਖਿ ਸਗਾਹੀ॥
ਭੇਡਾ ਵਾਗੀ ਸਿਰੁ ਖੋਹਾਇਨਿ
ਭਰੀਅਨਿ ਹਥ ਸੁਆਹੀ॥
ਮਾਊ ਪੀਊ ਕਿਰਤੁ ਗਵਾਇਨਿ
ਟਬਰ ਰੋਵਨਿ ਧਾਹੀ॥

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੱਤ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਕਾਰਨ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਚੀਨ, ਜਪਾਨ, ਬਰਮਾ ਅਤੇ ਲੰਕਾ ਵਿਚ ਫੈਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਆਪ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਲੰਕਾ ਵਿਚ ਗਏ। ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਸੂਭ ਕਰਮਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਮਾਰਗ' ਭਾਵ ਅੱਠ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਿਰਵਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਪਤੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਬੋਧੀ ਲੋਕ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਹਸਤੀ ਅਤੇ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਨਾਲ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਨਿਖੇੜ ਨਾਲ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੋਧ-ਅਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦਿਆਂ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਐਲਾਨਿਆ। ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਇਸ ਅਧੀਨਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਨਿਰਭਉ ਪ੍ਰਭੂ' ਦੇ ਹੁਕਮ ਤਹਿਤ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਹੀ ਸਫਲ ਅਤੇ ਸੁੱਚਾ ਜੀਵਨ ਕਿਹਾ:

ਭੈ ਵਿਚਿ ਪਵਣੁ ਵਹੈ ਸਦਵਾਉ॥
ਭੈ ਵਿਚਿ ਚਲਹਿ ਲਖ ਦਰੀਆਉ॥
ਭੈ ਵਿਚਿ ਅਗਨਿ ਕਵੈ ਵੇਗਾਰਿ॥
ਭੈ ਵਿਚਿ ਧਰਤੀ ਦਬੀ ਭਾਰਿ॥
ਭੈ ਵਿਚਿ ਇੰਦੁ ਫਿਰੈ ਸਿਰ ਭਾਰਿ॥
ਭੈ ਵਿਚਿ ਰਾਜਾ ਧਰਮ ਦੁਆਰੁ॥
ਭੈ ਵਿਚਿ ਸੂਰਜੁ ਭੈ ਵਿਚਿ ਚੰਦੁ॥
ਕੋਹ ਕਰੋਤੀ ਚਲਤ ਨ ਅਮਤੁ॥
ਭੈ ਵਿਚਿ ਸਿਧ ਬੁਧ ਸੁਰ ਨਾਥ॥
ਭੈ ਵਿਚਿ ਆਡਾਣੇ ਆਕਾਸ॥
ਭੈ ਵਿਚਿ ਜੋਧ ਮਹਾਬਲ ਸੂਰ॥
ਭੈ ਵਿਚਿ ਆਵਹਿ ਜਾਵਹਿ ਪੁਰ॥

ਸਗਲਿਆ ਭਉ ਲਿਖਿਆ ਸਿਰਿ ਲੇਖੁ॥
ਨਾਨਕ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਸਚੁ ਏਕੁ॥
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਜੀ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਨੌਜਵਾਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਜੈਨੀ ਅਤੇ ਬੋਧੀ ਅਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਿਖੜਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਤੀਜੀ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਆਪ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜੰਮੂ, ਕਸ਼ਮੀਰ, ਗੜ੍ਹਵਾਲ, ਬਦਰੀਨਾਥ, ਤਿੱਬਤ, ਭੂਟਾਨ ਤੇ ਨੇਪਾਲ ਆਦਿ ਇਲਾਕੇ ਗਾਹੇ। ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜੋਗ ਮੱਤ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾਂ ਜੋਗੀਆਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਸਨ। ਜੋਗੀ ਸੁਰਤਿ ਨੂੰ ਤਾੜੇ ਲਾ ਕੇ ਅਨਹਦ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਨ ਲਈ ਮਦ (ਸਰਾਬ) ਪੀਂਦੇ ਸਨ। ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾਂ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਨੂੰ ਪੀਣ ਲਈ ਮਦ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿੱਧਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੁਰੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਗੁੜ ਅਤੇ ਧਾਵੇ ਦੇ ਫੁੱਲ ਹਨ। ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਲੋਰ ਅਤੇ ਮਸਤੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ:

ਗੁੜੁ ਕਰਿ ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਕਰਿ ਧਾਵੈ
ਕਰਿ ਕਰਣੀ ਕਸੁ ਪਾਈਐ॥
ਭਾਨੀ ਭਵਨੁ ਪ੍ਰੇਮ ਕਾ ਪੋਚਾ
ਇਤੁ ਰਸਿ ਅਮਿਉ ਚੁਆਈਐ॥
ਬਾਬਾ ਮਨੁ ਮਤਵਾਰੇ ਨਾਮ ਰਸੁ ਪੀਵੈ
ਸਹਜ ਰੰਗ ਰਚਿ ਰਹਿਆ॥
ਅਹਿਨਿਸਿ ਬਨੀ ਪ੍ਰੇਮ ਲਿਵ ਲਾਗੀ
ਸਬਦੁ ਅਨਾਹਦ ਗਹਿਆ॥ਰਹਾਉ॥
ਪੂਰਾ ਸਾਚੁ ਪਿਆਲਾ ਸਹਜੇ ਤਿਸਹਿ
ਪੀਆਏ ਜਾ ਕਉ ਨਦਰਿ ਕਰੇ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਾ ਵਾਪਾਰੀ ਹੋਵੇ
ਕਿਆ ਮਦਿ ਛੂਛੈ ਭਾਉ ਧਰੇ॥
ਗੁਰ ਕੀ ਸਾਖੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ
ਪੀਵਤ ਹੀ ਪਰਵਾਣੁ ਭਇਆ॥
ਦਰ ਦਰਸਨ ਕਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਹੋਵੈ
ਮੁਕਤਿ ਬੈਕੁੰਨੈ ਕਰੇ ਕਿਆ॥
ਸਿਫਤੀ ਰਤਾ ਸਦ ਬੈਰਾਗੀ
ਜੁਐ ਜਨਮੁ ਨ ਹਾਰੈ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਣਿ ਭਰਬਰਿ
ਜੋਗੀ ਖੀਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰੈ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੋਰਖ, ਚਰਪਟ, ਮਛੰਦਰ ਅਤੇ ਲੋਹਾਰੀਆਂ ਆਦਿ ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 'ਸਿੰਧ ਗੋਸ਼ਟਿ' ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਜੁਗਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਵਾਲੀ ਇਸ ਲੰਮੀ ਅਤੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ਦੇ 73 ਬੰਦ ਹਨ। ਜੋਗ ਮੱਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਾਗ ਦਿਮਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕੋਈ ਬਿਰਧ ਬਾਬਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਕੇਵਲ 47 ਸਾਲ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਸੀ। ਕਾਵਿ-ਪੁਸਤਕ 'ਅਸੀਂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਕੀ ਲਗਦੇ ਹਾਂ' ਛਪਣ ਸਮੇਂ ਮੇਰੀ ਇਹ ਰੀਝ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਜਿਲਦ 'ਤੇ ਸਿੰਧਾਂ ਨਾਲ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਰਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਛਾਪਿਆ ਜਾਏ ਪਰ ਵਾਹ ਜਹਾਨ ਦੀ ਲਾ ਛੱਡੀ, ਸਿੰਧ ਗੋਸ਼ਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਉਮਰ 47 ਸਾਲ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਹੋਵੇ। ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਭ੍ਰਮਣ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਸਿੰਧਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਬਿਰਧ ਬਾਬੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਚਿੱਤਰਿਆ ਹੈ।

ਚੌਥੀ ਉਦਾਸੀ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਗਏ। ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਵੇਸ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੋਂ ਸਿੰਧ ਦੇ ਰਸਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਜੀਆਂ ਨਾਲ ਮੱਕੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਹਾਜੀਆਂ ਅਤੇ ਮੱਕੇ ਦੇ ਮੌਲਵੀਆਂ ਨੇ ਪਛਾਣ ਕਰ ਲਈ ਕਿ ਆਪ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਉਤਮ ਮੰਨਦੇ ਹੋ, ਤਦ:

ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਹਾਜੀਆ
ਸੁਭ ਅਮਲਾ ਬਾਝੇ ਦੋਵੇ ਰੋਈ॥
ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੋਇ
ਦਰਗਹਿ ਅੰਦਰ ਲੈਨ ਨਾ ਢੋਈ॥

ਇਸ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਆਪ ਨੇ ਇਸਲਾਮੀ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ, ਸੰਕੇਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜੇ ਅਮਲਾਂ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ:

ਯਕ ਅਰਜ ਗੁਫਤਮ ਪੇਸਿ ਤੋ
ਦਰ ਗੋਸ ਕੁਨ ਕਰਤਾਰ॥
ਹਕਾ ਕਬੀਰ ਕਰੀਮ ਤੂ
ਬੇਐਬ ਪਰਵਦਗਾਰ॥
ਦੁਨੀਆ ਮੁਕਾਮੇ ਫਾਨੀ
ਤਹਕੀਕ ਦਿਲ ਦਾਨੀ॥
ਮਮ ਸਰ ਮੂਇ ਅਜਰਾਈਲ

ਗਿਰਫਤਰ ਦਿਲ ਹੇਚਿ ਨ ਦਾਨੀ॥ਰਹਾਉ॥
ਜਨ ਪਿਸਰ ਪਦਰ ਬਿਰਾਦਰਾ
ਕਸ ਨੇਸ ਦਸਤੰਗੀਰ॥
ਆਖਿਰ ਬਿਅਫਤਮ ਕਸ ਨ
ਦਾਰਦ ਚੂੰ ਸਵਦ ਤਕਬੀਰ॥
ਸਬ ਰੋਜ ਗਸਤਮ ਦਰ ਹਵਾ
ਕਰਦੇਮ ਬਦੀ ਖਿਆਲ॥
ਗਾਹੇ ਨ ਨੇਕੀ ਕਾਰ ਕਰਦਮ
ਮਮ ਈ ਚਿਨੀ ਅਹਵਾਲ॥
ਬਦਬਖਤ ਹਮ ਚੁ ਬਖੀਲ
ਗਾਫਿਲ ਬੇਨਜਰ ਬੇਬਾਕ॥
ਨਾਨਕ ਬੁਗੋਯਦ ਜਨੁ ਤੁਰਾ
ਤੇਰੇ ਚਾਕਰਾ ਪਾ ਖਾਕ॥

ਮੱਕੇ ਤੇ ਮਦੀਨੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਮਰ 48-49 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਪਰ ਮੱਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬਿਰਧ ਬਾਬੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੱਕੇ ਤੇ ਮਦੀਨੇ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਆਪ ਬਗਦਾਦ, ਮਿਸਰ, ਤੁਰਕੀ, ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ ਰਾਹੀਂ 1521 ਵਿਚ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਪਰਤੇ। ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ ਵਿਖੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਦੀ ਹਊਮੈ ਦੇ ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਪੰਜਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵੀ ਕੋਈ ਬੁੱਢੇ ਬਾਬੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਤਾਂ 51 ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਸਾਖੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ 51 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਹੋਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰੀਆ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ 51 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਪਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਆਖਰੀ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਦਾ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਹੋਇਆ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਕੱਠੇ ਵਿਚਰੇ, ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਮਰ 28 ਤੋਂ 51 ਸਾਲ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੁੱਢੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ, ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਕੁੱਲ ਪੈਂਡੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਸਤਨ 25 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੈਦਲ ਪੈਂਡਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੰਗਾ ਚੌਸਾ ਖਾਣ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਮਿਲਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਨਹੀਂ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਚਿੰਤਨਸ਼ੀਲ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵੰਤ ਸਰੀਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰ 50-60 ਕਿਲੋ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੀ ਹੋਏਗਾ ਪਰ ਚਿਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਭਰਕਮ ਚਰਬੀਦਾਰ ਦੇਹ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਹੀ ਚਿੱਤਰਿਆ ਹੈ।

ਉਦਾਸੀਆਂ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ 1521 ਈ. ਵਿਚ ਏਮਨਾਬਾਦ (ਸੈਦਪੁਰ) ਜਾਣਾ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਲੋਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਚਾਰ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੇ ਰਵੱਈਏ ਕਾਰਨ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਬਿਰਧ ਬਾਬੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਚਿੱਤਰਿਆ ਜਾਏ। ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ਪੂਜਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਈਏ, ਧੂਫ ਬੱਤੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਈਏ, ਮੱਥੇ ਟੇਕ ਸਕਦੇ ਹੋਈਏ ਪਰ ਆਖੇ ਨਾ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹੋਈਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਰਧ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਿੱਤਰਣ ਨਾਲ ਮਾਨਸਿਕ ਸਹੂਲਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਿੱਤਰ ਲਿਆ।

ਹੋਇਆ। ਆਪ ਸਥਾਪਤ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਨੁਸਾਰ ਨੀਵੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਤ ਦੇ ਕਿਰਤੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੇ ਘਰ ਠਹਿਰੇ। ਲਾਲੋ ਦੀ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਚ ਜਾਤ ਦੇ ਭਾਗੇ ਦੇ ਅਭਿਮਾਨ ਨੂੰ

ਝੰਜੋੜਦਿਆਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤਾ:

ਨੀਚਾ ਅੰਦਰਿ ਨੀਚ ਜਾਤਿ
ਨੀਚੀ ਹੂ ਅਤਿ ਨੀਚ॥
ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਾਬਿ
ਵਡਿਆ ਸਿਉ ਕਿਆ ਰੀਸ॥
ਜਿਥੈ ਨੀਚ ਸਮਾਲੀਅਨਿ
ਤਿਥੈ ਨਦਰਿ ਤੇਰੀ ਬਖਸੀਸ॥

ਆਪ ਨੇ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਰਗ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਤੇ ਪਲਣ ਵਾਲੇ ਵਿਹਲਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਤ ਪੀਣੇ ਪਾਪੀ ਕਹਿ ਕੇ ਫਿਟਕਾਰਿਆ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਮਰ 52 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬਰ ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਕਾਬਲ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਕੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਢਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸਦਰੀਆਂ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਰੂਪ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਥਾਪਤ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਨਿਰਾਰਥਕ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਕਾਵਿ-ਬਿਆਨ ਦੇਖੋ:

ਜੈਸੀ ਮੈ ਆਵੈ ਖਸਮ ਕੀ ਬਾਣੀ
ਤੈਸਤਾ ਕਰੀ ਗਿਆਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ॥
ਪਾਪ ਕੀ ਜੰਵ ਲੈ ਕਾਬਲਹੁ ਧਾਇਆ
ਜੋਰੀ ਮੰਗੈ ਦਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ॥
ਸਰਮੁ ਧਰਮੁ ਦੁਇ ਛਪਿ ਖਲੋਏ
ਕੂੜੁ ਫਿਰੇ ਪਰਧਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ॥
ਕਾਜੀਆ ਬਾਮਣਾ ਕੀ ਗਲ ਬਕੀ
ਅਗਦੁ ਪੜੈ ਸੈਤਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ॥
ਮੁਸਲਮਾਨੀਆ ਪੜਹਿ ਕਤੇਬਾ
ਕਸਟ ਮਹਿ ਕਰਹਿ
ਖੁਦਾਇ ਵੇ ਲਾਲੇ॥
ਜਾਤਿ ਸਨਾਤੀ ਹੋਰਿ ਹਿਦਵਾਣੀਆ
ਏਹਿ ਭੀ ਲੇਖੇ ਲਾਇ ਵੇ ਲਾਲੇ॥
ਖੂਨ ਕੇ ਸੋਹਿਲੇ ਗਾਵੀਅਹਿ ਨਾਨਕ
ਰਤੁ ਕਾ ਕੁੰਗੂ ਪਾਇ ਵੇ ਲਾਲੇ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਜੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਕੋਲ ਹੀ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਦ ਬਾਬਰ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਏਮਨਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਵਤੀਰੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ। 52 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇਸ ਕਹਿਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਵਿਦਰੋਹੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਰੱਬ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹੋਏ:

ਖੁਰਾਸਾਨ ਖਸਮਾਨਾ ਕੀਆ

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੁ ਡਰਾਇਆ॥

ਆਪੋ ਦੋਸੁ ਨ ਦੇਈ ਕਰਤਾ

ਜਮੁ ਕਰਿ ਮੁਗਲੁ ਚੜਾਇਆ॥

ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕਰਲਾਣੇ

ਤੈ ਕੀ ਦਰਦੁ ਨ ਆਇਆ॥

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ (95 ਸਾਲ) ਦੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪ ਨੇ ਗੁਰੂ ਪਦਵੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਆਪ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਹੈ:

ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੁਢੇ ਕਦੇ ਨਾਹੀ
ਜਿਨਾ ਅੰਤਰਿ ਸੁਰਤਿ ਗਿਆਨੁ॥
ਸਦਾ ਸਦਾ ਹਰਿ ਗੁਣ ਰਵਹਿ
ਅੰਤਰਿ ਸਹਜ ਧਿਆਨੁ॥

ਪਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਿੱਤਰ ਕੇ 'ਅਧੀ ਰਯਤਿ ਗਿਆਨ ਵਿਹੁਣੀ' ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁੱਲ ਉਮਰ 42 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਸੱਵਰ ਨੌਜਵਾਨ ਸੂਰਬੀਰ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਖਸ਼ੇ ਗਏ ਸਰੂਪ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਰੂਪ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਗੋਰਵ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗਣ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 'ਪੰਥ ਦਰਦੀ' ਪਤਿਤਪੁਣੇ ਨੂੰ ਨੱਲਣ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਘੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਪੈਸਾ ਖਰਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛਿਪਨ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹਾਲ ਪਾਹਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ।

ਹੁਣ ਜਦ ਅਸੀਂ ਬੁਢਾਪੇ ਨੂੰ ਸੂਝ, ਸਿਆਣਪ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਡੱਪਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬੇਵਸੀ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਨੁਕਲੇ ਲੱਗੇ ਬਿਰਧ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗੱਭਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਲਿਆਈਏ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬੁੱਢਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਲਈ ਆਸਰੇ ਮਾਤਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਵੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਜੋਗੀ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਬਿਰਧ ਨਾਨਕ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਤਸੱਵਰ ਨੂੰ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਤੋੜਨਾ ਪਏਗਾ। ਚਿੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਜ਼ਾਊ ਪਹੁੰਚ ਤਜ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਵਿਸ਼ਵੀ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਜੇਰਾ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇ ਮਿਸ ਵਰਡੀ ਪ੍ਰਤੀਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪਏਗੀ। ਘਰਾਂ, ਦਫਤਰਾਂ, ਦੁਕਾਨਾਂ, ਚਿੱਤਰ ਗੈਲਰੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਬੁੱਢਾ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਮਰਾਹਕੁਨ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਜਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਜਾਂ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਜਾਂ ਕਲੰਡਰ ਛਾਪਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਕਾਵਿ-ਸੰਸਾਰ

ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ

ਭਾਰਤ ਮਾਂ ਦਾ ਉਠਿਆ ਪੁੱਤ ਯੋਧਾ,
ਦਿੱਤੀ ਚੋਟ ਨਗਾਰੇ ਨੂੰ ਲਾ ਮੀਆਂ।
ਹੋਕਾ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ,
ਚੁਣਿਆ ਉਸ ਅਵੱਲਤਾ ਰਾਹ ਮੀਆਂ।
ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਦੈਂਤ ਕੁਰਪਟ ਤਾਈਂ,
ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਬਿਗਲ ਵਜਾ ਮੀਆਂ।
ਪੰਦਰਾਂ ਅਗਸਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ,
ਸ਼ੇਰ ਗੱਜਿਆ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਆ ਮੀਆਂ।
ਵਖ਼ਤ ਪੈ ਗਿਆ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰ ਤਾਈਂ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਚੁਤਾਲੀ ਸੀ ਲਾ ਮੀਆਂ।
ਫਤ ਕੇ ਸ਼ੇਰ ਬਿਠਾਇਆ ਵਿਚ ਗੱਡੀ,
ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਪੈ ਗਏ ਸੀ ਰਾਹ ਮੀਆਂ।
ਸਰਕਾਰ ਆਖਿਆ ਛੱਡ ਦੇ ਮੋਰਚਾ ਤੂੰ,
ਤੈਨੂੰ ਦਿਆਂਗੇ ਘਰੇ ਪਹੁੰਚਾ ਮੀਆਂ।
ਅੱਗੇ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਫਿਰ ਸੀ ਭਬਕ ਮਾਰੀ,
ਸਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜੇਲ੍ਹ ਹਿਲਾ ਮੀਆਂ।
ਕਿਹੜੇ ਘਰ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਗੱਲ ਕਰਦੇ,
ਘਰ ਲਊਂਗਾ ਜੇਲ੍ਹ ਬਣਾ ਮੀਆਂ।
ਲੱਖਾਂ ਕਰੂੰ ਹਜ਼ਾਰੇ ਮੈਂ ਹੋਰ ਪੈਦਾ,
ਜਿਹੜੇ ਦੋਣਗੇ ਤਖ਼ਤ ਹਿਲਾ ਮੀਆਂ।
ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨਾ ਕਦੇ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ,
ਗੋਲੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਲਊਂਗਾ ਖਾ ਮੀਆਂ।

ਦੇਸ਼ ਆਪਣਾ ਮੈਂ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ,
ਬਾਜ਼ੀ ਦੇਉਂਗਾ ਜਾਨ ਦੀ ਲਾ ਮੀਆਂ।
-ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਫੋਨ:832-298-6642

ਬਿਲ ਆਉਣ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ

ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਤਨਾਂ ਦਾ
ਕਿਹੜੇ ਚਾਅ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਆਇਆਂ?
ਇਥੇ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦੇ ਦੇ ਕੇ
ਕਰਜ਼ਾ ਮੁੱਕਦਾ ਨਹੀਂ ਮੁਕਾਇਆਂ।
ਬਸ ਸਾਫ ਸਫਾਈਆਂ ਨੇ,
ਡਿਗਦੀ ਚਾਹ ਵਿਚ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੱਖੀ...
ਬਿਲ ਆਉਣ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ,
ਦੁਨੀਆਂ ਪਈ ਵਿਚੋਂ ਵਿਚ ਅੱਕੀ।

ਉਥੇ ਕੰਮਾਂ-ਧੰਦਿਆਂ ਤੋਂ
ਸ਼ਾਮੀਂ ਮੁੜ ਘਰ ਨੂੰ ਨੇ ਪੈਂਦੇ।
ਉਹ ਵੀ ਟੈਨਸ਼ਨ ਲੈਂਦੇ ਨਾ
ਜਿਹੜੇ ਝੁੰਗੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ।
ਇਥੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕਾਹਲੀ ਆ,
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕੱਟੀ...।
ਬਿਲ ਆਉਣ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ,

ਦੁਨੀਆਂ ਪਈ ਵਿਚੋਂ ਵਿਚ ਅੱਕੀ।

ਇਥੇ ਸ਼ਿਫਟਾਂ ਨਾਈਟ ਦੀਆਂ,
ਉਥੇ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਸੌਂਦੇ।
ਇਥੇ ਮਰਨਾ ਵੀ ਮੁੱਲ ਦਾ,
ਉਥੇ ਖਰਚ ਬਹੁਤੇ ਨਾ ਆਉਂਦੇ।
ਇਥੇ ਹੋਟਲ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ,
ਉਥੇ ਚੱਲ ਜਾਂਦੀ ਆ ਹੱਟੀ।
ਬਿਲ ਆਉਣ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ...।

ਇਥੇ ਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਜਾਂ
ਫਿਰ ਵੀ ਲੋਕੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਬੱਕੇ ਹਾਰੇ।
ਉਥੇ ਬੁੱਢਾ ਬਾਪੂ ਵੀ,
ਮੱਢੇ ਕਸੀਆਂ, ਨੱਕੇ ਮਾਰੇ।
ਇਥੇ ਸੀਨੀਅਰ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ
ਉਤੇ ਬਾਬੇ ਖਿੰਚਦੇ ਰੱਸੀ।
ਬਿਲ ਆਉਣ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ...।

ਉਥੇ ਪੂਜਣ ਗਊਆਂ ਨੂੰ
ਇਥੇ ਖਾਂਦੇ ਵੱਢ ਵੱਢ ਦੰਦੀਆਂ।
ਉਥੇ ਸਿਰ ਵੀ ਢਕਦੀਆਂ ਨੇ,
ਇਥੇ ਗੋਰੀਆਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਨੰਗੀਆਂ।
ਉਥੇ ਇਕ ਵਿਆਹ ਹੁੰਦੇ,
ਇਥੇ ਲਿਸਟ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ।
ਬਿਲ ਆਉਣ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ...।

ਇਥੇ ਸਖਤ ਮਨਾਹੀ ਏ,

ਦਾਰੂ ਪੀ ਕੇ ਕਾਰ ਚਲਾਉਣੀ।
ਉਥੇ ਨਾਲ ਕਢਾ ਦਿੰਦੇ,
ਪੁਲਸੀਏ ਦੱਸ ਦੇਣ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਣੀ।
ਇਥੇ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਨਾ,
ਉਥੇ 'ਰਾਜ' ਤੋਂ ਪੀ ਲੈਣ ਲੱਸੀ...।
ਬਿਲ ਆਉਣ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ,
ਦੁਨੀਆਂ ਪਈ ਵਿਚੋਂ ਵਿਚ ਅੱਕੀ।

-ਰਾਜ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਕਿਸਾਨ

ਅੱਜ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੀਂਦਾਰ ਵੇਖ ਲਓ,
ਹੋਇਆ ਫਿਰੇ ਲਾਚਾਰ ਵੇਖ ਲਓ।
ਜਿਹੜਾ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਯਾਰੇ
ਢਿੱਡ ਭਰੇ,
ਖੁਦਖੁਸ਼ੀਆਂ ਕਿਉਂ ਅੱਜ
ਕਿਸਾਨ ਕਰੇ?

ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਸਿਰ
ਮਿੱਧਦਾ ਫਿਰਦਾ ਸੀ।
ਮੱਥੇ ਉਤੇ ਖੂਨ ਪਸੀਨਾ
ਬਣ ਬਣ ਕਿਰਦਾ ਏ।
ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਗਈ ਕਣਕ
ਹੁਣ ਜੀ ਧਾਨ ਮਰੇ...।
ਖੁਦਖੁਸ਼ੀਆਂ ਕਿਉਂ ਅੱਜ
ਕਿਸਾਨ ਕਰੇ?

ਅੱਧੇ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਹਨਤ
ਮੰਡੀਆਂ 'ਚ ਕਿਉਂ ਰੁਲਦੀ ਏ,
ਜਦ ਵੀ ਤੁਲਦੀ ਯਾਰੇ
ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਹੀ ਤੁਲਦੀ ਏ।
ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ
ਜਿਹੜੀ ਜਾਨ ਮਰੇ।
ਖੁਦਖੁਸ਼ੀਆਂ ਕਿਉਂ ਅੱਜ
ਕਿਸਾਨ ਕਰੇ?

ਲੋਕੇ ਇਹ ਅੰਨਦਾਤੇ ਨੂੰ
ਸਰਕਾਰਾਂ ਭੁੱਲੀਆਂ ਨੇ,
ਕਰਜ਼ੇ ਥੱਲੇ ਦੱਬਿਆ
ਸਭ ਨੂੰ ਸਾਰਾਂ ਭੁੱਲੀਆਂ ਨੇ।
ਨਾ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਮਿਹਰ ਦੀ
ਇਹਦੇ ਵੱਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਰੇ।
ਖੁਦਖੁਸ਼ੀਆਂ ਕਿਉਂ ਅੱਜ
ਕਿਸਾਨ ਕਰੇ?

ਮਹਿੰਗਾ ਹੋਇਆ ਤੇਲ
ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਖਾਦਾਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ,
ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਵੀ ਫਸਲਾਂ ਨਾਲੋਂ
ਯਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਈਆਂ ਨੇ।
ਨਿੰਮਾ ਡੱਲੇ ਵਾਲਾ ਜੱਟ ਦੀ
ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਬਿਆਨ ਕਰੇ।
ਖੁਦਖੁਸ਼ੀਆਂ ਕਿਉਂ ਅੱਜ
ਕਿਸਾਨ ਕਰੇ?

-ਨਿੰਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲਾ

ਅਸਲ ਲੋਕ ਕਵੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ

■ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੱਧੂ

ਉਦਾਸੀ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਜੰਗਲ ਦਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਅੰਬੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇਸ ਦੁਆਬੇ ਦੇ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਘੁੰਮਿਆ-ਫਿਰਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ। ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਲਹਿਰ ਸਦਕਾ, ਇਹਦਾ ਨਾਂ ਪੂਰਾ ਚਮਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਲਹਿਰ ਮੱਠੀ ਪਈ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਭੱਲ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਲਹਿਰ ਦੇ ਨਾਮੀ ਸ਼ਾਇਰਾਂ 'ਚ ਇਹਦਾ ਨਾਂ ਸੀ। ਤੱਟਫੱਟ ਸਮਝ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਕਰਕੇ ਇਹਦੀ ਪੂਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸੀ। ਕਵਿਤਾ 'ਚ ਲੈਅ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਉੱਤਰੇ ਇਹਦੀ ਪੰਚਮ ਸੂਰ ਵੀ ਜੋਸ਼ ਭਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਜਦ ਇਹ ਆਪ ਗਾਉਂਦਾ, ਤਾਂ ਠੁੱਕ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦਾ। ਕੀਲ ਕੇ ਬਿਠਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇਹਦੀ ਗੱਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਉਡੀਕ-ਉਡੀਕ ਅੱਕੇ ਹੋਏ ਕਾਹਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਹੋਰ ਗਰਮਾਇਸ਼ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹੋ ਇਹਦਾ ਮਕਸਦ ਸੀ। ਉਦਾਸੀ ਕਲਾ ਵਾਸਤੇ ਕਲਾ ਦਾ ਹਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੰਗ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਬਥੇਰੀ ਸੀ ਪਰ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਜਾਂਦਾ, ਲੋਕਾਂ ਵਗੀਰਾਂ ਘੱਤ ਓਥੇ ਹੀ ਇਹਨੂੰ ਸੁਣਨ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ।

ਪੰਜਾਬ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਵਾਰੀ ਹੀ ਦੇਖਿਆ-ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਵਾਰ ਟੀਚਰਾਂ ਦੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ 'ਤੇ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਨਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ। ਮੈਂ ਆਪ ਤਾਂ ਟੀਚਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ; ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਮਾਸਟਰ ਆਏ ਸੀ। ਚੜ੍ਹਦੀ ਮਾਲੀ ਸੱਜਦੇ ਫਬਦੇ ਜੁਆਨ ਮਾਸਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਟੋਲੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੁਛ ਸਟੇਟ ਲੈਵਲ ਦੇ ਵਧੀਆ ਖਿਡਾਰੀ ਸੀ, ਕੁਛ ਖੱਬੀ ਸੂਰ ਵਾਲੇ ਸੋਚਵਾਨ ਵੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਨੇੜ ਹੋ ਜਾਣਾ ਬੜਾ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਰਲ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਪਰਚੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਦੇ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਟਰੱਕਾਂ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡਾ ਸੁਥਰੇ ਗੀਤ ਲਿਖੇ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਚੱਕਰੇ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਦਿਲ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਇਹਦਾ ਨਾਂ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਇਹਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਹਵਾ 'ਚ ਤੁਰਿਆ-ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਇਹਦੇ ਪਾਠਕ ਸਰੋਤੇ ਆਪ ਵੀ ਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਾਅ 'ਚ ਤਪੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਲੋਹਾ ਗਰਮ ਸੀ, ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤ ਬਰਾਬਰ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦੇ ਸੀ:

ਦਬਾ ਦਬ ਚੱਲ ਮੇਰੇ ਬੈਲੀ ਦੀਏ ਜੋੜੀਏ ਨੀ,
ਬੀਜਣੇ ਨੇ ਅਸੀਂ ਹਥਿਆਰ।
ਮੁੜਕੇ ਦਾ ਵੱਤਰ ਮੈਂ ਮਸਾਂ ਹੈ ਸੰਭਾਲਿਆ ਨੀ,
ਪਵੇ ਨਾ ਚੋਮਾਸਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ।

ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਹਦੇ ਗੀਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ; ਉੱਠ ਕੇ ਹਿੰਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਛੇਤਦੇ: ਲੋਕੇ ਬਾਜ ਆ ਜਾਓ ਝੂਠੇ ਲੀਡਰਾਂ ਤੋਂ, ਏਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਿਲੇ ਲਗਾ ਛੱਡਣਾ। ਏਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ, ਏਹਨਾਂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਵੀ ਵੇਚ ਕੇ ਖਾ ਛੱਡਣਾ। ਏਹਨਾਂ ਰੱਜ ਕੇ ਸਾਡੇ ਅਰਮਾਨ ਖੋਹੇ, ਰਤਾ ਹੱਥ ਵੀ ਏਹਨਾਂ ਦਾ ਰੁਕਿਆ ਨਾ। ਬਾਹਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅਸੀਂ ਜਦ ਹੱਕ ਮੰਗੇ, ਏਹਨਾਂ ਸਾਡਿਆਂ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਬੁੱਕਿਆ ਨਾ। ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਪਾਣ ਵੀ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਸੀ। ਇਹਦੀਆਂ ਪਹਿਲ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨਿਰੋਲ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਹੀ ਨੇ। ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਦਾ-ਟੁੱਟਦਾ ਹੀ ਟੁੱਟ ਸਕਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਵਾਲੀ ਇਹਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਹਨੇ ਦੇਸ-ਭਗਤੀ ਦੇ ਗੀਤ ਵੀ ਲਿਖੇ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ 60-61 'ਚ ਹੀ ਲੋਕ ਰੰਗ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਗੀਤ ਰੋਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵੀ ਗਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਵੰਨਗੀ ਦੇਖੋ:

ਜਦ ਤਕ ਪੰਜ ਦਰਿਆ ਨਾ ਬੰਮੂਣ,
ਵਗਦਾ ਰਹੇ ਤੇਰਾ ਖੂਹ ਮਿੱਤਰਾ

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਭਾਵੇਂ 1960ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਲੋਹੜੇ ਦੀ ਲੈਅ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਪੰਚਮ ਸੂਰ ਸਰੋਤਿਆਂ 'ਚ ਜੋਸ਼ ਭਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਦੰਦ ਕਰੇੜੇ, ਚੁੰਨੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਗਲ ਚੀਬੜੇ, ਕੰਮੀਆਂ ਦੀ ਜੀਤੋ, ਭੁੱਖੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਤਰੇ ਨਾ ਦੁੱਧ, ਮੁੜਕੇ ਦਾ ਮੋਹ, ਸੀਰੀ 'ਤੇ ਤੜੀ, ਵਰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਹਿਤ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਬਣੀਆਂ। ਹੁਣ ਕੁਝ ਲੋਕ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਹਿਤਾਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਲਿਤ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਕਵੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਪਰ ਉਹਦੀ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਟੇਕ ਆਮ ਲੋਕ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਬਾਤਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਵਧੇਂ ਫੁੱਲੋਂ ਤੇ ਮਾਣੇ ਜੁਆਨੀ,
ਵਸਦੀ ਰਹੇ ਤੇਰੀ ਰੂਹ ਮਿੱਤਰਾ।

ਅਤੇ
ਬਾਜ਼ਰੇ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਉੱਤੇ ਬੂਰ ਚਿੱਟਾ ਚਿੱਟਾ,
ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਦਾਣਾ ਏ।
ਬਾਜ਼ਰੇ ਦਾ ਦਾਣਾ ਦਾਣਾ,
ਮੋਤੀ ਬਣ ਜਾਣਾ ਏ।

ਏਦੂੰ ਮਗਰਲੀ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਵਿਤਾ ਆਮ ਨਿਮਨ ਬੰਦੇ-ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਿਸਾਨ-ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਸੀ। ਜੱਟ-ਸੀਰੀ ਦਾ ਦੁੱਖ। ਗੁਰਬਤ ਦੇ ਮਾਰੇ ਦਰਤੋਂ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਹਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਕੇ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਇਸ਼ਤਿਆਰੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਾਹਿਤ 'ਚ ਲਿਆਏ: ਦੰਦ ਕਰੇੜੇ, ਚੁੰਨੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਖਾਲੀ ਖੀਸੇ ਜੇਬਾਂ, ਗਲ ਚੀਬੜੇ, ਕੰਮੀਆਂ ਦੀ ਜੀਤੋ, ਭੁੱਖੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਤਰੇ ਨਾ ਦੁੱਧ, ਮੁੜਕੇ ਦਾ ਮੋਹ, ਸੀਰੀ 'ਤੇ ਤੜੀ, ਗਮਾਂ ਦੀ ਪੰਡ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚੋਂ ਵੀ ਬਿੰਬ ਲਏ ਜਿਹਦੇ ਕਰਕੇ ਉਦਾਸੀ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਉਲਾਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਫਤਵਾ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਦਾਸੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚੋਂ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਉਦਾਸੀ ਆਪ ਸਰਵਹਾਰਿਆਂ 'ਚੋਂ ਸੀ-ਦਲਿਤਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਚੋਂ। ਮਾਲਵੇ ਵੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਪਾਸ ਇਹਨੂੰ ਸੁੱਧ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਲੋਕ ਕਵੀ। ਉਦਾਸੀ, ਪਾਸ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਨਾਂ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਨ ਦੇ ਅੰਡਰਗਰਾਊਂਡ ਪਰਚੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਚ ਛਪੇ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਜਾਣੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਇਕਦਮ ਛਾ ਹੀ ਗਏ ਸੀ; ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਇਕਦਮ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਥਾਂ-ਥਾਂ ਉਦਾਸੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ 'ਚੋਂ ਅਪਣੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਝਲਕਾਰੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਉਦਾਸੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਹੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਏਨੀਆਂ ਸਿੱਧਰੀਆਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਪਰ ਇਹ ਲੁਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਦਾ। ਏਦੂੰ ਸਿੱਖੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਭਲਾ ਕੀ ਹੋ ਸਕਣੀ ਹੈ:

ਮਾਂ ਧਰਤੀਏ ਤੇਰੀ ਗੋਦ ਨੂੰ ਚੰਨ ਹੋਰ ਬਥੇਰੇ ਨੂੰ,
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ।
ਜਿੱਥੇ ਤੰਗ ਨਾ ਸਮਝਣ ਤੰਗੀਆਂ ਨੂੰ,
ਜਿੱਥੇ ਮਿਲਣ ਅੰਗੂਣੇ ਸੰਘੀਆਂ ਨੂੰ।
ਜਿੱਥੇ ਵਾਲ ਤਰਸਦੇ ਕੰਘੀਆਂ ਨੂੰ,
ਨੱਕ ਵਗਦੇ ਅੱਖਾਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਤੇ ਦੰਦ ਕਰੇੜੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ...

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅਤੇ ਲਾਗੇ ਬੰਨੇ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ। ਬਾਹਰ ਵਲੈਤੀਂ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਤਾਂਘ ਸੀ। ਨਾਲੇ ਇਹ ਲਾਟ ਮਘਦੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਵੀ ਸੀ। ਕਨੇਡੇ-ਅਮਰੀਕਾ-ਵਲੈਤ ਵਸਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧੂਆਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਜਬ ਜਗਮੋਹਨ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੀ ਗਈਆਂ ਸੀ। ਇਹ ਆਪ ਓਦੋਂ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਸੀ। ਜਗਮੋਹਨ ਜੋਸ਼ੀ ਭਾਰਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਦਾ ਸ਼ਾਇਰ ਵੀ। ਜਦੋਂ ਤਾਈਂ ਉਦਾਸੀ ਆਇਆ ਜੋਸ਼ੀ ਆਪ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਲੰਡਨ 'ਚ 1979

ਵਿਚ ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਦਾਸੀ 1979 'ਚ ਇਪਾਨਾ (ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਨੌਰਥ ਅਮੈਰੀਕਾ) ਤੇ ਆਈ.ਡਬਲਿਊ.ਏ. (ਇੰਡੀਅਨ ਵਰਕਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ) ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਆਇਆ। ਉਦੋਂ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਏਦਾਂ ਹੀ ਤੈਅ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਲਾਕਾਰ, ਲੇਖਕ, ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਕੁਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਨੇਡਾ-ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂਦੇ, ਤੇ ਫਿਰ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਵਲੈਤ ਦਾ ਫੇਰਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਏਦਾਂ ਹੀ ਬਣਿਆ। ਦਿੱਲੀਓਂ ਇਹ ਸਿੱਧਾ ਕਨੇਡੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਹਨੇ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਬੜਾ ਠੁੱਕ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਇਹਦੇ ਚਹੇਤੇ-ਪਾਠਕ ਉਥੇ ਵੀ ਬਥੇਰੇ ਸੀ। ਇਪਾਨਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਹਦੀ ਆਵਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਤਵੇ ਵੀ ਭਰਾਏ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤਵੇ ਹੀ ਭਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਲੋਕ ਪੁੱਛਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗਾਏ ਗੀਤ ਕਿਤਿਓਂ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਨੇ?

ਵਲੈਤ ਆ ਕੇ ਇਹ ਬੋੜ੍ਹਾ-ਬੋੜ੍ਹਾ ਸਭ ਸਹਿਰੀਂ ਰਿਹਾ। ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬਰੈਂਡਫਰਡ ਰਿਹਾ। ਜਿਸ ਸਹਿਰ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਣਾ, ਅਸੀਂ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰ ਦੇਣਾ। ਬਰੈਂਡਫਰਡ ਦੀ ਬਰਾਂਚ ਯੰਗ (ਜੁਆਨਾਂ ਦੀ) ਬਰਾਂਚ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਪੱਚੀਆਂ-ਪੱਚੀਆਂ ਤੀਹਾਂ-ਤੀਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਮਾਲੀ ਮੁੰਡੇ। ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਧੱਕਤ। ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਂਦੇ, ਛੱਡਿਹ ਪਾ ਕੇ ਛੱਡਦੇ। ਉਦਾਸੀ ਕੰਨ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਉੱਚੀ ਹੋਕ ਲਾਉਂਦਾ। ਆਪ ਵੀ ਖੁਸ਼, ਗਾਹਕ ਵੀ ਖੁਸ਼। ਉਦੋਂ ਕੁ ਹੀ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਰੰਧਾਵੇ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਸੀ: ਲਹਿਰ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਵੀ ਅੰਬੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਰੰਧਾਵੇ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਏਥੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਲੋਕ ਹਿਰਖ 'ਚ ਵੀ ਸੀ, ਤੇ ਉੱਤੋਂ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਜੋਸ਼ ਭਰੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣੇ। ਬੜੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ 'ਕੱਠ ਹੋਏ। ਉਦਾਸੀ ਗਾਉਂਦਾ: ਜੱਟ ਤੇ ਸੀਰੀ ਦਾ ਹਾਲ, ਸਾਡਾ ਅੰਮੀਓਂ ਰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ ਝੋਰਾ, ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ, ਡੋਲੀ, ਮੈਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦੇ ਹਵਾਏ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼, ਕੰਮੀਆਂ ਦਾ ਵਿਹੜਾ, ਦੇਸ਼ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਸਾਨੂੰ, ਉੱਠਣ ਦਾ ਵੇਲਾ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਲੁਕ-ਲੁਕਾ ਕੇ ਵਿਚਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਆ ਕੇ ਨਸੀਰਵਾਲਾ, ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ, ਪੱਤੀ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਤਰਫ ਕੋਟਲੀ, ਤਿਹਾਤਾ ਜਾਂ ਕੰਨੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਸਤਲੁਜ ਨੂੰ ਵੇਲੇ ਕੁਵੇਲੇ ਪਾਰ ਕਰਦੇ। ਫਿਰ ਏਧਰਲੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਵਿਚਰਦੇ, ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰ ਕਰਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ।

ਉਦਾਸੀ ਬਹੁਤਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਦ ਕਿਸੇ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ ਦਾ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਕਤਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਜਹਾਨ

ਫੜੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਜਾਂ ਮੁਖਬਰੀ ਕਾਰਣ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਤੱਕੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜੁਆਨੀ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਫੁਕ ਫੜਵਾ-ਮਰਵਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਉਰੇ-ਪੁਰੇ ਕਰਕੇ ਮਾਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ 'ਚ ਖਬਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਲਵਾ ਦਿੰਦੀ। ਬਹੁਤਾ ਇਹ ਉਦੋਂ ਤਤਫਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਜਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਜਾਂ ਕੁੱਟ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਬਕ ਪੈਂਦੇ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਭੇਤ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਲਗਦੇ ਹੱਥ ਹੋਰ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ ਫੜੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਇਹ ਏਸ ਪਾਸੇ ਤੁਰੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਕਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ:

ਸਾਡਾ ਅੰਮੀਓਂ ਜ਼ਰਾ ਨਾ ਕਰੋ ਝੋਰਾ,
ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੁਰਖਰੂ ਕਰਨ ਦੇਵੇ।
ਅਸੀਂ ਜੰਮੇ ਹਾਂ ਹੁਓਕੇ ਦੀ ਲਾਟ ਵਿਚੋਂ,
ਸਾਨੂੰ ਸੇਕ ਜੁਦਾਈ ਦਾ ਜਰਨ ਦੇਵੇ।
ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਨੇਹਚਾ ਰੱਖ ਬਾਪੂ,
ਨੰਗੀ ਹੋਣ ਨਾ ਦਿਆਂਗੇ ਕੰਡ ਤੇਰੀ।
ਤਿਪ ਤਿਪ ਜੁਆਨੀ ਦੀ ਡੋਲਕ ਕੇ ਵੀ,
ਹੌਲੀ ਕਰਾਂਗੇ ਗਮਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਤੇਰੀ।

'ਵਰ ਕਿ ਸਰਾਪ' ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਉਦਾਸੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜਦੇ ਘਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਯੂਤ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਕਈ ਨਿਹਮਤਾਂ ਉਤਰਨੀਆਂ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੀ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਮਿਹਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਰਸਾਤਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਬਿਆਨਦਾ ਹੈ; ਇਸੇ ਲਈ ਔਖਿਆਈਆਂ ਤਾਂ ਝੱਲਣੀਆਂ ਹੀ ਪੈਣੀਆਂ ਨੇ। ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨੇ ਰਸਤਾ ਔਖਾ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਵਿਅੰਗ 'ਚ ਇਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:

ਨਾਲੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਧਰੀ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ,
ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਨਾਲੇ ਸਰਕਾਰ ਮੈਨੂੰ।
ਤਿੰਨ ਬਾਂਦਰਾਂ ਦੇ ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਲਿਖਕੇ,
ਹੁਣ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਛਪਵਾਈ ਹੁੰਦੀ।
ਜਿਹੜੀ ਆਪ ਵਿਕਦੀ ਆਪੇ ਵੇਚ ਲੈਂਦੇ,
ਰਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਸਕੂਲਾਂ ਲਗਵਾਈ ਹੁੰਦੀ।
ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਜੀਏ-ਜੀਅ ਤਿੰਨ
ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਛਪੇ-ਲਹੂ ਭਿੱਜੇ ਬੋਲ (1972),
ਸੈਨਤਾਂ (1977), ਚੋਨਕਰੀਆਂ ਸੀਖਾਂ (1978)।
ਮਗਰੋਂ ਇਹਦੀ ਸਾਰੀ ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਇਕ ਥਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ, ਚਾਰ ਚਾਰ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵੀ ਛਪੇ।

ਉਦਾਸੀ ਪੈਂਗ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਜੁਜ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਹੀ ਪੀਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਵੱਤ 'ਚ ਰਹਿ ਕੇ। ਤਾਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਾਬ ਬਾਰੇ ਤੋਹਮਤਾਂ ਹੋਰ ਤਿੱਖੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਅਸੀਂ ਇਹਨੂੰ ਕਦੇ ਪੀ ਕੇ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਆਪਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਆਵਦਿਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਪੱਥਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਕੋਲ ਸੀਮਿਤ ਸਰੋਤ ਸੀ ਤੇ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ 'ਚ ਸਰਗਰਮੀ ਕਾਰਣ ਆਰਥਿਕ ਬੋਝ ਵਧੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬੱਚੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸੀ। ਟੱਬਰ ਦਾ ਖਰਚ ਵੀ ਫਿਕਰ ਸੀ। ਲਹਿਰ ਵੀ ਮੱਠੀ ਪੈ ਗਈ ਸੀ।

ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ: ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤ ਸੁਣਨ ਚੱਲੇ ਆਂ, ਤੂੰ ਵੀ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਚਲੇ ਚੱਲ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਮੌਤ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ: ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਕਿੱਦਾਂ ਗਾਈਦਾ। ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ, ਤਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ

ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਲੰਮੀ ਦਰਦੀਲੀ ਹੋਕ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਮੋਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਗੀਤਾਂ ਵਿਚਲੇ ਸਿੱਖ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਖਿੱਚਿਆ। ਉਹ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਭਾਰਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਰੋਤਾ ਇਹਦੀ ਮਾਰਕਸਜ਼ਿਮ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪਰਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮਖੌਲ ਕਰਦਾ ਤੇਜਾ ਸਭ ਨਾਲ ਇਓਂ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ ਕੀ ਆ। ਉਦਾਸੀ ਮੋਹਰਿਓਂ ਕਹਿੰਦਾ: ਦੇਖੋ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਅਸਲੀ ਬਸਿੰਦੇ ਅਸੀਂ ਆਂ। ਇਨਕਲਾਬ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਹੀ ਲਿਆਉਣਾ ਪੈਣਾ।

ਸਿੱਖੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਬੈਂਡਫਰਡ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀ ਲੰਡਨ ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਜਿਸ ਸਾਥੀ ਕੋਲ ਗਏ, ਉਥੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਸਮੇਂ ਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰਿਹਾ। ਅਖੀਰ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਆਪ ਹੀ ਕਹਿੰਦਾ: ਮੈਨੂੰ ਸੁਪਰਮੈਨ ਨਾ ਸਮਝੋ, ਕੋਈ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਲੰਡਨ ਤਾਂ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਸਮਾਧ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕਰਕੇ ਆਏ ਸੀ। ਕਹਿੰਦਾ: ਰੋਟੀ ਫਿਰ ਖਾਣੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਧ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕੁਵੇਲਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਰੋਟੀ ਨਾ ਖਾਧੀ। ਸਮਾਧ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਖਾਧੀ।

ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਨਵਾਂ ਜਾਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲ ਚਾਹ ਸੀ। ਬੈਠਿਆਂ-ਬੈਠਿਆਂ ਤੋਂ ਕਹਿੰਦਾ: ਮੈਨੂੰ ਐਟਮ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਓ, ਇਹ ਕੀ ਹੁੰਦਾ? ਕਿੱਦਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ? ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲੇ ਅੱਧਪੜ੍ਹ ਕਾਮਰੇਡ ਆਪ ਏਨੀ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਟ-ਪਟਾਂਗ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਹਾਸੇ ਠੱਠੇ ਚ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ। ਏਨਾ ਅਣਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਨਾ ਸੀ; ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਐਸਾ ਮੋੜਵਾਂ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਭ ਦੀਆਂ ਬੋਲਤੀਆਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਸਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ।

ਉਦਾਸੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ। ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਾਂ ਦਾ ਦੱਸਦਾ। ਮਨੋਂ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹਦੇ ਕਿਸੇ ਧੀ-ਪੁੱਤ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਏ। ਇਹ ਕੋਈ ਨਿਆਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੇ ਏਦਾਂ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਆ ਪਰ ਇਹਦੇ ਲਈ ਉਹਨੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਉਚੇਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਏਦਾਂ ਗੱਲ ਬਣਨੀ ਵੀ ਕਿੱਥੇ ਸੀ; ਨਾ ਹੀ ਬਣੀ। ਇਹਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਪਤਲੀ ਸੀ। ਪਤਲੀ ਹੀ ਰਹਿਣੀ ਸੀ। ਪਤਲੀ ਹੀ ਰਹੀ। ਸੀਮਿਤ ਆਮਦਨ ਤੇ ਸੰਗੀਆਂ-ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਆਉਣ ਜਾਣ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਸਾਰਾ ਬੋਝ ਹੀ ਸੀ। ਵਲੈਤ ਵਾਲੇ ਬੋਝੇ ਬਹੁਤ ਸੰਗੀ ਸਾਥੀ ਵੇਲੇ ਕੁਵੇਲੇ ਮੱਦਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਆਪ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅਖੀਰਲਾ ਸੀ। ਬੜਾ ਵੱਡਾ 'ਕੱਠ ਹੋਇਆ। ਹਾਲ ਤੂਤਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤਿਲ ਸੁੱਟਣ ਨੂੰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਸਿੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲਾਗੇ ਬੰਨੇ ਦੇ ਬੰਦੇ ਵੀ 'ਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸੀ ਤੇ ਸਭ ਬਰਾਂਚਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਵਲੈਤ 'ਚ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਖਬਰ ਧੁੰਮੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਏਨਾ 'ਕੱਠ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਉਦਾਸੀ ਵੀ ਉਡਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਬੜੇ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੇ। ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਜਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਹੋਏ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਆਈ.ਡਬਲਿਊ.ਏ. ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਹੋਰ ਬਰਾਂਚਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵੀ ਤੰਗਫੇ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਇਹ ਕੀ-ਕੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਰ ਲਿਆਉਣ-ਲੈ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਦ ਬੰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਉਦਾਸੀ ਕਨੇਡੇ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਵੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਮਾਣ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਵਾਪਿਸ ਗਏ ਤੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਚਿੱਠੀ-ਪੱਤਰ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਏਧਰੋਂ ਕੋਈ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਨਮਿੱਤ ਇਹ ਘਟਦਾ-ਘਟਦਾ ਘਟ ਵੀ ਗਿਆ। ਉਦਾਸੀ ਵੀ ਹੋਰਾਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨਾਂ ਚ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਕੁੱਠਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ-ਹੋਣੀ ਸੀ। ਆਉਂਦਾ-ਆਉਂਦਾ ਦਿਸਦਾ ਇਨਕਲਾਬ ਫਿਰ ਤਿਲਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਭਰਮ ਨੰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦਮਗੱਜੇ ਮਾਰੇ ਸੀ। ਆਸਾਂ ਨੂੰ ਬੂਰ (ਥਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਬਲਦੇਵ ਕਲੇਰ, ਉਦਾਸੀ ਤੇ ਬਲਵੀਰ ਦੱਤ-ਲੰਡਨ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਕਬਰ ਅੱਗੇ (1979)

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅਤੇ ਲਾਗੇ ਬੰਨੇ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ। ਬਾਹਰ ਵਲੈਤੀਂ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਤਾਂਘ ਸੀ। ਨਾਲੇ ਇਹ ਲਾਟ ਮਘਦੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਵੀ ਸੀ। ਕਨੇਡੇ-ਅਮਰੀਕਾ-ਵਲੈਤ ਵਸਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧੂਆਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਜਬ ਜਗਮੋਹਨ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੀ ਗਈਆਂ ਸੀ। ਇਹ ਆਪ ਓਦੋਂ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਸੀ।

ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲਾ-ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਬਹੁਤ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ ਤਾਂ ਅਣਜਾਣ ਹੀ

ਪੈਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਸ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜਦੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹੀਲੇ ਮਾਰ ਕੇ ਕਨੇਡੇ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੇ ਗਏ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਭਾਂਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਹੀਂ ਤੁਰ ਪਏ ਸੀ। ਇਹ ਕੀ ਕਰਦਾ।

ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਬੋਝੀਆਂ ਕੁ ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ। ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਤਾਂ ਕੀ ਬਦਲਣਾ ਸੀ। ਸਭ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੁਰ ਵਾਲੀਆਂ ਹੀ ਸੀ। ਇਕ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਦੀ ਘੜਮ-ਚੌਧਰ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਤੋਂ ਅੱਕ ਕੇ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਹਮਦਰਦ ਆਪੇ ਹੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ ਉਸਤਾਦ ਬਣਦਾ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਚੋਭ ਲਾ ਕੇ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅਖਵਾਇਆ ਸੀ:

ਕਿਹਤਾ ਮੈਨੂੰ ਮੇਨਦਾ ਨਹੀਂ ਸਰਦਾਰ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ
ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ।
ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਓਂ ਅੰਗਲੀ ਸੰਗਲੀ ਲੱਭਦੇ
ਮੈਂ ਹਾਂ ਸੱਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ।
ਜੇ ਪਾਉਣਾ ਕੋਈ ਰੁਤਬਾ ਚਰਨੀਂ ਮੇਰੇ ਲੱਗ
ਲਾ ਦੇਵਾਂਗਾ ਤੈਨੂੰ ਚੌਕੀਦਾਰ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ।

ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਆ ਗਈ। ਉਹ ਦੀ ਘਰੋਂ ਸੈਆਂ ਮੀਲ ਦੂਰ। ਨਾ ਘਰਦਿਆਂ ਆਖ਼ਿਰੀ ਵਾਰ ਮੂੰਹ ਦੇਖਿਆ; ਨਾ ਸੰਗੀਆਂ-ਸਾਥੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਾਠਕਾਂ ਪ੍ਰਸੰਸਕਾਂ ਨੇ। ਸਭ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਝੋਰਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਵਲੈਤ ਦੌਰੇ ਵੇਲੇ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਜਗਮੋਹਣ ਜੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮਰਸੀਆ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਵਾਰੀ ਵਧ ਕੇ ਦਾਦ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਮ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੌਤ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਉੱਤਮ ਕਿਹਾ

ਸੀ। (ਆਈ.ਡਬਲਿਊ.ਏ. ਦੇ ਲੀਡਰ ਜਗਮੋਹਨ ਜੋਸ਼ੀ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਨਾਲ 1979 ਲੰਡਨ 'ਚ ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਸੀ) ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਘੋਲ ਕਰਦਿਆਂ। ਜਗਮੋਹਣ ਜੋਸ਼ੀ ਲਈ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਵਿਰਲਾਪ ਦੇ ਬੋਲ ਸੀ:

ਚੰਨ ਧੁੱਪ ਦੇ ਵਿਚ ਹੈ ਸੌਂ ਗਿਆ, ਹੈ ਨੀ
ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ
ਕਿਰਨਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸੋਲੀਆਂ, ਅੱਜ ਸਿਖਰ
ਦੁਪਹਿਰੇ।

ਜੋ ਸੈਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਤੁਰਦਾ ਬੰਦਾ
ਓਹਦੇ ਵਰਗੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਹਰ ਝੁਰਦੈ ਬੰਦਾ

ਪਲ ਦੀ ਪਲ ਤੁਸੀਂ ਤਾਰਿਓ, ਸਿਰ ਨੀਵੇਂ
ਕਰ ਲੋ

ਸਿਜਦਾ ਕਰਕੇ ਤੌਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਿੱਖੀ ਕਰ ਲੋ
ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਏਸ ਗੱਲੋਂ
ਨਾਰਾਜ਼ ਨੇ ਕਿ ਇਹਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਜਾਹ ਭੰਡਿਆ
ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣਿਆਂ ਵੀ ਤੇ ਬੇਗ਼ਾਨਿਆਂ ਵੀ।
ਲਹਿਰ ਦਾ ਸੇਕ ਨਾ ਝੱਲਦੇ ਜਿਹੜੇ ਭੱਜ ਗਏ ਸੀ,
ਉਹ ਹੁਣ ਫਿਰ ਲਾਡਲੇ ਹੋ ਗਏ ਨੇ। ਸਨਮਾਨਾਂ ਦੇ
ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਦਾ ਭਾਗੀ।
ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ: ਜੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ
ਪਾਪਾ ਜੀ ਹੋਰ ਬਹੁਤੋਂ ਕਵੀਆਂ ਵਾਂਗ, ਗੀਤ ਲਿਖਕੇ
ਜਾਂ ਗਾ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣਾ ਚੰਮ ਵੀ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਸਨ।
ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਿਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲ 'ਚ
ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਵੀ ਪਾਏ ਜਾਣੇ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਬੱਲੇ ਮਹਿੰਗੀ ਕਾਰ ਹੋਇਆ ਕਰਨੀ ਸੀ,

ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਹੋਇਆ ਕਰਨੀ
ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕਨੇਡਾ-ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸੈੱਟ
ਹੋਣੇ ਸਨ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਹੋਇਆ ਕਰਨੀ
ਸੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਰਾਹ ਚੁਣਿਆ,

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ 1979 ਵਿੱਚ ਬਰੈਡਫਰਡ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਵੇਂ ਵਿਸਰ ਭੋਲ ਹੀ ਚੁਣ ਲਿਆ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਵਾਂ ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਖੜ੍ਹੀ
ਸੀ, ਇਕ ਰਾਹ ਤੁਰਿਆਂ ਮੂਹਰੇ ਸੂਲੀ ਗੱਡੀ ਨਜ਼ਰ
ਆਉਂਦੀ ਸੀ; ਖੋਪੜੀਆਂ ਲਾਹੁਣ ਵਾਲੀਆਂ
ਰੰਬੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ; ਬੰਦ ਬੰਦ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ
ਟੋਕੇ ਪਏ ਸਨ; ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਚੀਰਨ ਵਾਲੇ ਆਰੇ

ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ; ਦਰ-ਦਰ ਰੁਲਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦਿਸਦਾ
ਸੀ; ਦੂਜੇ ਰਾਹ ਪਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ
ਜੰਨਤ ਦੀਆਂ ਹੂਹਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਸਨ, ਕੋਠੀਆਂ
ਮਿਲਣੀਆਂ ਸਨ, ਕਾਰਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ

ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਹਸਤੀ
ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ
ਦੇ ਬਣੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ
ਥਾਂ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ
ਬਾਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ: ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤ
ਸੁਣਨ ਚੱਲੇ ਆਂ, ਤੂੰ ਵੀ ਜਾਣਾ
ਤਾਂ ਚਲੇ ਚੱਲ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਮੌਤ ਕੇ
ਕਹਿੰਦਾ: ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਕਿੰਦਾਂ
ਗਾਈਦਾ। ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ
ਗਾਉਂਦੇ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ, ਤਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ
ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਦਾਸੀ ਦੀ
ਲੰਮੀ ਦਰਦੀਲੀ ਹੇਕ ਨੇ ਉਹਨੂੰ
ਮੋਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਗੀਤਾਂ ਵਿਚਲੇ
ਸਿੱਖ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਹੋਰ
ਖਿੱਚਿਆ। ਉਹ ਉਦਾਸੀ ਦੇ
ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖੇ, ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸੂਰਮਿਆਂ
ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਚੁਣਨ ਦਾ ਸੁਚੇਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।
ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਦਿਓਰ ਭਾਈਆਂ, ਜੀਜੇ
ਸਾਲੀਆਂ, ਛਤਿਆਂ ਜੇਠਾਂ ਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਕੁੜੀਆਂ
ਦੇ ਗੀਤ ਲਿਖਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੁੱਖ ਆਰਾਮ ਤਾਂ
ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸਾਧਾਰਣ ਲੋਕਾਂ ਦਾ

ਮਨ ਪਰਚਾਵਾ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸੰਗਲ ਕੱਟਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ
ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬੰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਕਲਾਂ ਹੀ ਬੰਦਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ
ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਰਾਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਦੀ
ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ 'ਵਰ ਕਿ ਸਰਾਪ'
ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਰੱਬਾ ਜੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰਦਾ
ਘਰੇ ਕਿਰਤੀ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਨਾ ਜਨਮ ਮੈਨੂੰ।
ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬੜੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ
ਦੇਖੇ। ਇਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਮੁੱਲ ਰਿਹਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ
ਰਹਿਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਹਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸਾਦਾ ਸ਼ੈਲੀ
ਤੇ ਸੁਹਜ ਉਹਦਾ ਆਪਣਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਵਰਗਾ
ਕਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੇਰੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਨਾ ਰੋਇਓ, ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਨੂੰ
ਬਚਾਇਓ।

ਮੇਰੇ ਲਹੂ ਦਾ ਕੇਸਰ, ਰੇਤੇ 'ਚ ਨਾ
ਰਲਾਇਓ।

ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਮੌਤ ਤਾਈਂ, ਆਉਂਦੇ ਬੜੇ
ਚੁਰਾਹੇ,

ਜਿਸਦਾ ਹੈ ਪੰਥ ਬਿਖੜਾ, ਉਸੇ ਹੀ ਰਾਹ
ਲਿਜਾਇਓ।

ਉਹ ਦਾ ਬੁੱਲ੍ਹ ਬਣਿਆ ਇਨਕਲਾਬ ਭਾਰਤ
'ਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਵੇ, ਉਹਦੀ ਉਡੀਕ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਦੀ
ਜ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮੁਕਾਮ ਹੈ। ਲਿਖਤ ਲੇਖਕ ਦਾ
ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤ
ਜੀਅ ਰਹੇ ਹਨ; ਜੀਉਂਦੇ ਜਗਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਸਰੋਕਾਰ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਉਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਅਕਸਰ ਪੰਥਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਉਠਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਥਾਪਤ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਰਾਗ ਨੇ ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਇਸੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਰਾਗ*

19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਰਮਾਂ ਅੰਦਰ ਪੁਨਰ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਤਰਕਸੰਗਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਨਰ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਉਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂਸਭਾ, ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ, ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਰ ਸਈਅਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਂ ਦੇ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹੋ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਮੰਨ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮੂਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਅਪਨਾਇਆ। ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ-ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਨਵੀਂ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਨਾਗਵਾਰ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿਣੀਆਂ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸਵਾਮੀ ਦਇਆਨੰਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਸਤਿਆਰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਵਿਚ ਖੁਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬਾਰੇ ਅਸੋਭਨੀਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਨਾਲੋਂ ਮੋਹ ਭੰਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਖੁਦ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜੋਰਦਾਰ ਲਹਿਰ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ।

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਤੇ ਚੇਤਨਾ ਤੀਬਰ ਹੋਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਉਪਰ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਚਰਣਹੀਣ ਮਹੰਤਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਸ਼ਾ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਸਿਹ ਜਾਪੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਕਰਮੀ ਮਹੰਤਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਜੋਰਦਾਰ ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ, ਭਾਰੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। 1920 ਵਿਚ 175 ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਆਧਾਰਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਇਸ

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਮਰਿਆਦਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਲੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚੋਂ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਆਦਿ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਾਉਣ ਹਿੱਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਪੂਰੀ ਸਿਦਕਦਿਲੀ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਬਣਾਉਣਾ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਜਿਹੜਾ ਐਕਟ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੀ ਇਹ ਰੱਖੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ। ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿਚ ਤਿਖੇ ਮੱਤਭੇਦ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਵੀ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਸ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਾਲਗ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਲ-ਭਾਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਕੁਕਰਮੀ ਮਹੰਤਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂਘਰ ਆਜਾਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਤ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਯੂਰਪ, ਅਮਰੀਕਾ ਘੁੰਮ ਕੇ ਆਏ, ਉਚ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਪਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਸਿੱਟਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕਰਾਉਣ

ਵਾਲੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਗਵਰਨਰ ਮਿਸਟਰ ਹੇਲੀ ਨੇ ਖੁਦ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਉੱਠ ਵਰਗੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਗਲ ਨਾਲ ਭਾਰਾ ਪੱਧਰ ਬੰਨਿਆ ਹੋਵੇ ਭਾਵ ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਧੀ ਚਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਣਗੇ।

ਸੰਤ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀਆਂ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਵੱਲ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਅੱਜ ਤੀਕ ਪੰਥ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕੁਕਰਮ ਅਤੇ ਭੈੜ ਦੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜੋ ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਬੈਕਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀਆਂ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪੈਸੇ, ਨਸ਼ਾ ਅਤੇ ਭੰਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਅਟੱਟ ਅੰਗ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਇਕੋ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਧਰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਲਗ ਵੋਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਗਠਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿਚ ਧਰਮ ਨਾਲੋਂ ਧੜਾ ਮੂਹਰੇ ਰੱਖਣ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਪੰਥ ਦੀ ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿਰੋਪਾਓਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ, ਹੁਕਮਨਾਮਾ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ, ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ, ਰਾਗ ਮਾਲਾ, ਲੰਗਰ, ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਆਦਿਕ ਕੋਈ ਵੀ ਪਰੰਪਰਾ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਥਕ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਤਿਖੇ ਵਿਰੋਧ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਹੋਣ। ਭਲੇ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

ਵਲੋਂ ਉਕਾ ਹੀ ਉਪਰਾਮ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਵਲੋਂ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਸੋਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਆਭਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਕਾਂਖਿਆ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਹੀ ਸਭ ਪੁਆਭਿਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ। ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗੋਲਕ, ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਨੈਟਵਰਕ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਲਈ ਬਣੇ ਬਣਾਏ ਦਫਤਰ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਪਾਣੀ ਆਦਿ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨ ਕਾਬਜ ਅਕਾਲੀ ਧੜੇ ਨੂੰ ਖੁਦ-ਬ-ਖੁਦ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲਾਭ ਲਈ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਰਜਨਾਂ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਿਰ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਵਿਰਾਟ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਉਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਉਪਰ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਰਗੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਥਾਨ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਿਰਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਅਨੇਕਾਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਉਪਰ ਕੋਈ ਉਜ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਬੇਅਸੂਲਾ ਰਲਗਡ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਬੇਹੱਦ ਘਟਿਆ ਹੈ। ਸਰਬਉਚ ਪੰਥਕ ਸੰਸਥਾ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ ਜੋ ਦੁਰਗਤ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਲਈ ਭਾਰੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ ਹੈ।

ਸੋ ਲੋੜ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਰਮਿਆਨ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀਮਾ ਰੱਖਾ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ

ਭਖਦੀ ਗੱਲ

ਦੋਵੇਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਹਾਈ ਹੋਣ ਪਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਰਲਗਡ ਨਾ ਹੋਣ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਜੁਗਤ ਸਿਰਜਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਉਪਰ ਆਧਾਰਤ ਚੋਣ ਕਾਲਜ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਖੁਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਲਈ ਭੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਪਕ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਬਿਨਾ ਨਿਰੋਲ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨੀ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਤੇ ਗੈਰ-ਪੰਥਕ ਧੜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣੀ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ ਪੰਥਕ ਏਜੰਡੇ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਮੱਦਾਂ ਨੂੰ ਠੰਡੇ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣਾ ਮਜਬੂਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਜਬੂਰੀ ਰਾਜਸੀ ਵਿੰਗ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਧੀਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵੀ ਗਲ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਥਕ ਮੰਗਾਂ ਵਲੋਂ ਪਿਛੇ ਹਟਣ ਨਾਲ ਕਈ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਅਕਾਲੀ ਧੜੇ ਕਾਬਜ ਧੜੇ ਉਪਰ ਪੰਥ ਨਾਲ ਗੱਦਾਰੀ, ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖੋਂ ਹੀਣੇ ਜਾਂ ਕੱਚੇ ਪਿਲੇ ਹੋਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਦਖਲ ਦਿੰਦਾ ਰਹੇਗਾ ਉਸ ਤੋਂ ਪੰਥਕ ਮੁਦਿਆਂ ਉਪਰ ਪੂਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਤਾਅਨੇ-ਮਿਹਣੇ ਅਤੇ ਮਲਾਮਤਾਂ ਵੀ ਸੁਣਨੀਆਂ ਹੀ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਥ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਏਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਬੇਹੱਦ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਤੈਅ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਜਾਚੇ ਇਸ ਕੁਚੱਕਰ ਦਾ ਅੰਤ ਪ੍ਰਚੰਡ ਚੇਤਨਾ ਨਾਲ ਲੈਸ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਪੁਨਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਦੋਂ ਤੀਕ ਵਰਤਮਾਨ ਦੁਰਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਵਰਤਮਾਨ ਚੋਣਾਂ ਇਸੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੀਆਂ।

*ਫੋਨ:91-92168-27400

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਉਰਦੂ ਕਹਾਣੀ

ਰਜ਼ੀ-ਉਲ-ਦੀਨ ਸਿੱਦੀਕੀ

ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ... ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਕੋਠੜੀ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ, ਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਫਾਵੇਂ ਵਾਂਗ ਅੰਦਰ ਸਰਕ ਗਿਆ। ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਫ਼ਸਰ ਅਤੇ ਕੋਠੜੀ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਖੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ।

ਅੰਦਰ ਪਤਲਾ ਜਿਹਾ ਹਨੇਰਾ ਪਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਖੁੱਜੇ ਵਿਚ ਨਾਦੀਆ ਲੇਟੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਜੇ ਉਹ ਸੁੱਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸ਼ਾਇਦ। ਜਿਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਰਾਤ ਜਿਉਣਾ ਹੋਵੇ...ਉਹ ਭਲਾ ਸੌਂ ਵੀ ਕਿੰਜ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਨਾਦੀਆ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਾਦੀਆ ਉਠ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ, ਪਰ ਮੂੰਹੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲੀ। ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਹਨੇ ਬੜੀ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, “ਨਾਦੀਆ...!” ਆਵਾਜ਼ ਪਛਾਣ ਕੇ ਨਾਦੀਆ ਨੇ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਲਈ ਸੀ।

“ਨਾਦੀਆ!” ਉਹ ਬੋਲਣ ਲੱਗਾ, “ਮੈਂ ਸ਼ਾਮੀ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣ ਕੇ। ਜੇ ਮੈਂ ਏਥੇ ਹੁੰਦਾ...ਪਰ ਕੀਤਾ ਕੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਏ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਏ। ਸਾਰਾ ਹਫ਼ਤਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭਟਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਬੈਰ, ਇਹ ਗੱਲ ਤੂੰ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਕੀਤੀ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਕੱਲ੍ਹ ਫੇਰ ਤੈਥੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਏਗਾ। ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਏ, ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਨਾ ਦੱਸੀਂ ਤੂੰ...।”

ਨਾਦੀਆ ਚੁੱਪ ਬੈਠੀ ਰਹੀ। ਉਹਨੇ ਫੇਰ ਕਿਹਾ, “ਤੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਏ। ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਡੋਬ ਦੇਣਾ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਨਾਦੀਆ। ਤੂੰ ਤੇ ਜਾਣਦੀ ਏਂ, ਮੇਰਾ ਕਿੱਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਏ...ਇੰਪੋਰਟ-ਐਕਸਪੋਰਟ ਦਾ ਮੈਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹਾਂ। ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਨੇ। ਇੰਜ਼ਤ ਏ, ਮਾਣ ਏ। ਬੱਸ ਇਕੋ ਬੇਨਤੀ ਏ ਮੇਰੀ, ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਨਾ ਦੱਸੀਂ...ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ। ਜਿੱਥੇ ਏਨੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਝੱਲੀ ਏ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੋਰ ਸਹੀ। ਵੇਖ ਨਾਦੀਆ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਐਸ਼ ਕਰਵਾਈ ਏ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ...। ਯਕੀਨ ਮੰਨੀ ਤੇਰੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ। ਆਹ ਰੌਲਾ-ਗੋਲਾ ਮੁੱਕ ਜਾਏ, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਵਾ ਦਿਆਂਗਾ। ਲੋਕ ਤੈਨੂੰ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤਕ ਯਾਦ ਕਰਿਆ ਕਰਨਗੇ...ਹਾਂ ਨਾਦੀਆ! ਮੈਂ ਵਚਨ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਵਾਵਾਂਗਾ ਪਰ ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਨਾ ਭੁੱਲੀ। ਤੈਥੋਂ ਕੱਲ੍ਹ ਫੇਰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਏਗਾ, ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਨਾ ਦੱਸੀਂ...।”

ਇਹ ਦੇਸ਼ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਟਾਪੂ ਉਤੇ ਸੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਨਾਦੀਆ ਦੇ ਕੇਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚਾ ਛੱਡੀ ਸੀ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ਾ ਲੱਭ ਪਿਆ ਸੀ। ਗੱਲ ਨੂੰ ਖੂਬ ਉਛਾਲਿਆ ਗਿਆ। ਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਕੇਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ।

ਟਾਪੂ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਗਈ। ਸਰਪੰਚ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਖਾਸ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਆਣ ਬੈਠੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਰਾ ਨੀਵੀਂ ਥਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਨਾਦੀਆ ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ...ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੁਝ ਅਫ਼ਸਰ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਹਾਲ ਕਮਰਾ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਾਰ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚੁੱਪ ਵਰਤ ਗਈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਨਾਦੀਆ ਉਪਰ ਲਾਏ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈ। ਉਸ ਉਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੇਸ਼, ਕੌਮ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਸੂਲ ਤੋੜਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਮਫਰੋਸ਼ੀ ਵਰਗਾ ਮਾੜਾ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਪਲ ਰਹੀ ਮਾਸੂਮ ਜ਼ਿੰਦ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇੰਜ ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਮਹਾਂ-ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ

ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਮੌਤ ਸੀ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਰਹਿਮ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਵੀ ਸੀ। ਜੇ ਨਾਦੀਆ ਨੇ ਇਹ ਜੁਰਮ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਮੁਜਰਮ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ...ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਿਆਇਤਦਿਲੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਨਾਦੀਆ, ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਾਬੀਵਾਲ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸ ਦੇਣ ਲਈ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਏਂ?”

ਨਾਦੀਆ ਨੇ ਆਪਣਾ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਰ ‘ਨਾਂਹ’ ਵਿਚ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਰਪੰਚ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਭੁਆ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਆਲੀ ਪਨਾਹ, ਮੁਲਜ਼ਿਮਾ ਆਪਣੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਤਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਨਸੀਹਤ ਹੋ ਜਾਵੇ।”

ਸਰਪੰਚ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਪਾਸਾ ਪਰਤਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲੇ, “ਮੁਲਜ਼ਿਮਾ ਨਾਦੀਆ, ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਹੋਏਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਗੁਨਾਹ ਤੂੰ ਕੀਤੇ ਨੇ, ਮੁਲਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੌਤ ਹੈ। ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਨਾ? ਤੇ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਏ। ਇਹ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੁਸ਼ਮਣ ਗੁਨਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਕਿੰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੂੰ? ਯਕੀਨਨ, ਤੈਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਫ਼ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਫ਼ਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੂੰ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸ ਦੇਵੇਂ ਜਿਸ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਇੰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਸਜ਼ਾ ਬਦਲੀ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਏ। ਤੂੰ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੇਂਗੀ?”

“ਆਲੀ ਪਨਾਹ, ਮੁਲਜ਼ਿਮਾ ਆਪਣੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਤਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਨਸੀਹਤ ਹੋ ਜਾਵੇ।”

ਨਾਦੀਆ ਬੁੱਤ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ। ਭੀੜ ਵਿਚ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਫੇਰ ਬੋਲੇ, “ਤੂੰ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸਣਾ ਏਂ?”

ਝੁਕੇ ਹੋਏ ਸਿਰ ਨਾਲ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਨਾਦੀਆ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭੀੜ ਵਿਚਲੀ ਭਿਣਭਿਣਾਹਟ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ।

ਤੇ ਫੇਰ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ: “ਮੁਲਜ਼ਿਮਾ ਨਾਦੀਆ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਨਹੀਂ, ਦੋ ਮਹਾਂ-ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਨੇ, ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਵੀ ਲਿਆ ਏ। ਨਾਲੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਗਸਾਰੀ (ਪੱਥਰ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਣ) ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਜ਼ਾਏ ਮੌਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਪੱਥਰਾਅ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵੇਰੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾ ਨੂੰ ਇਕ ਮੌਕਾ ਹੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਜੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸ ਦੇਏਗੀ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ, ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਟਲ ਜਾਏ। ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਵੱਡੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾ ਨਾਦੀਆ ਉਤੇ ਆਵਾਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਥਰਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ।”

ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਪਰਛਾਵਾਂ ਨਾਦੀਆ ਦੀ ਕੋਠੜੀ ਅੰਦਰ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਸਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਿਰ ਕੱਢ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੋਠੜੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ, ਸੰਤਰੀ ਨੇ ਫੌਜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਲੂਟ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਨਾਦੀਆ ਅਜੇ ਜਾਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਉਹ ਉਠ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ।

“ਨਾਦੀਆ,” ਉਹਨੇ ਬੜੀ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਕਿਹਾ। ਨਾਦੀਆ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਪਛਾਣ ਲਈ।

“ਮੈਂ ਬੜੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਨਾਦੀਆ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਏਨੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ...ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਇਕ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ

ਆਖ਼ਰੀ ਪੱਥਰ

‘ਆਖ਼ਰੀ ਪੱਥਰ’ ਪੀੜ ਪੀੜ ਹੋਈ ਪਈ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਕਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਲਾਟ ਭਾਵੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਦਰਦ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਹੈ। ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀ ਵੁਕਅਤ ਬਲੀ ਦੇ ਬੱਕਰੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਜ਼ਾਲਮ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ ’ਤੇ ਜੋ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੌਲਨਾਕ ਹੈ।- ਸੰਪਾਦਕ

ਬੜਾ ਸਖ਼ਤ ਏ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਗੱਲ ਫੜ ਲੈਣੀ ਸੀ, ਤੇ ਇਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਛਾਲ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਏਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਿਰ ਕੱਢ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਹਾਂ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੜਾ ਨਾਂ ਏਂ ਮੇਰਾ। ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਮੈਥੋਂ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਲੈਣ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਮੇਰੀ ਸਿਆਸੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦਾ ਲੋਹਾ ਮੰਨਦੇ ਨੇ, ਪਰ...ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਆਖ਼ਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਤੇ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬੰਦਾ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਤੂੰ ਆਪ ਸਿਆਣੀ ਏਂ...। ਪਰ ਨਾਦੀਆ, ਤੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਂ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਈ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਨਾ ਲਈਂ। ਨਹੀਂ ਤੇ ਗ਼ਜ਼ਬ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਰਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ, ਨਾਦੀਆ...?”

ਉਹ ਗਿੜਗਿੜਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਾਦੀਆ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਕੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਬੈਠੀ ਰਹੀ।

ਅਜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿਚ ਅਜ਼ਾਨ

ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੌਲਵੀ ਹਾਂ। ਲੋਕ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅੱਖ ਮਿਲਾ ਕੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਈ ਨਹੀਂ, ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਮੇਰੀ ਬੜੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਸਭ ਕੁਝ ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ ਨਾਦੀਆ, ਜੇ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ...ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਝੱਲ ਲਵੀਂ। ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਵੀ ਤੇਰੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦੁਆ ਕਰਾਂਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਤੇਰੀ ਰੂਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜਿਸਮ ਵਿਚੋਂ ਪਰਵਾਜ਼ ਕਰ ਜਾਏ, ਤੇ ਬਹੁਤੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਾ ਝੱਲਣੀ ਪਏ। ਨਾਦੀਆ ਸੋਚ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਉਪਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਿਹਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਨੇ...ਸੱਚ ਜਾਣੀ ਤੇਰੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ, ਤੇਰੀ ਖਾਤਰ ਏਨਾ ਈਸਾਲੇ ਸਵਾਬ (ਆਤਮਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਪਾਠ) ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਤੇਰੇ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹ ਧੋਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਇਹੀ ਅਰਜ਼ ਏ ਨਾਦੀਆ, ਵੇਖੀਂ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਨਾ ਦੱਸ ਦੇਵੀਂ...ਨਹੀਂ ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਚਾਰ ਪਤਨੀਆਂ ਤੇ ਏਨੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ?” ਉਹ ਲਿਲਕਤੀਆਂ ਕਢਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਾਦੀਆ ਚੁੱਪਚਾਪ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠੀ ਰਹੀ।

ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਖਾਸੀ ਭੀੜ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਪੰਚ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ, ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਅਤੇ ਅਮਮਦੀਨ ਵੀ ਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਪੁਲਿਸ ਕਾਰ ਵਿਚ ਨਾਦੀਆ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਐਨ ਵਿਚਕਾਰ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਫੁੱਟ ਡੂੰਘਾ ਟੋਇਆ ਪੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਾਦੀਆ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਨਾਦੀਆ ਕਾਨੂੰਨਨ ਤੈਨੂੰ ਇਕ ਮੌਕਾ ਹੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਏ...ਜੇ ਤੂੰ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਏਂ ਤਾਂ ਦੱਸ ਸਕਦੀ ਏਂ ਜਿਸ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਗੁਨਾਹ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ...ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ ਕਿ ਤੇਰੀ ਸਜ਼ਾ ਘਟ ਜਾਏ।”

ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਇੰਜ਼ਾਮ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਨਾਦੀਆ ਨੂੰ ਟੋਏ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕ-ਲੋਕ ਤੱਕ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਗੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਥਰਾਅ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੱਥਰ ਚੁੱਕ ਲਏ।

ਰਿਵਾਜ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਹਿਲਾ ਪੱਥਰ ਸਰਪੰਚ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੀ ਮਾਰਨਾ ਸੀ। ਸਭ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਭੱਠ ਗਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਥਰ ਚੁੱਕਿਆ ਪਰ ਨਾਦੀਆ ਦੇ ਮਾਰਿਆ ਨਹੀਂ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਥਰਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ...ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੜੇ ਰਹਿਮ ਦਿਲ ਨੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਪੱਥਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਾਰਿਆ...। ਇਸ਼ਾਰਾ ਮਿਲਣ ਸਾਰ

ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਅੱਧ-ਗੱਡੀ ਨਾਦੀਆ ਉਪਰ ਪਥਰਾਅ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੱਗੇ, ਪਰ ਕਈ ਪੱਥਰ ਨਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਜੇ ਵੀ ਸਨ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਿਰ ਅਤੇ ਚਿਹਰਾ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਤਾਂ ਇਕ ਇਕ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਕੇ ਪਿਛਾਂਹ ਹਟ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਸਨ, ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਪੱਥਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਨਾਦੀਆ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲਹੂ ਵਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਪੱਥਰ ਵੱਜਦੇ ਰਹੇ, ਉਹ ਨਿਵਾਲ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਪਰ ਨਾ ਉਹ ਚੀਕੀ, ਨਾ ਰੋਈ। ਖਾਸੀ ਕਰਤਾਈ ਦਿਖਾਈ ਉਹਨੇ। ਕਈ ਪੱਥਰ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਵੱਜੇ ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਚਿਹਰਾ ਲਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਵਾਛੜ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ, ਉਸ ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਵੱਲ ਹੱਥ ਹਿਲਾ ਹਿਲਾ ਕੇ ਚੀਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਰੁਕ ਗਏ ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਹੀ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਸੋ, ਮੁੜ ਪਥਰਾਅ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਨਾਦੀਆ ਅੱਧਮੋਈ ਜਿਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤੇ ਕੁਝ ਬੁੜਬੁੜਾ ਵੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਭੀੜ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਕੂਕਿਆ, “ਰੁਕ ਜਾਓ, ਉਹ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੀ ਏ...।”

“ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਨਾਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਏ...।”

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਰੁਕ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਨ ਨਾਦੀਆ ਉਤੇ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਥਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਾਰ ਰਿਹਾ। ਉਹਦਾ ਚਿਹਰਾ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਬ-ਪੱਥ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ...ਬੁੱਲ੍ਹ ਫਰਕ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ।

“ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸਣਾ ਏਂ?” ਭੀੜ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ।

ਨਾਦੀਆ ਨੇ ਲਾਲ ਲਾਲ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭੀੜ ਵੱਲ ਤੇ ਫੇਰ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ, ਤੇ ਫੇਰ ਕੁਝ ਬਰਤਾਈ।

“ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸ ਰਹੀ ਏ ਸ਼ਾਇਦ...“, ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਲੋਕ ਉਹਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਭ ਦੇ ਕੰਨ ਉਸੇ ਵੱਲ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਨਾਦੀਆ ਨੇ ਭੀੜ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹਿਆ,

“ਧੰਧ...“, ਇਕ ਵੱਡਾ ਪੱਥਰ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਆ ਵੱਜਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਦੀਆ ਦੇ ਕੁਝ ਦੰਦ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਆਣ ਡਿੱਗੇ। ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਖੂਨ ਦੇ ਘਰਾਲੇ ਵਗ ਤੁਰੇ। ਜਿਸਮ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਜਿਹਾ ਵੱਜਾ ਤੇ ਉਹ ਮੁੱਕ ਗਈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਿਛਾਂਹ ਭੱਠ ਕੇ ਵੇਖਿਆ। ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਆਖ਼ਰੀ ਪੱਥਰ ਸਰਪੰਚ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੀ ਮਾਰਿਆ ਸੀ।

ਅਨੁਵਾਦ: ਮਹਿੰਦਰ ਬੇਦੀ, ਜੈਤੋ

ਬੁਝਾਰਤਾਂ

ਰਮਨ ਕੁਮਾਰ ਕੁਕਰੇਜਾ

- ਵੀਹ ਸੀਸ ਫੜ ਧੜੋਂ ਉਤਾਰੇ, ਕੀਤਾ ਖੂਨ ਨਾ ਜਾਨੋਂ ਮਰੇ।
- ਹਰੀ-ਹਰੀ ਗੰਦਲ ਬੜੀਓ ਮਿੱਠੀ, ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਡਿੱਠੀ।
- ਪੈਰ ਬਿਨਾ ਚੌਂਕਾ ਚੜੇ, ਮੂੰਹ ਬਿਨ ਆਟਾ ਖਾਏ, ਮਾਰਨ 'ਤੇ ਉਹ ਜੀ ਉਠੇ, ਬਿਨ ਮਾਰੇ ਮਰ ਜਾਏ।
- ਜੇ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਛੋੜੇ ਮੈਂ ਰੌਲਾ ਪਾਵਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਛੋੜੇ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਵਾਂ।
- ਸਾਉਣ-ਭਾਦੋਂ ਇੱਕ ਗੁੱਤ, ਦੇ ਬੁੱਢੀਆਂ ਇੱਕ ਗੁੱਤ।
- ਇੰਨੀ ਕੁ ਡੱਡ, ਕਦੀ ਨਾਲ ਕਦੇ ਅੱਡ।
- ਕਾਲਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਗ ਨਹੀਂ, ਲੰਮਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾਗ ਨਹੀਂ।
- ਛਿੱਟੇ ਮੂੰਹ ਉਸ ਵੱਡੀ ਦਾ ਜਿਸ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਕਰਾਇਆ, ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੇ ਉਸ ਛੋਟੀ ਦਾ ਜਿਸ ਵਿਛੜਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਮਿਲਾਇਆ।
- ਦੱਸੇ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਐਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਆਪਣਾ ਜਿਸਮ ਆਪ ਹੀ ਖਾਂਦੀ, ਜਿਸਮ ਆਪਣਾ ਖਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮਰ ਜਾਂਦੀ।
- ਮਾਂ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਝ ਨਾ ਕੋਈ, ਬੁੱਢੀ ਮਾਂ ਲੱਖਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਨਵੀਂ ਨਰੋਈ।

ਉਤਰ: 1. ਨਰ੍ਹੇ, 2. ਨੀਂਦ, 3. ਤਬਲਾ, 4. ਢੋਲ, 5. ਪੀਪ, 6. ਕੁੰਜੀ, 7. ਗੁੱਤ, 8. ਸੂਈ ਅਤੇ ਕੈਂਚੀ, 9. ਮੋਮਬੱਤੀ, 10. ਧਰਤੀ

ਜਿਆਣੇ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਇਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੱਚ ਬੋਲਣਾ ਜਿੰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਔਖਾ ਹੈ ਸੱਚ ਸੁਣਨਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਹੈ ਸੱਚ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸੱਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਸਮਝ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਦੱਸ ਦਿਆਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਆਮ ਇਨਸਾਨ ਹਾਂ, ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜਾਤੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਰੰਜਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਫਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ। ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਹੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਾਂਗੇ।

ਭੇਡ ਚਾਲ ਅਤੇ ਨਕਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਰਕ ਨਹੀਂ। ਭੇਡ ਚਾਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਭੇਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਭੇਡ ਜਿੱਧਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਭੇਡਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੈ ਨਕਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਾੜਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ? ਕਾਫ਼ੀ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਲੂ ਬੀਜਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸੀ। ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਲੂ ਬੀਜਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ, ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਐਸਾ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਆਲੂ ਸੁੱਟਣ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਦੀ, ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬੰਦ ਪਏ ਖੂਹਾਂ ਵਿਚ ਆਲੂ ਸੁੱਟਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਇਕ ਨੇ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ ਜਾਂ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਲਿਆ, ਗੁਆਂਢੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੇ ਵੱਡਾ ਟਰੈਕਟਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਕਿਸਤ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਮੌਤੀ ਜਾਵੇ, ਅਖੀਰ ਭਾਵੇਂ ਸਲਫਾਸ ਹੀ ਖਾਣੀ ਪਵੇ ਤਾਂ ਟਰੈਕਟਰ ਜ਼ਰੂਰ ਵੱਡਾ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ। ਇਹੋ ਹਾਲ ਵਿਆਹਾਂ ਸ਼ਾਦੀਆਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ।

ਭੇਡ ਚਾਲ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ

ਮੇਲਿਆਂ ਦੀ ਭੇਡ ਚਾਲ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਸਾੜਾ, ਹਉਮੈ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹਣਾ, ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਸਗੋਂ ਨਿੰਦਣ ਲਗਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਭੰਡਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਿਆਂ ਦੀ। ਸੋਚੋ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਮਾਰਚ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਇੰਡੀਆ ਸਾਂ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਹੁੰਦਾ। ਹਰ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲਾ ਕੋਈ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀਮਤੀ ਗੱਡੀਆਂ, ਟਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਇਕਲ ਇਨਾਮ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਖੇਡ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕਬੱਡੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਜਿਦ ਨਾਲ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਾਉਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਗਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ 6ਵੇਂ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਕਤਰਾ ਭਰ ਵੀ ਠੱਲ੍ਹ ਪਈ ਹੈ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਦਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਭੇਡ ਚਾਲ 'ਚ ਜੋ ਪੈਸਾ ਅਸੀਂ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਹਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਨਾਲ ਕਬੱਡੀ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਭਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਰੋੜ੍ਹਨ। ਉਹ ਕੁਝ ਐਸਾ

ਕਰਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ, ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇ।

ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਅਮਰੀਕਾ-ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ-ਜਗ੍ਹਾ ਹੋ ਰਹੇ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭੇਡ ਚਾਲ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਦੋ-ਦੋ, ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਗਰੁਪ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਜ਼ਿਦ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮੇਲੇ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਇਕੋ ਦਿਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਉਤੋਂਤਿਤੀ ਮੇਲੇ ਜ਼ਿਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਰੋੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਦਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਗੱਲ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਸਾਧਾਰਣ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਜੋਬ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਵਾਦ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਸਲਾਮਾਂ ਨਹੀਂ ਵੱਜ ਰਹੀਆਂ, ਫਿਰ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵੱਲ ਜਾਂ ਖੇਡ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕਲੱਬਾਂ ਵੱਲ। ਇਹੋ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦੋ ਦੋ, ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਕਈ ਕਲੱਬ।

ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇਕ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 'ਤੇ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ

ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਮੇਲੇ ਦੀ ਗਰਾਊਂਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਥਾਂ ਥਾਂ ਦਾੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਛਬੀਲਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕਿਤੇ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵੇਖਣ ਗਏ, ਹਰ ਥਾਂ ਹੀ ਇਹੋ ਹੀ ਦੇਖਿਆ। ਚੰਦ ਲੋਕ ਹੀ ਕਬੱਡੀ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਟਰੱਕ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਜੋ ਬੱਕਰੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪਤੀਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਖਾ ਕੇ ਹੱਡੀਆਂ ਤੇ ਨੈਪਕਿਨ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਾਟ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਗੰਦ ਪਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਕਾਰ ਸੇਵਾ' ਬਿਨਾ ਮੇਲਾ ਦਾ ਸਵਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਤਾਂ ਇਕ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਉਂ ਹੀ ਕਬੱਡੀ ਮੁੱਕੀ ਇਕ ਲਿਮੋਜੀਨ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬਾਰ ਲੈ ਕੇ ਕਬੱਡੀ ਵਾਲੇ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਐਨ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ

ਝਰਮਟ ਪੈ ਗਿਆ ਇਸ ਦੁਆਲੇ ਦਾੜ੍ਹ ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ।

ਮੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਹੋ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿੱਛਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਮੇਲੇ 'ਤੇ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਸਾਲ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਬਜਟ ਡੇਡ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੀ ਉਪਰ ਹੈ। ਬੜੇ ਚੌੜੇ ਹੋ ਹੋ ਕੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ, ਕਿੰਦਾਂ? ਬਹਿ ਜਾ-

ਤੁਹਾਡੀ ਰਾਏ

ਬਹਿ ਜਾ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਨਿਕਲਿਆ? ਜੇ ਇਹੋ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਕੈਂਸਰ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਹਸਤਪਾਲ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਅਸੀਸਾਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੇ ਫਨ ਜਾਂ ਬੋਲੇ-ਬੋਲੇ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਛਿੱਤਰੇ ਛਿੱਤਰੀ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਕੀ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ? ਫਜ਼ੂਲ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਹੀ ਇੰਨਾ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਬਹਾਨਾ ਵੀ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਕੁਝ ਕੁ ਜਿਵੇਂ ਇਕ-ਦੋ ਫੀਸਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਤਾਂ ਫਜ਼ੂਲ ਹੀ ਹੈ।

ਮੇਰੀ ਸਮੂਹ ਪਰਵਾਸੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਮੋਹ ਹੈ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਲਗਾਓ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧੜੇਬੰਦੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਨਿਰੋਲ ਖੇਡ ਲਈ ਜਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਚਾਰ ਚਾਰ ਨਹੀਂ ਇਕੋ ਹੀ ਸੰਸਥਾ ਬਹੁਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਦੂਜੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਉਣੀ ਪਵੇ ਵੀ ਤਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਉੱਚੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸਾਰੂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦੇ ਕੇ ਕੁਝ ਬਿਹਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਵਰਨਾ ਨਾ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾ ਅਸੀਂ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ

ਜੋੜੀ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਾਂਗੇ।

ਅਸੀਂ ਜਿਸਮਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਹਾਂ ਪਰ ਸੋਚ ਸਾਡੀ ਅਜੇ ਵੀ ਗੁਲਾਮ ਹੈ, ਤੇ ਗੁਲਾਮ ਸੋਚ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦ ਸੋਚ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦੇ। ਗੁਲਾਮ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਤੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਹੀਂ।

-ਬੱਬਰ ਕਰਮ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ।

ਫੋਨ: 734-925-0177

ਜਸਮਿਤਰ ਸਿੰਘ ਮੁਜ਼ੱਫਰਪੁਰ*

ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੌਲਤਪੁਰ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤਕਰੀਬਨ 8 ਮੀਲ ਦੇ ਫਾਸਲੇ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਦੌਲਤਪੁਰ ਦੇ ਜੰਮ-ਪਲ ਸਨ। ਦੌਲਤਪੁਰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਮੁਜ਼ੱਫਰਪੁਰ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮੀਲ ਦੇ ਫਾਸਲੇ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 1880 ਈ. ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦੁੱਲੀ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵੀ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਉਠੀ, ਫਿਰ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਆ ਗਏ। ਆਪ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਫਿਰ ਆਪ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲਿਆ ਤੇ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਸ਼ਾਦੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਚਾਹਲ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਆਪ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਲਦੀ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਈ ਪਰ ਆਪ ਨੇ ਦੂਸਰਾ ਵਿਆਹ ਨਾ ਕਰਵਾਇਆ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਆਪ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਆਪ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੌਲਤਪੁਰ ਰੂਪੀ ਪਿੰਜਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਨਾਲ ਲਈ ਪਰ ਇਹ ਥਾਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦਾ ਅੱਡਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਬੱਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵੀ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਬੱਬਰਾਂ ਨੇ ਇੱਥੇ ਹੀ ਦੇਸੀ ਬੰਬ ਬਣਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਕਿਸੇ ਚੁਗਲਖੋਰ ਨੇ ਚੁਗਲੀ ਕਰ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਪਰ ਹੱਥ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਆਇਆ। ਆਪ ਨੂੰ 50 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਰਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਕਾਲੀ ਬੱਬਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੌਲਤਪੁਰ ਵਿਚ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰੱਖੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਫ਼ਾ 144 ਲਾ ਕੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਣ ਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜ ਕੇ ਇਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਬਲਾਚੌਰ ਦੇ ਕੋਲ ਪਿੰਡ ਮਹਿਤਪੁਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਉਸੇ ਹੀ

ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੌਲਤਪੁਰ

ਦਿਨ ਅਗਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਤਰੀਕ ਮਿਥ ਲਈ। 8 ਮਾਰਚ 1921 ਨੂੰ ਮਾਹਲਪੁਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਈ। ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਤਕਰੀਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਹੋਠੀਆਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਮਹੰਤਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 50 ਕੁ ਸਿੰਘ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਹੋਠੀਆਂ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂਘਰ ਮਹੰਤਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਰੰਟ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਝੰਗੜ, ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ, ਸਰਦਾਰ ਆਸਾ ਸਿੰਘ, ਮਾਸਟਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਗੋਗਲਾਂ, ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਬਹਿਬਲਪੁਰ, ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ, ਬੰਗਾ, ਫਗਵਾੜਾ, ਗੜ੍ਹਸੰਕਰ ਅਤੇ ਬਲਾਚੌਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਤਕਰੀਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਕਾਫ਼ੀ ਸਿੰਘ ਜਥੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੌਲਤਪੁਰ ਵਿਚ ਸਾਈਕਲੋਸਟਾਈਲ ਮਸ਼ੀਨ ਖਰੀਦ ਕੇ 'ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਦੁਆਬਾ' ਨਾਂ ਦਾ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਬੱਬਰ ਪੈਦਲ ਚੱਲ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵੰਡਦੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸਰਗਰਮ ਸਨ ਜੋ ਬੱਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ। ਬੱਬਰਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਅਡੀਟਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਕਿ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ, ਬੰਗਾ, ਫਗਵਾੜਾ, ਗੜ੍ਹਸੰਕਰ ਅਤੇ ਬਲਾਚੌਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ

ਦੇ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕ (ਚੁਗਲਖੋਰ) ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਾ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਣੀਪੁਰੀਆ, ਬੂਟਾ ਲੰਬੜਦਾਰ ਅਤੇ ਗੜ੍ਹਸੰਕਰ ਦਾ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਮਿਸਤਰੀ ਦਾ ਸੋਧਾ ਲਾਇਆ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਟਾਊਟ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੌਲਤਪੁਰ, ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਬਹਿਬਲਪੁਰ ਅਤੇ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜ੍ਹ ਝੁੰਗੀਆਂ ਨੇ ਲਈ।

ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੌਲਤਪੁਰ

ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕ (ਟਾਊਟ) 179 ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੌਲਤਪੁਰ ਕੋਲ ਸੀ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਵੀ ਬਹੁਤ ਤਕੜਾ ਲੇਖਕ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼

ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਬੱਬਰਾਂ ਦੀ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਚੜ੍ਹਤ ਸੀ। ਲੰਡਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਗੋਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਕੰਬਦੇ ਸਨ।

ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੱਬਰਾਂ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲ ਗਈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੀ ਘਰੋਂ ਡਰਦੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਨਿਕਲਦੇ। ਬੱਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਸਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਦੈ ਸਿੰਘ, ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਬਛੌੜੀ ਵਾਲੇ ਕਾਕੇ ਲੰਬੜਦਾਰ ਤੋਂ 570 ਰੁਪਏ ਦੇ ਆਨੇ ਖੋਹ ਲਏ। ਉਹ ਉਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਦੇਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਇਆ ਤਿੰਨ ਜੁਲਾਈ 1922 ਨੂੰ ਖੋਹੀ ਗਈ। ਦੂਸਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ 2 ਫਰਵਰੀ 1923 ਨੂੰ ਜਾਫ਼ਲੇ ਵਾਲੇ ਮੁਣਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੇ ਘਰ ਡਾਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਇਆ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਬਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨਾਮ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਬਰਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਐਵੇਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀਆਂ। ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਵੀ ਦੋ-ਦੋ ਹੱਥ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਬੱਬਰ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ।

31 ਅਗਸਤ 1923 ਨੂੰ ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਡੁਮੇਲੀ ਤੋਂ ਬਛੇਲੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਇਕ ਸਾਥੀ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਮੋਹ-ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਕ ਸਾਥੀ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਬੱਬਰ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸਨ। ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਬੰਬ ਨਕਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ ਮਿਸਟਰ ਸਮਿਥ ਨੇ 2000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੁਲਿਸ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਨੇ

ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਬੱਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਗੱਦਾਰੀ ਕਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਰੋਹ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਬੱਬਰ ਘਬਰਾਏ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਧੂਹ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਚੁਬਾਰੇ ਤੋਂ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਾਂਗ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਪੈ ਗਏ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਭਾਜਤਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਬੱਬਰਾਂ ਨੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਵਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਪਿੱਛੇ ਹਟਦੀ ਗਈ। ਅੱਗੇ ਵੇਈ ਆ ਗਈ। ਬੱਬਰਾਂ ਨੇ ਵੇਈ ਪਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਝੱਲ-ਬੁਝਿਆਂ ਵਿਚ ਓਟ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈ ਰਹੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲੈਣ। ਜਦੋਂ ਬੱਬਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੌਤਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਵਧੇ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਬੱਬਰਾਂ ਨੂੰ ਛਲਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਹੀਰੋ ਜੁਝਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਗੋਰਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈਣੀ ਔਖੀ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹਾਂ ਪਰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਿੱਖ, ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਸਾਰਾ ਭੇਤ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਵੇਈ ਦੇ ਕੋਲ ਪਿੰਡ ਬਬੇਲੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਬਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੌਲਤਪੁਰ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਟੇਡੀਅਮ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਯੋਧਾ, ਅਣਖੀ, ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਧਨੀ ਅਤੇ ਲਿਖਾਰੀ ਵੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਭੁੱਕੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਨਸੇ ਵੰਡਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਰਹਿ ਰਹਿ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

***ਕਾਰਟਰੇਟ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ।**

ਫੋਨ: 908-472-5367

ਇਸ ਅਖਾਣ ਦਾ ਇਕ ਵਧਾਇਆ ਰੂਪ ਵੀ ਹੈ, ਹੱਥ ਕੰਗਣ ਨੂੰ ਆਰਸੀ ਕੀ, ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੂੰ ਫਾਰਸੀ ਕੀ। ਅਖਾਣ ਦੇ ਦੂਜੇ, ਵਧਾਏ ਹੋਏ ਅੱਧ ਬਾਰੇ ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੋਈ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਬੰਦਾ ਫਾਰਸੀ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ, ਫਾਰਸੀ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖੈਰ, ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਸਰੋਕਾਰ ਮੌਲਿਕ ਅਖਾਣ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹੋਣਗੇ, ਪ੍ਰਤਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਰਸੀ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਖਾਣ ਵਿਚ ਆਰਸੀ ਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਹਿਣਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੁਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਸਨ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਚਮਕ ਦਮਕ ਕਾਰਨ ਮਰਦ ਨੂੰ ਚਕਾਚੌਂਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਇਸਤਰੀਆਂ ਪਹਿਨੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨੂੰ ਉਚੇਚ ਨਾਲ ਮਟਕਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਵੰਗਾਂ/ਚੂੜੀਆਂ ਛਣਕਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਕੰਨ ਹਿਲਾ ਹਿਲਾ ਕੇ ਵਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਝਟਕਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਕੋਕੇ ਦਾ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਮਾਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਆਮ ਜਿਹਾ ਚੁਟਕਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਇਸਤਰੀ ਸਬਜ਼ੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲ ਵਿਚ ਪਾਈ ਮੁੰਦਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਵਾਲੀ ਉਂਗਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ‘ਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਰੱਖ ਕੇ ਪੁਛੀ ਜਾਵੇ, “ਵੇ ਭਾਈ, ਆਹ ਕੀ ਭਾਅ ਏ, ਆਹ ਕੀ ਭਾਅ ਏ, ਆਹ ਕੀ ਭਾਅ ਏ?” ਭਾਈ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਰਕਾਨ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਮੁੰਦਰੀ ਦਖਾਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਰਤ ਸੁਝੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਦੰਦ ‘ਤੇ ਸੋਨਾ ਮੜ੍ਹਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਬੁਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਦੰਦ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਬੋਲਿਆ, “ਆਹ ਵੀ ਛੀ ਪੈਸੇ ਕਿਲੇ, ਆਹ ਵੀ ਛੀ ਪੈਸੇ ਕਿਲੇ।” ਇਸ ਚੁਟਕਲੇ ਨਾਲ ਆਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੋਰ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਆਰਸੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਉਪਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ‘ਆਰਹੀ’ ਵੀ ਉਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਵਿਚ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਰੂਪ ਆਰਸੋਂ, ਆਰਸਾ, ਆਰਸਾਈ ਵੀ ਹਨ। ਪਾਲੀ ਵਿਚ ਆਦਾਸ ਅਤੇ ਪਰਾਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਅਦੰਸ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਰਥ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਅਰਥਾਤ ਦਰਪਣ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰੂੜ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਪਹਿਨੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਜਿਹੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਗ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਜੜਿਆ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਹੋਏ ਨਗ ਨੂੰ ਵੀ ਆਰਸੀ ਹੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਸੀ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਉਸ ਸ਼ਿੰਗਾਰਦਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਜੜਿਆ ਹੋਵੇ। ਚਰਖੇ ਅਤੇ ਸੰਦੂਕ ‘ਤੇ ਵੀ ਆਰਸੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਪਸ਼ਟ

ਹੱਥ ਕੰਗਣ ਨੂੰ ਆਰਸੀ ਕੀ

ਹੈ ਕਿ ਆਰਸੀ ਵਰਤਣਯੋਗ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਕ ਸਜਾਵਟ ਵੀ ਹੈ। ‘ਹੱਥ ਕੰਗਣ ਨੂੰ ਆਰਸੀ ਕੀ’ ਅਖਾਣ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਗਣ ਨਾਂ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਤੇ ਉੱਚ ਵੀ ਏਨਾ ਸਾਖਿਆਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੱਲ ਦਰਸ਼ਕ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਆਰਸੀਨੁਮਾ ਬੈਟਰੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਖਾਣ ਦੇ ਏਹੀ ਭਾਵ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਵੀ ਨਿਹਾਰ ਨਿਹਾਰ ਕੇ ਖੀਵੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ

ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕਹਿਰ ਦੇਖੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਰ, ਨੱਕ, ਕੰਨ ਆਦਿ ‘ਤੇ ਪਹਿਨੇ ਗਹਿਣੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ ਆਰਸੀ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ‘ਤੇ ਕੰਗਣ ਏਨਾ ਮੂਹਰੇ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਆਰਸੀ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਆਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਦਰਪਣ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਹੈ:

ਕਹਾ ਸੁ ਖੇਲ ਤਬੋਲਾ ਘੋੜੇ
ਕਹਾ ਭੋਰੀ ਸਹਨਾਈ॥
ਕਹਾ ਸੁ ਤੇਗਬੰਦ ਗਾਡੇਰਤਿ
ਕਹਾ ਸੁ ਲਾਲ ਕਵਾਈ॥
ਕਹਾ ਸੁ ਆਰਸੀਆ ਮੁਹ ਬੰਕੇ
ਐਥੇ ਦਿਸਹਿ ਨਾਹੀ॥
(ਰਾਗ ਆਸਾ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ)
ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਆਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕਈ ਵਾਰ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ:

ਅੰਨ੍ਹੇ ਅੱਗੇ ਆਰਸੀ

ਨਾਈ ਧਿਰ ਨਾ ਵਧਾਈ ਪਾਵੈ॥

ਜਿਉਂ ਕਰਿ ਨਿਰਮਲ ਆਰਸੀ
ਸਭਾ ਸੁਧ ਸਭ ਕੋਈ ਦੇਖੈ॥
ਗੋਰਾ ਗੋਰੇ ਦਿਸਦਾ
ਕਾਲਾ ਕਾਲੇ ਵੰਨੁ ਵਿਸੇਖੈ॥

ਦੇਖਿ ਦੁਭਿਤੀ ਆਰਸੀ
ਮਜਲਸ ਹਥੇ ਹੱਥੀ ਨੱਚੈ॥
ਅਰਥਾਤ ਤਿਤਕਿਆ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋ ਹਥੀ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ

ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਨੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ। ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵੀ ਆਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਬੀਆਂ ਰਾਂਝੇ ਨੂੰ ਖਿਝਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ:

ਪਿੰਡਾ ਚੜ ਕੇ ਆਰਸੀ ਨਾਲ ਦੇਖਣ,
ਤਿਨਾਂ ਵਾਹਨ ਕੇਹਾ ਹਲ ਵਾਹਣਾਂ ਏ।
ਪਿੰਡਾ ਪਾਲ ਕੇ ਪਟੇ ਚੋਪੜੇ,
ਕਿਸੇ ਰੰਨ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਚਾਹੁਣਾਂ ਏ।
ਹੀਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਸਿਆਲਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ:

ਪਰੀਜਾਦ ਜਟੋਟੀਆਂ ਨੈਣ ਖੂਨੀਂ,
ਨਾਲ ਹੋਕ ਮਹੀਨ ਦੇ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ।
ਨਾਲ ਆਰਸੀ ਮੁਖੜਾ ਵੇਖ ਸੁੰਦਰ,
ਕੋਲ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਤਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ।
ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਲਈ ਆਰਸੀ ਇਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸ਼ਬਦ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਬਨਾਵਟ ਸੁਹਜਮਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਦਮ ਨਾਲ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾ ਸਕਿਆ। ਫਾਰਸੀ ਵਲੋਂ

ਆਏ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਨੇ ਐਸੀ ਲਿਸ਼ਕੋਰ ਮਾਰੀ ਕਿ ਆਰਸੀ ਤੇ ਦਰਪਣ ਮਾਂਦੇ ਪੈ ਗਏ। ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਬੜਾ ਵਚਿੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਏਨੀ ਤੰਗ-ਦਿਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਢੁਕਵੇਂ ਤੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਅਪਨਾਉਂਦੀ ਤੇ ਕਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਹਜਮ ਕਰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਚੁਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਲਈ ਇਕੋ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ‘ਕਲ੍ਹ’; ਭਲਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਲ੍ਹ ਲਈ ਭਲਕ ਸ਼ਬਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੁੰਦਾ? ਇਹੋ ਹਾਲ ਆਰਸੀ ਦਾ ਹੈ, ‘ਮੂੰਹ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ’ ਜਿਹੀ ਲੰਮੀ ਉਕਤੀ ਕਹਿਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ‘ਆਰਸੀ’ ਮੂੰਹ ‘ਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸਰਦਾ! ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ‘ਆਰਸੀ’ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਰਿਸਾਲਾ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਕਦੇ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਇਕ ਸਾਹਿਤਕ ਬਲਾਗ ਦਾ ਨਾਂ ਆਰਸੀ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਚਲੇ ਆਪਾਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਵਿਹਲੇ ਆਰਸੀ ਦੇ ਕੱਚ ਹੀ ਤਿਤਕਾ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਲਈ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ‘ਆਦਰਸ਼’ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਰਥ ਦੇਖਣਾ, ਤੱਕਣਾ, ਨਿਹਾਰਨਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਜੋ ਪੁਲਿੰਗ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਦਾ ਟੀਕਾ ਜਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਰਚਨਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਭਾਵ ਦਿਸਣ ਜਾਂ ਝਲਕਣ ਲੱਗ ਪੈਣ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਦਰਪਣ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦਾ ‘ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਰਪਣ’। ਆਦਰਸ਼ ਦਾ ਅਰਥ ਉਹ ਮਹਾਪੁਰਖ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਰੂਪ ਜਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਅਨੁਕਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਅਰਥਾਤ ਇਕ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਪੁਰਸ਼। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਡੇਰੇ ਲਕਸ਼, ਜਿਸ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਸਾਰਾ ਤ੍ਰਾਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ, ਵੀ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ। ਦੋਨੋਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੀ ਹੈ, ਮਾਨੋ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਲਕਸ਼ ਵੱਲ ਤੱਕਦੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਸ ਪਾਸੇ ਤੌਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੇ ਜਤਨ ਵਿਚ ਜੇ ਜਨੂੰਨ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸੰਕਲਪ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਦਾਰਥ ਨਾਲੋਂ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲ

ਸ਼ਬਦ

ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-454-4958

ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਦੇਵਾਂ ਲਈ ਆਈਡੀਅਲਿਜ਼ਮ (Idealism) ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਸ ਲਈ ਵਿਚਾਰਵਾਦ ਕਹਿਣਾ ਵਧੇਰੇ ਉਪਯੁਕਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ‘ਆਦਰਸ਼’ ਸ਼ਬਦ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੇ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਆਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਆਦਰਸ਼ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਣਿਆ ਇਹ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਰੂਪੀ ਸ਼ਬਦ ਆਦਰਸੀ ਤੋਂ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਆਦਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਇਹ ਵਿਉਤਪਤੀ ਬਾਅਦ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਆਦਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੀ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਆਦਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਛੋਟੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਲਈ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਦਰਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਣਿਆ ਹੈ ਆ+ਦਰਸ਼ ਤੋਂ। ਇਸ ਵਿਚ ‘ਆ’ ਇਕ ਅਗੇਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਏਥੇ ਅਰਥ ‘ਵੱਲ’ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਆਗਮਨ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਵੱਲ ਆਉਣਾ। ਦਰਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਅੱਗੋਂ ਧਾਤੂ ‘ਦ੍ਰਸ਼’ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਦੇਖਣਾ, ਤੱਕਣਾ, ਨਿਹਾਰਨਾ ਹੈ।

ਸੋ, ਆਦਰਸ਼ ਦਾ ਸਿਧਾ ਜਿਹਾ ਭਾਵ ਹੋਇਆ ‘ਜਿਸ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ ਜਾਵੇ’। ‘ਦ੍ਰਸ਼’ ਤੋਂ ਹੋਰ ਕਈ ਆਮ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਬਦ ਜਿਵੇਂ ਦੇਖਣਾ, ਦਿਖਣਾ, ਦਿਖ, ਦਰਸ਼ਨ, ਦਰਸ਼ੀ, ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ, ਸਮਦਰਸ਼ੀ, ਦ੍ਰਿਸ਼, ਦਿਸਣਾ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਆਦਿ ਬਣੇ ਹਨ। ਪਾਠਕ ਆਪਣੀ ਆਮ ਸੂਝ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦਰਸਾਉਣਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਦਿਖਾਲਣਾ ਜਾਂ ਸਮਝਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵੀ ਏਸੇ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਠੋਸ ਸ਼ਬਦ ‘ਦੱਸਣਾ’ ਵੀ। ਦੱਸਣ ਦੇ ਕਰਮ ਵਿਚ ਸਮਝੋ ਬੋਲ ਕੇ ਕੁਝ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੁਤਫ਼ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਆਰਸੀ ਅਤੇ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਛੁਪਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਗਰੀਕ ਅਤੇ ਗਾਥਿਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸੁਜਾਤੀ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਏਨੇ ਗੂੜ੍ਹ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਆਪਾਂ ਕੀ ਲੈਣਾ!

ਖੇਡ

ਸੰਸਾਰ

ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ

ਫੋਨ: 917-375-6395

ਇਲਾਕਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪਿੰਡ ਜੱਬੋਵਾਲ, ਜਿਥੇ ਵਧੀਆ ਪਹਿਲਵਾਨ, ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ, ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਫੌਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਸੂਬੇਦਾਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਰਾਂਚੀ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਹੋਮਰ-ਥਰੋ, ਗੋਲਾ ਅਤੇ ਪਾਬੀ ਸੁੱਟਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਫੁੱਟਬਾਲ ਅਤੇ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਵਿਚ ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੈਡ ਮਾਸਟਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ (ਲੇਖਕ ਦਾ ਵੱਡਾ ਵੀਰ) ਹੋਏ। ਬਲਿਹਾਰ ਸਿੰਘ ਬਿਹਾਰੀ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭੱਜੀ, ਬਿੰਦਰ ਨਾਗਰਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ ਅਤੇ ਸਤਪਾਲ (ਦੇਵੇਂ ਭਰਾ) ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲਾ, ਰਾਮ ਲੁਭਾਇਆ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਜੀਤਾ, ਚਰਨਜੀਤ ਚੋਪੜਾ, ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ, ਗੁਦਾਵਰ, ਗੁਰਨੇਕ, ਜੱਸੀ, ਕਮਲ ਦੇਵ ਪੰਧੂ, ਮਾਹਣਾ, ਮੱਧੂ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਮੀਕਾ ਤੇ ਗੁਰਨਾਦ ਸਿੰਘ ‘ਦਾਣੀ’ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ, ਜਦਕਿ ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਣ

ਪਹਿਲਵਾਨ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ ਦਰਸ਼ਨ

ਅਤੇ ਰੱਸਾ-ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਨਾਮਵਰ ਖਿਡਾਰੀ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲਿਸਟ ਵੇਟ ਲਿਫਟਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸ਼ਗਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 1965 ਦੇ ਲਗਪਗ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਨੇੜੇ ਮੋਹਰਦੀਨ ਨਾਲ ਪਕੜ ਹੋਈ। ਇਹ ਹੱਥ-ਜੋੜ ਹੁੰਦਾ ਬਰਾਬਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੜ੍ਹੇਦੀ, ਅਲਵਰ, ਧੀਰਕਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰਦੀਨ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਲੜੀਆਂ। ਜਲੰਧਰ, ਫਗਵਾੜਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਛੱਤੀ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਢਾਅ ਚੁੱਕੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਸੰਤ ਮਲੋਤ ਨੂੰ ਢਾਹਿਆ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਾਮਾ ਖੇਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸਰਬਣ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਲੜਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਅਜ਼ਮਾਈ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਸਿੰਘਪੁਰ (ਨੇੜੇ ਰਾਜਣੀ) ਦੇ ਕਈ ਬੰਦੇ ਅੱਠ ਮਣ ਭਾਰੇ ਕਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੱਥਰ ਦਾ ਬਾਲਾ ਕੱਢ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਭਾਰੇ ਪੱਥਰ ਦਾ ਬਾਲਾ ਕੱਢ

ਦਿਤਾ। ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਚੁੱਕਣੀਆਂ ਤਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਡੱਟ ਕੇ ਕੀਤਾ। ਚਾਰ ਭਰਾ-ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ,

ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ

ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚੌਥਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ। ਸਾਰੇ ਭਰਾ ਸਮੇਤ ਪਿਤਾ ਛੇ-ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਸਨ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਰਹਿੰਦੇ ਭਰਾ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰੱਸਾ-ਖਿੱਚਣ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਣ ਵਿਚ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨਾਂ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਜੱਬੋਵਾਲ ਜਨਮੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਅਤੇ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿਤੀ। ਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਦੱਬ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਦਾਮ, ਦੁੱਧ, ਘਿਉ, ਮੀਟ-ਰੱਜ ਕੇ ਖੁਰਾਕ ਖਾਧੀ। ਪਾਈਆ ਬਦਾਮ ਰੋਜ਼ ਪੀਣੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ‘ਚ ਵਧੀਆ ਪਸ਼ੌਰੀ ਬਦਾਮ ਡੇਢ ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ ਅਤੇ ਮੀਟ ਇਕ ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ ਸੀ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਝਟਕਈ ਵਾਕਫ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਚਾਰ ਆਨੇ ਰਿਆਇਤ ਕਰਕੇ ਮੀਟ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਚਾਰ ਕਿਲੋ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੁੱਧ ਪੀਣਾ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਬੈਠਕ ਅਤੇ ਫਹੁਤੀਆਂ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਪੰਜ ਸੌ ਡੰਡ ਮਾਰ ਕੇ ਫਿਰ ਚਾਲੀ ਬੰਦ ਹੱਥੀ ਕੁਤਰਨੇ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਜੱਬੋਵਾਲ ਤੋਂ ਕਾਹਮਾ, ਮੰਗੁਵਾਲ, ਕਰਨਾਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੀ ਤੁਰ ਕੇ ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬੇ ਰੁਸਤਮੇ-ਹਿੰਦ ਪਹਿਲਵਾਨ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਜਾ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਵਾਟ ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਸਾਈਕਲ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦੇ

ਅਖਾੜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਬੱਬ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੱਬੋਵਾਲ ਦੇ ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੇ ਸਬੱਬ ਪਹਿਲਵਾਨ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਖਾੜੇ ਦੇ ਇਕ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਘੁਲਾਇਆ। ਫਿਰ ਛੁਡਾ ਦਿਤੇ। ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਕਿਵੇਂ ਆ? ‘ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵਾਧੂ ਆ,’ ਉਸ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਾ ਬੇਟਾ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ, ਬੰਤਾ ਗੁਣਾਚੌਰ, ਜੈਲਾ ਲਾਲੇਮਜ਼ਾਰਾ, ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲਾ ਥੀਦੇ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪਹਿਲਵਾਨ ਉਸ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ-ਜੋੜ ਹੁੰਦੇ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦਾ।

ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬੇ ਅਖਾੜੇ ਜਾਂਦਾ ਜਰੂਰ ਸੀ ਪਰ ਉਸਤਾਦ ਸੋਢੀਆਂ ਵਾਲੇ ਰਾਣੇ ਨੂੰ ਧਾਰਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਰਾਣੇ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਵਧੀਆ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬਣੇਗਾ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਰਾਣੇ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਹਿਰਦ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਚੰਦਗੀ ਰਾਮ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਦਿੱਲੀ ਵੀ ਗਿਆ। ਚੰਗਾ ਉਸਤਾਦ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਮਵਰ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨਾ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਰਾਮਾ ਖੇਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸਰਵਣ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਗਰ ਦਰਸ਼ਨ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਤਕੜਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬਣਾਉਂਦਾ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਫਨਕਾਰ ਫਸ ਰਹੇ ਨੇ ਗੀਤ ਚੋਰੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕੰਜੇ 'ਚ

ਖੇਤਰ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਤਕੜਾ ਮਾੜੇ-ਧੀੜੇ ਦੇ ਹੱਕ 'ਤੇ ਡਾਕਾ ਮਾਰਨ 'ਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਡਾਕਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ 'ਚੋਰ ਨਾਲੋਂ ਚਤੁਰ' ਬਣ ਬੈਠਦੇ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਦੇ ਨਾਲ 'ਸੌ ਸੁਨਿਆਰ ਦੀ ਤੇ ਇੱਕ ਲੁਹਾਰ ਦੀ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਆਇਆ ਅੜਿਆ-ਥੁੜਿਆ ਸਭ ਹੱਦਾਂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੇ।

ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਰਮਲ ਪਲਾਟ ਲਈ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਾਂਗ ਕਲਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਤੁਰਿਆ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਧੱਕਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅੱਖਾਂ ਦਿਖਾ ਕੇ ਮਾੜੇ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦੇ ਛੱਡਦੇ ਪਰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਲੈਣ ਦੇ ਦੇਣੇ ਵੀ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ-ਬਹੁਤ ਬਚੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵੀ ਜਿਸ ਕਦਰ ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਮਿਲਾ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣ-ਸੁਣ ਕੇ ਸਭ ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਨੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਖੰਨੇ ਦੇ ਗੀਤਕਾਰ ਬਿੰਦੂ ਖੰਨੇਵਾਲਾ ਨੇ ਇੱਕ ਗਾਇਕ ਖਿਲਾਫ ਸਾਲ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਗੀਤ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਫਿੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗਾਇਕ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੈਲੀ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਗੀਤ 'ਸੋਹਣੀਏ ਜੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਦਗਾ ਮੈਂ ਕਮਾਵਾਂ, ਨੀਂ ਅੱਲ੍ਹਾ ਕਰੇ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂ...' , ਜਿਹੜਾ 'ਸ਼ਾਮ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ' ਕੈਸਿਟ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਨੂੰ 'ਨਾਸਕੀ ਧੁਨੀ' ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਹਿਮੇਸ਼ ਰੇਸ਼ਮੀਆ ਨੇ ਇੱਕ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਬਿਨਾ ਪੁੱਛੇ ਗਾ ਦਿੱਤੇ। ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਨਾ ਕੈਲੀ ਦੀ ਮੁੰਬਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਬਣੀ ਤੇ ਨਾ ਹਿਮੇਸ਼ ਸਮੇਤ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਸਦੇ ਗੀਤਕਾਰ ਅਮਰਜੀਤ ਚੀਮਾ ਦਾ ਇੱਕ ਗੀਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਹੁਬਹੂ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਬੋਲੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਬਸ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਬਦਲਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ 'ਚੀਮਾ' ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਫਿੱਟ ਕਰ ਲਿਆ। ਚੀਮੇ ਨੇ ਉਹ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਕਾਫੀ ਕੁੱਝ ਕਿਹਾ ਪਰ ਉਹ ਨੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪੈਣ ਦਿੱਤਾ, ਕਹਿੰਦਾ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁਲੇਖੇ, ਗੀਤ

ਇਹ ਮੇਰਾ ਹੀ ਏ...' ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਬੈਠੇ ਬੰਦਿਆਂ ਕੋਲ ਏਨਾ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੀਤ ਖਾਤਰ ਕੇਸ ਲੜਨ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਗੀਤਕਾਰ 'ਤੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਗੀਤ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਦੇ ਰਿਹਾ। ਕਈ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਭੁਗਤ ਵੀ ਸੰਵਾਰੀ ਪਰ ਉਹਨੇ ਢੀਠਤਾਈ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਏ ਕਿ ਪੁੱਛੇ ਕੁੱਝ ਨਾ। ਦਸ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਦੋ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਚੜ੍ਹਤ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੋਸ਼ਕਸ਼ 'ਚ ਆਈਆਂ ਕੈਸਿਟਾਂ ਹੀ ਹਿੱਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਹਰ ਕਲਾਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਗੀਤ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਹਲਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਗੀਤ ਲਿਖਣਾ ਪਸ਼ੂ ਦੇ ਜੁਗਲੀ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਉਹ ਗੀਤਕਾਰ ਹੱਥ ਆਏ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਿੰਦੇ। ਨਵੇਂ ਗੀਤਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗੀਤਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਾ ਦਿਓ। ਉਹ ਗੀਤਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨਾਲ ਸੌਂਦਾ ਤੈਅ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਕਿ ਦਸ ਗੀਤ ਦੇ ਜਾਓ, ਦੋ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ ਪਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਪਰ ਅੱਠ ਸਾਡੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣਗੇ। ਨਵੇਂ ਗੀਤਕਾਰ ਸਰਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਉਹ ਨਾ ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਵੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ।

ਹੁਣ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗੀਤ ਚੋਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਫੇਰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਓ ਤੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਡੇਢ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਦੋ ਨਾਮਣੇ ਵਾਲੇ ਗਵੱਈਏ ਇਸ ਸ਼ਿਕੰਜੇ 'ਚ ਫਸੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਸੁਰਜੀਤ ਖਾਨ ਹੁਣ ਤੱਕ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ 'ਸਾਡੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸਾਰਾ ਜੱਗ ਜਾਣਦਾ', ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਛਪੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਸੱਚੀ ਸਾਰਾ ਜਗ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕੁੱਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਹੀ ਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ 'ਸਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਏ ਸੁਰਖੀਆਂ 'ਚ ਨਾਂ' ਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗੀਤ ਚੋਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਮੋਟੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਨਾਲ ਛਪੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਸੁਰਖੀਆਂ 'ਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕੀ-ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?

ਸਾਡੀ ਜਾਚੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਕਦਰ ਲੰਮੇ ਹੱਥੀਂ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਖ਼ਬਰਾਂ ਸਭ ਨੇ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹੀ ਨੇ ਕਿ ਸੋਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹੀਆ ਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ ਸੁਰਜੀਤ ਖਾਨ ਤੇ ਗੀਤਕਾਰ ਜਿੰਦ ਸਵਾਤਾ 'ਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਗੀਤ 'ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਢੱਡ ਵੱਜਦੀ, ਸੁਣ ਜਾ ਪਤਲੀਏ ਨਾਰੇ' ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਸੋਨੂੰ ਨੇ ਦਸ ਸਾਲ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ 2010 ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਸੁਰਜੀਤ ਖਾਨ, ਸੋਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹੀਏ ਨੂੰ 4 ਲੱਖ 59 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਲਾਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਉਹੀ ਹੋਇਆ। ਸੋਨੂੰ ਦੀ ਤਾਂ ਕੀ ਮੰਨਣੀ ਸੀ, ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਅਖੀਰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੁਰਜੀਤ ਖਾਨ ਦੀ ਮੁਹਾਲੀ ਸਥਿਤ ਕੋਠੀ ਕੁਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਜੁ ਉਹ ਕੋਠੀ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਨਾ ਵੇਚ ਸਕੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਸੋਨੂੰ ਨੂੰ 4 ਲੱਖ 59 ਹਜ਼ਾਰ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਠੀ ਨੀਲਾਮ ਕਰਕੇ ਗੀਤਕਾਰ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਤੇ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲਾਉਣ

ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੇ ਡਰ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਫਟਕਣ ਦਿੰਦੇ। ਆਮ ਰੀਤ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਜਿਹੇ ਗੀਤ ਦੀ ਸਥਾਈ ਚੁੱਕ ਲਵੇ ਤੇ ਬਾਕੀ ਗੀਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲੋਂ ਪੂਰਾ ਕਰਵਾ ਲਵੇ। ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਰੌਲਾ ਰੱਪਾ ਪੈਣ ਲੱਗਦੇ ਤਾਂ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਲਓ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਚੋਰੀ ਵਾਲੇ ਕਿੱਸੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਨੇ ਕਿ ਗੀਤਕਾਰ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਜੋਗਾ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਜੇ ਉਹ ਰੌਲਾ ਪਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 'ਸੂਫੀ ਗਾਇਕ' ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਦੀ ਇਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮਿੱਟੀ ਪੱਟੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਏਸ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵੀ ਉਹੀ ਕਾਰੇ ਕਰ ਬੈਠਦਾ, ਜਿਹੜਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮੌਕੇ ਅਣਜਾਣਪੁਣੇ 'ਚ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਸਤਿੰਦਰ ਗਲਤੀ ਕਰ ਹੀ ਬੈਠਾ ਸੀ ਤਾਂ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਦੇ ਅਗਲੇ

ਸਰਤਾਜ

ਹੀ ਦਿਨ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜਾ ਕੇ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਕੋਲੋਂ ਮਾਫੀ ਮੰਗ ਲੈਂਦਾ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇ 'ਚ ਲੈਂਦਾ ਕਿ ਚੋਰੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਛੋਟੀ ਤੇ ਅਪਣੱਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਵੱਡੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗਦੀ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਤਾਜ 'ਸਟਾਰ' ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨੂੰ ਵਕਤ ਹੀ ਨਾ ਮਿਲਿਆ।

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜੱਜ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਹਰ ਅਖਬਾਰ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁਚਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਸੁਲਝਣਾ ਹੀ ਮਾਫੀ ਮੰਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੇਰ ਕਿਉਂ ਲਾਈ ਜਾਵੇ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨਸ਼ਰ

ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ ਜੱਜ ਨੇ ਸਰਤਾਜ 'ਤੇ ਧੋਖਾਦੇਹੀ ਅਤੇ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਬਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਤਾਜ ਨੇ ਮੁੜ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਲਈ।

ਜਵਾਬ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਸਰਤਾਜ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਮਾਫੀ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਟੈਲੀਕਾਸਟ ਮਾਫੀ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ। ਜੇ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਬਦਨਾਮੀ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਤਾਜ ਦੀ ਹੋਈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਾ ਗੀਤ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੀ। ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਈ ਗਾਣੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਮੁਖਤਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਨੇ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਇਸ ਸਭ ਬਾਬਤ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਮਿਲ-ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਭ ਕੁੱਝ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਨਾਮਣੇ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਦਾ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇੱਕ ਗੀਤ ਬੜਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਗਾਇਕ, ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਤਿੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਦੇ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਠੱਪ ਕਰਾਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਗਾਇਕ ਦਾ ਜਦੋਂ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਗੀਤ ਵੱਜਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਸਟੇਅ ਲੈ ਲਿਆ ਤੇ ਚੈਨਲ ਨੇ ਗਾਇਕ ਦੇ ਕੰਨ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਸਾਬੋ ਇਹ ਕੀ ਕਰਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਗਾਣਾ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦੇ।

ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਸੁਰਜੀਤ ਅਤੇ ਸਰਤਾਜ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਵੀਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਭ ਦੇ ਚੇਤੇ 'ਚ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਾਰੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਜਿਹੜਾ ਫੈਸਲਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੁਣ ਸੁਰਜੀਤ ਖਾਨ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੁਣਾਇਓ, ਉਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਸਹੀ ਪਰ ਕੁੱਝ ਮਹੀਨੇ ਗੀਤ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਜ਼ਰੂਰ ਪਸਤ ਰਹਿਣਗੇ।

ਪਹਿਲਵਾਨ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ ਦਰਸ਼ਨ

ਰੁਸਤਮੇ-ਹਿੰਦ ਪਹਿਲਵਾਨ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਕੜਾ ਦਰਸ਼ਨੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਮੰਨਦਾ ਹੋਇਆ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗਿਆਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬੜਨ ਸੁੰਹ ਨਾਲ ਪਹਿਲਵਾਨ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਹਲਾਂ ਵਾਲੇ ਧੰਨੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨਾਲ ਕਰਨਾਣੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਦੇਖਣ ਗਿਆ। ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕੁਸ਼ਤੀ ਬਰਾਬਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਤਕੜੀਆਂ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਦੇਖਣ ਸਰਦਾਰ ਖਾਂ, ਗੁਤਾ, ਠਾਕਰ ਅੰਬਰਸਰੀਏ ਪਹਿਲਵਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹੋਰ ਪਹਿਲਵਾਨ ਆ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮਾਹਲਾਂ ਵਾਲੇ ਧੰਨੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ੱਕਰੀਏ ਗੁਰਦਾਵਰ ਨਾਲ 30-35 ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਗਿੱਲ ਪ੍ਰੀਤਾ, ਧਿਆਨਾ, ਕਰਮਾ ਕੋਟਵਾਲਾ, ਢਾਡੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਅਤੇ ਬਰਨੇ ਦਾ ਸਰਬਣ ਜਿਹੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜੋੜ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਬਰਨੇ ਦੇ ਸਰਬਣ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਮਜ਼ਾਰੀ ਢਾਹਿਆ ਅਤੇ ਗਿੱਲ ਪ੍ਰੀਤ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਰਿਹਾ। ਪਾਸਲੇ ਵਾਲਾ ਗੇਜ਼ਾ ਘੁਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਰਸ਼ਨ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੁਸ਼ਹਿਰੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪਾਸਲੇ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਸਨ। ਪਾਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਦੰਦੁਆਲ ਉਸ ਦੇ ਗੁਰਭਾਈ ਦੇਵ ਸੰਘੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਾ ਪਿੰਡ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਢੋਲ ਨਾਲ ਛਿੱਜ ਬਾਰੇ ਮੁਨਾਦੀ ਕਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਗੇਜੇ ਨੇ ਕਹਿ ਕੇ ਢੋਲ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਮੁਨਾਦੀ ਕਰਾਈ ਕਿ

ਜਿਹੜਾ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਗੇਜੇ ਨੂੰ ਢਾਹ ਜਾਵੇ ਉਹਨੂੰ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਇਨਾਮ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੇਵ ਸੰਘੇ ਨੇ ਢੋਲ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 'ਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਦੋ ਸੌ ਨਹੀਂ, ਪੰਜ ਸੌ, ਨਾਲੇ 'ਖਾੜੇ 'ਚ ਰੈਫ਼ਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।' ਚਲੇ ਜੀ ਰਾਤ ਪੈ ਗਈ। ਕੋਠਿਆਂ 'ਤੇ ਸੌ ਗਏ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੱਚੀ ਕੰਧ ਟੱਪ ਕੇ ਗੇਜਾ ਕੋਠੇ ਆ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਦੇਵ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਸੰਘਿਆ ਦੇ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਪਿੱਠ ਲੁਆ ਲਵੇ। 'ਦਰਸ਼ਨ ਕਦੇ ਨੀ ਮੰਨੇਗਾ, ਉਹ ਰਲ ਕੇ ਘੁੱਲਣ ਵਾਲਾ ਨੀ, ਜੇ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਗਲ ਪੈ ਜੂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਘੋਲ ਕਰਨਾ ਈ ਕਰਨਾ।' ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਗੇਜਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਮੂੰਹ 'ਨੇਚੇ ਹੀ ਕਿਤੇ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਕਾਹਮੇ ਲੱਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਬਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਪਟਕਾ ਜਿਤਿਆ। ਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਰੂਪੋਵਾਲ ਛਿੱਜ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਉਥੇ ਮੈਂ ਵੀ ਸੋਡੀਆਂ ਵਾਲੇ ਰਾਣੇ ਉਸਤਾਦ ਨਾਲ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਾਮਾ ਖੇਲਾਂ ਵਾਲਾ ਸਰਬਣ ਵੀ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। 'ਕਿਦਾਂ ਪਕੜ ਹੋਊ?' ਛੱਪੜ ਕੰਢੇ ਨਹਾਉਂਦਾ ਸਰਬਣ ਰਾਣੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਹੁਣ ਮੈਂ ਨੀ, ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਸ਼ਗਿਰਦ ਘੁੱਲਿਆ ਕਰ੍ਹਾ।' 'ਜਿਦਾਂ ਦੀ ਕੋਕੋ, ਉਦਾਂ ਦੇ ਕੋਕੋ ਦੇ ਬੱਚੇ,' ਉਸਤਾਦ ਰਾਣੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਰਬਣ ਨੇ ਟਿੱਚਰ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਸੂਰਾਪੁਰ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਸਰਬਣ ਦੀ ਪਕੜ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਸਰਬਣ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। 'ਦੇਖਿਆ ਫਿਰ ਕੋਕੋ ਦੇ ਬੱਚੇ' ਰਾਣੇ ਨੇ ਰੂਪੋਵਾਲ ਵਾਲੀ ਟਿੱਚਰ ਸਰਬਣ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਈ। ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਰੋਧੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੂੰ ਖਿਚ ਮਾਰ ਕੇ ਪੱਟੀ ਲਾਉਣ ਦੇ

ਦਾਅ ਦਾ ਮਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਛੇ ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਗੋਰੇ ਰੰਗ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਸੀ ਕਿਲੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਦੇ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਧਣ ਦਿਤਾ। ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਨਿੰਗਰ ਬਣਾਇਆ। ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਅਠਾਈ ਸਾਲ ਤੱਕ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਹਾਦਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਛੱਡਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਵੱਡਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਚਕਨਾਚੁਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਵਾਰ ਦਰਸ਼ਨ, ਮੇਹਰਦੀਨ ਨੂੰ ਡੇਹਲੋਂ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੇਹਰਦੀਨ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਆਹ ਇਲਾਕਾ ਮੈਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਛੱਡਿਆ ਸੀ, ਇਹਨੂੰ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ।'

ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਭੱਜੀ ਵੀ ਘੁੱਲਣ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕੀ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਟਾ ਗੁਰਨਾਦ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਵਾਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ, ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਿਆ। ਤਿੰਨ ਬੇਟੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਬੇਟੇ ਦਾ ਬਾਪ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਸੈਟ ਹਨ। ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਅਤੇ ਇਕ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਹੈ। ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕੀਨ ਭਤੀਜਾ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਜੀਤਾ ਨਾਗਰਾ) ਵੀ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੀਤੇ ਨੇ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਰੱਸਾ-ਕਸੀ ਟੀਮ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਅੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਢੁੱਕ ਚੁੱਕਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਇਸ ਵਕਤ ਬੇਟੇ ਗੁਰਨਾਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੜ੍ਹ: ਕੁਦਰਤੀ ਦੀ ਮਾਰ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਬਦਇੰਤਜ਼ਾਮੀ

(ਸਫਾ 12 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਹੜ੍ਹ ਵਰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅਮਲਾ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਾ। ਜੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਮਲੇ ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਨਾਲ ਘੁਲ ਰਹੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਂਝੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣੇ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਟਕੋਰਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਅਮਲੇ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ ਤਾਂ ਵਧਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀਆਂ।

ਬਿਪਤਾ ਸਮੇਂ ਯਾਦ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨਿਜੀਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਤਹਿਤ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਖੋਰਾ ਲਗਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਬਿਪਤਾ ਸਮੇਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਉੱਠੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਦਇੰਤਜ਼ਾਮੀ ਦਾ ਉਹ ਆਲਮ ਹੈ ਜੋ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦੇ ਆਪ-ਹੁਦਰੇਪਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੁਲਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨੂੰ ਖਪਤਕਾਰ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣਗੇ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਬਦਇੰਤਜ਼ਾਮੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ

'ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ' ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਬੋਝੇ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਅਜਿਹੀ ਹਰ 'ਆਫ਼ਤ' ਤੋਂ ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਹੋਰ ਖੁਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੀ 'ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ' ਦੀ ਉਡੀਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਤਰੇੜਾਂ ਤਾਂ ਭਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ' ਮੌਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਦਹਿ-ਲੱਖੀ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਦੌਰੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚਿੱਟ-ਕੱਪੜੀਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ, ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹੰਗਾਮੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀ ਖ਼ਾਸੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਮਨੁੱਖੀ ਤਜਰਬੇ ਵਿਚ ਮੀਂਹਾਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਹਿਣਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਛਪ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰੀ ਬਦਇੰਤਜ਼ਾਮੀ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਦਾ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਖ਼ਾਸਾ ਸਮਝਣ ਦਾ ਵਕਤ ਹੈ।

ਕਸ਼ਮੀਰੀ 'ਪੰਜਾਬਣ' ਢੋਲ ਦੀ ਰਾਣੀ: ਰਾਣੀ ਤਾਜ

ਰਾਣੀ ਤਾਜ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਢੋਲ ਤਾਂ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵਜਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ (2010) ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਢੋਲ ਵਜਾ ਕੇ ਅਜੇ ਵਿਹਲੀ ਹੋਈ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਟੱਬਰ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਮਾਗਮ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਕਾਰ ਸਟੀਰੀਓ 'ਤੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਗੀਤ ਵਜਾਉਂਦੇ ਆਂ ਅਤੇ ਉਹ (ਰਾਣੀ ਤਾਜ) ਢੋਲ ਨਾਲ ਇਸ ਗੀਤ ਨਾਲ ਜੁਗਲਬੰਦੀ ਕਰੇ। ਗੱਲ ਸੋਖੀ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਹੀ ਸੀ; ਸੋ, ਕਾਰ ਸਟੀਰੀਓ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਗੀਤ ਚੱਲਿਆ ਰਿਹਾਨਾ ਦਾ 'ਰੁਡੀ ਬੁਆਇ' ਨਾਂ ਦਾ ਬੇਹੱਦ ਮਕਬੂਲ ਗੀਤ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਮਰੇ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਯੂਟਿਊਬ ਉੱਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਸ ਅਨੋਖੇ ਸੁਮੇਲ (ਫਿਊਜ਼ਨ) ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਭ ਦੰਗ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਇਹ ਆਈਟਮ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੱਟ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਹਰ ਪਾਸੇ ਬੱਸ ਰਾਣੀ ਰਾਣੀ ਹੋ ਗਈ। ਢੋਲ ਵਜਾ ਰਹੀ ਕੁੜੀ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਸਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਫਿਊਜ਼ਨ ਸੁਣਿਆ, ਸਭ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈਆਂ।

ਰਾਣੀ ਤਾਜ ਦਾ ਜਨਮ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਰਮਿੰਘਮ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਲੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾ ਕੇ ਵਸੇ ਉਹਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਾਹਨਾਰਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹਦੀ ਮਾਂ

ਉਹਨੂੰ ਸਦਾ 'ਰਾਣੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਖਿਡਾਉਂਦੀ, ਪਤਿਆਉਂਦੀ ਤੇ ਸੱਦਦੀ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਰਾਣੀ ਹੀ ਪੈ ਗਿਆ। ਰਾਣੀ ਦੇ ਮਾਪੇ ਆਜ਼ਾਦ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੀਰ ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਜਦੋਂ 1960ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਮੰਗਲਾ ਡੈਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜੜਨਾ ਪਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕੀਤਾ। ਪਰਦੇਸੀ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰਾਣੀ ਦਾ ਨਾਨਾ ਵੀ ਸੀ। ਉਹ ਜਿਵੇਂ-ਕਿਵੇਂ ਬਰਮਿੰਘਮ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਆਪ ਰਤਾ ਕੁ ਸੌਖਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਬੇਗਮ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਸੱਦ ਲਿਆ। ਰਾਣੀ ਦੀ ਮਾਂ ਉਦੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਨੰਨੀ ਜਾਨ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਪਣੇ ਅੱਬਾ (ਰਾਣੀ ਤਾਜ ਦਾ ਨਾਨਾ) ਕੋਲ ਪੁੱਜੀ। ਮਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ 1990 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਣੀ ਦਾ ਅੱਬਾ ਵੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਇਸ ਜੋੜੀ ਦੇ ਘਰ ਰਾਣੀ ਨੇ 3 ਅਕਤੂਬਰ 1993 ਵਿਚ ਜਨਮ ਲਿਆ।

ਢੋਲ ਨਾਲ ਪੀੜੀ ਤੰਦ ਪੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਣੀ ਦਾ ਮੋਹ ਵਾਇਲਨ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਹਿਜ਼ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਉਹਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ

ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ 'ਢੋਲ ਬਲਾਸਟਰਜ਼' ਵੱਲੋਂ ਵਜਾਇਆ ਢੋਲ ਉਹਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਤਰਬਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹਦੇ ਜ਼ਿਹਨ ਨੂੰ ਨਚਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਢੋਲ ਉਤੇ ਪੈਂਦੇ ਡਗੇ ਨਾਲ ਉੱਠਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉੱਡਣ ਹੀ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਹਨੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਢੋਲ ਖਰੀਦ ਨੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਘਰੇ ਢੋਲ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਫਿਰ ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਕੁ ਮੁਢਲੇ ਸਾਲ 'ਢੋਲ ਬਲਾਸਟਰਜ਼' ਦੇ ਗੁਰਚਰਨ ਮੱਲ ਤੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ। ਗੁਰਚਰਨ ਮੱਲ 'ਆਪਣਾ ਸੰਗੀਤ' ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਵੀ ਢੋਲ ਵਜਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਰਾਣੀ ਨੇ ਮਗਰੋਂ 'ਆਜ਼ਾਦ ਢੋਲ' ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਆਜ਼ਾਦ ਢੋਲ' ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਭੰਗੜਾ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਬੜੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸੀ। ਮਿਡਲੈਂਡਜ਼ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਹਵਾ ਹੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਸੀ। ਰਾਣੀ ਨੇ 'ਢੋਲ ਬਲਾਸਟਰਜ਼' ਤੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣ ਦੌਰਾਨ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਣਾ ਵੀ ਸਿੱਖ ਲਿਆ।

ਢੋਲ ਅਤੇ ਭੰਗੜਾ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਰਾਣੀ ਨੇ ਮੇਲਿਆਂ, ਵਿਆਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਉਸ ਲਈ ਕਾਰ ਸਟੀਰੀਓ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਰਿਹਾਨਾ ਦੇ ਗੀਤ 'ਰੁਡੀ ਬੁਆਇ' 'ਤੇ ਢੋਲ ਵਜਾ ਕੇ ਸਭ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਢੋਲ ਰਾਣੀ ਦੀ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਲਈ ਢੋਲ ਖੂਬ ਵਜਾਇਆ ਹੈ। 2010 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਢੋਲ ਗੂੰਜਿਆ। ਇਸ ਗੂੰਜ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੋਣ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ (2011) ਜਦੋਂ ਜਾਪਾਨ ਉਤੇ ਸੁਨਾਮੀ ਦਾ ਕਹਿਰ ਟੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਮਾਇਆ ਜੁਟਾਉਣ ਖਾਤਰ ਢੋਲ ਵਜਾਇਆ। ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ, ਨਾਰਵੇ ਅਤੇ ਡਬਲਿਨ ਦਾ ਗੇੜਾ ਕੱਢ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾ ਕੇ ਢੋਲ ਵਜਾਇਆ, ਉੱਥੋਂ ਦੇ

ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਹੋ ਗਏ। ਨਿੱਕੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਹਰਤ ਖੱਟੀ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਉਤੇ ਯੂਟਿਊਬ ਰਾਹੀਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਲੱਖ-ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਉਸ ਦਾ ਰਿਹਾਨਾ ਦੇ ਗੀਤ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਫਿਊਜ਼ਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਪੈਸ਼ਨ ਨਾਲ ਉਹ ਢੋਲ ਵਜਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੀ ਕੋਈ ਧੀ ਹੈ ਜੋ ਪਤਾ

ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਵਿਛੜ ਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਧੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ!! ਰਾਣੀ ਤਾਜ ਦੇ ਢੋਲ ਦਾ ਜਲੌਅ ਇੱਥੇ ਸੁਣਿਆ-ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: www.indyarocks.com/videos/rani-taj--dhol-mixing-live-to-rudeboy-rihanna-486446

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਫੀਚਰਜ਼

ਆਪਣੀ ਖਾਸ ਯਾਹੂ ਸ਼ੈਲੀ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ 'ਚ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਖੱਟਣ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਿੰਗਿੰਗ-ਡਾਂਸਿੰਗ ਸਟਾਰ ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਵੀ ਬੇਖੋਬ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਦੀ 14 ਅਗਸਤ 2011 ਨੂੰ 79 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਦਾ ਜਨਮ 21 ਅਕਤੂਬਰ 1931 ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਹੋਇਆ। ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਰਾਜਕਪੂਰ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਥਿਏਟਰ ਦੇ ਬਾਨੀ, ਸੰਚਾਲਕ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜਕਪੂਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਖੁਸ਼ਦਿਲ ਅਦਾਕਾਰ ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ

ਦੇ ਪਿਤਾ ਰੰਗਮੰਚ ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਵੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਖੇਤਰ ਵਿਰਸੇ 'ਚ ਮਿਲਿਆ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਥਿਏਟਰ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਜੀਵਨ ਜਿੰਦਗੀ' ਸੀ ਜੋ ਸਾਲ 1953 'ਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਤੇ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਰੇਲ ਕਾ ਡਿੱਬਾ', 'ਲੈਲਾ ਮਜਨੂੰ', 'ਠੋਕਰ', 'ਸ਼ਮਾ', 'ਪਰਵਾਨਾ', 'ਹਮ ਸਬ ਚੇਰ

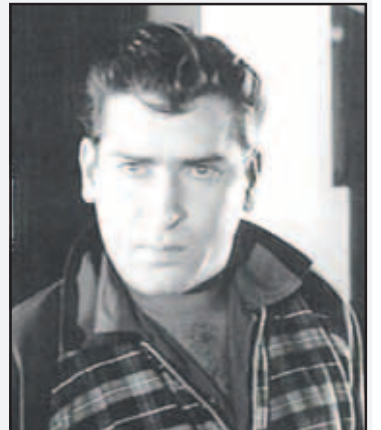
ਹੈ', 'ਗੁਲ ਸਨੇਵਰ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਫਲਾਪ ਸਿੱਧ ਹੋਈਆਂ। ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ 'ਚ ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਨੇ ਇਕ-ਦੋ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਲਗਾਤਾਰ 14 ਫਲਾਪ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਇੰਨੀ ਅਸਫਲਤਾ ਸਹਿਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਕਲਾਕਾਰ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸਲਾਮ ਕਹਿਣ 'ਚ ਸਮਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ, ਉਥੇ ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ 'ਅਸਫਲ ਕਲਾਕਾਰ' ਦਾ ਤਮਗਾ ਮਿਲਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨਾਲ ਰੁੱਝੇ ਰਹੇ। ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਹੀ ਭਾਵ ਸਾਲ 1955 'ਚ ਹੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਅਦਾਕਾਰਾ ਗੀਤਾ ਬਾਲੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਗੀਤਾ ਬਾਲੀ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਹੁਤੀ ਲੰਬੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਦਸ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ 1966 'ਚ ਗੀਤਾ ਬਾਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਨੇ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ। ਅਖੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ 'ਚ ਬੇਹਤਰੀਨ ਮੌਕਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਤੁਮਸਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖ' ਆਈ। ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਲੀਡ ਰੋਲ 'ਚ ਸਨ ਤੇ ਇਸ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਤੇ ਚੁਲਬੁਲੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਰਪੂਰ ਸਲਾਹਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਸ਼ੰਮੀ ਦੇ ਡਗਮਗਾਉਂਦੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਸਾਲ 1961 ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਜੰਗਲੀ' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਕਲਰ

ਫਿਲਮ ਸੀ। ਫਿਲਮ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਹੂ ਸ਼ੈਲੀ ਤੇ 'ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਮੁਝੇ ਜੰਗਲੀ ਕਰੇ' ਗੀਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਵੱਡਾ ਸਟਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1960 ਦੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ 'ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ', 'ਪਿਆਰ ਕੀਆ ਤੋ ਡਰਨਾ ਕਯਾ', 'ਕਸ਼ਮੀਰ ਕੀ ਕਲੀ', 'ਬਲੱਫ ਮਾਸਟਰ', 'ਜਾਨਵਰ', 'ਰਾਜਕੁਮਾਰ', 'ਤੀਸਰੀ ਮੰਜ਼ਿਲ', 'ਬਦਤਮੀਜ਼', 'ਐਨ ਈਵਨਿੰਗ ਇਨ ਪੈਰਿਸ', 'ਪ੍ਰਿੰਸ', 'ਸਵੇਰੇ ਵਾਲੀ ਗਾਤੀ', 'ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ' ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਸਫਲ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। 1968 'ਚ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ' ਲਈ ਸਰਵਉੱਤਮ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਫਿਲਮ ਫੇਅਰ ਐਵਾਰਡ ਵੀ ਮਿਲਿਆ।

ਵਧਦੇ ਮੋਟਾਪੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਪਰ ਉਹ ਚਰਿੱਤਰ ਅਦਾਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਦਾਰਾਂ 'ਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਛਾਪ ਛੱਡਦੇ ਰਹੇ। ਚਰਿੱਤਰ ਅਦਾਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵੀ ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਨੂੰ 1982 'ਚ 'ਵਿਧਾਤਾ' ਫਿਲਮ ਲਈ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਸਹਾਇਕ ਅਦਾਕਾਰ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਜਦਕਿ ਚਰਿੱਤਰ ਅਦਾਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ 'ਹੀਰੋ', 'ਰੋਮਾਂਸ', 'ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ', 'ਹੁਕੂਮਤ', 'ਬੰਟਵਾਰਾ', 'ਪ੍ਰੇਮਯੋਗ', 'ਪ੍ਰੇਮਰੋਗ', 'ਜਾਨਮ ਸਮਝਾ ਕਰੋ', 'ਤੋ ਸੈਂਸਰ' ਆਦਿ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਦੀ ਆਖਰੀ ਫਿਲਮ ਸਾਲ 2006 'ਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਫਿਲਮ 'ਸੈਂਡਵਿਚ' ਸੀ, ਜਦਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ-ਨਰਗਿਸ ਫਾਖਰੀ ਸਟਾਰਰ ਫੇਤੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅਲੀ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਰੋਕ ਸਟਾਰ' 'ਚ ਵੀ ਅਹਿਮ

ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਰੋਮਾਂਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਦਾਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨਮੋਹਕ ਅਦਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਐਲਵਿਸ ਪ੍ਰੈਸਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਆਪੋਧਾਪ 'ਚ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ ਦੁਰ ਤਕ ਹੋਰ ਦੁਰ ਤਕ ਸਕੂਨ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ ਦੀ ਮਦਮਸਤ ਆਵਾਜ਼ ਤੇ ਸ਼ੰਮੀ ਦਾ ਚੁਲਬੁਲਾਪਣ ਦੋਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾਂਸ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਡਾਂਸ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਇਸ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਐਨ ਈਵਨਿੰਗ ਇਨ ਪੈਰਿਸ', 'ਤੀਸਰੀ ਮੰਜ਼ਿਲ', 'ਤੁਮਸਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖ' ਵਰਗੀਆਂ ਬੇਜੋੜ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਡਾਂਸ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਾਵਾਂ-ਭਾਵਾਂ ਤੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਰੁਖ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ ਡਾਂਸ ਦੀ ਕਮੀ ਬੜੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਲੁਕੇ ਲੈਂਦੇ ਸਨ।

3 Months of FREE Cricket

with your favorite Punjabi Pack

TEN CRICKET

NEO CRICKET

Hurry, before this offer ends!

Not only you will get to watch your favorite Punjabi channels, you will also get Cricket Pack featuring Ten Cricket, Willow TV and Neo Cricket FREE for 3 months when you subscribe to the Punjabi Pack.

Don't miss the top-notch cricket action!

- England vs. India on Willow Cricket
- Australia vs. Sri Lanka on Ten Cricket
- England vs. India and West Indies vs. India coming this fall on Neo Cricket.

Call 1-888-242-2276 to sign up for DISH today.

No equipment to buy

Free Standard Professional Installation in up to 6 rooms.

Free DVR Upgrade (\$6.00/mo. DVR Service fee applies)

Free Activation

Over 120 top channels including Disney for \$29.99/mo. for 12 months
(reg. price \$44.99/mo.)

Offer requires a 24-month Agreement.

Punjabi Pack

\$24.99/mo.

gPunjab

one

jus

PTC PUNJABI

punjabi TV

Learn More

Visit www.FreeCricketOnDISH.com
for more information.

Use your QR App to take a picture of this barcode

Call 1-888-242-2276

Requires additional \$10/mo International Basic package or any America's Top package.

Cricket Pack free for 3 months: customer must activate qualifying DISH Network service between 8/19/11 and 10/06/11 and subscribe to a Punjabi Pack. Must maintain Punjabi Pack for 3-month period to continue to receive Cricket Pack.

Digital Home Advantage plan requires 24-month agreement and credit qualification. Cancellation fee of \$17.50/month remaining applies if service is terminated before end of agreement. American programming credits apply during first 12 months. \$10/mo HD add-on fee waived for life of current account; requires 24-month agreement, continuous enrollment in AutoPay with Paperless Billing. Standard Professional Installation only. All equipment is leased and must be returned to DISH Network upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Limit 6 leased tuners per account; upfront and monthly fees may apply based on type and number of receivers. HD programming requires HD television. Prices, packages and programming subject to change without notice. Offer available for new and qualified former customers, and subject to terms of applicable Promotional and Residential Customer agreements. Additional restrictions may apply. Offer ends 1/31/12.

© 2011, DISH Network L.L.C. All rights reserved.

dish
NETWORK

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ
ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

**\$25
2000
MINUTES***

* SOME RESTRICTIONS APPLY

- ✓ **No Pin Needed**
- ✓ **No Connection Fee**
- ✓ **No Monthly Fee**

USE FROM HOME OR CELL PHONE

ਇਹ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।

ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:

1.800.914.1013

ਦੇਸੀ ਵਰਲਡ ਰੇਡੀਓ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੈ
ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਖਾਲਸ

ਦੇਸੀ ਰੇਡੀਓ

ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਨ ਪਸੰਦ ਦਾ
ਰੇਡੀਓ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ।
35000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ,
WIFI ਇੰਟਰਨੈਟ ਰੇਡੀਓ 24 ਘੰਟੇ

*ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 27 ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਿਥੋਂ
ਲਗਾਤਾਰ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ, ਖਬਰਾਂ ਤੇ ਚਲੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ
ਉਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 125 ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣੋ

*ਭਾਰਤ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੁਣੋ।
ਰੇਡੀਓ ਹਮਸਫਰ, ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ, ਧਮਾਲ ਰੇਡੀਓ, ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ, ਦੇਸ ਪਰਦੇਸ, ਸਾਡੀ ਆਵਾਜ਼, ਪੰਜ
ਪਾਣੀ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ, ਦੇਸੀ ਰੇਡੀਓ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ, ਬੀ ਬੀ ਸੀ ਹਿੰਦੀ, ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ, ਪੰਜਾਬੀ
ਰੇਡੀਓ, ਸ਼ਬਨਮ ਰੇਡੀਓ, ਢੋਲ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਮਨਪਸੰਦ ਜ਼ੁਬਾਨਾਂ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ
ਹੀ ਰੇਡੀਓ ਸੁਣੋ।

*ਰੇਡੀਓ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ *ਰੇਡੀਓ
ਵਰਤਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਸਾਨ *ਰੇਡੀਓ ਵਿਚ ਦੋ ਅਲਾਰਮ
ਹਨ-ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਸਟੇਸ਼ਨ
ਆਪਣੇ ਅਲਾਰਮ ਵਿਚ ਫਿਟ ਕਰਕੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ।

**Punjabi, Hindi, Urdu, Fijian,
South Indian Radio Stations.**

**ਡੀਲਰਸ਼ਿਪ ਲੈ ਕੇ ਚੰਗੇ
ਪੈਸੇ ਕਮਾਓ**

**ਆਰਡਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ
ਰੇਡੀਓ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇਗਾ**

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਰੇਡੀਓ
Desi Bazar, 916 E. Main Street #118,
Greenwood, IN (Tel: 317-888-2040)
'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ

www.desiworldradio.com, info@desiworldradio.com

Toll Free Number: 1-800-604-6024

ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ

GPS

ਡਿਜੀਟਲ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਟਰੈਕਿੰਗ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਰ

**ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ
ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ**

**ਰੀਫਰ ਯੂਨਿਟਾਂ
ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ**

**5 ਸਾਲਾਂ
ਲਈ ਕੋਈ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ**

- ਐਡਰਸ ਅਤੇ ਜਗ੍ਹਾ
- ਘੱਟ ਬੈਟਰੀ ਵੋਲਟੇਜ
- ਸਪੀਡ ਅਤੇ ਡਰੈਕਸ਼ਨ
- ਇੰਜਨ ਬੰਦ
- ਅਨਲਾਕ ਟਰੱਕ
- ਸਪੀਡ ਦੇਖੋ

\$ 375

ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਲਾਗਤ

- ☞ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ
- ☞ ਸਾਲ ਦੀ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ
- ☞ ਐਕਟੀਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ
- ☞ ਕੋਈ ਕਾਨਟਰੈਕਟ ਨਹੀਂ

ਡੈਮੋ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

Dave: 925-382-5670

PUNJAB SPORTS & CULTURAL CLUB, OHIO PROUDLY PRESENTS

THE 3RD ANNUAL KHED MELA

When: 10th September, 2011 (Saturday) 9 AM TO 9 PM

At Voice Of America Park (Soccer Fields Section)

8070 Tylersville Road, West Chester, Ohio 45040

Events Include:-

International Kabaddi (Mens) - 1st Prize \$5,100 , 2nd Prize \$3,100

(Sponsored & Managed by Dharni Petroleum & Toor Petroleum)

Volley Ball (Seniors) - 1st Prize \$1,500 (Devinder (Happy) Sandhu & Ruby Dhaliwal)

2nd Prize - \$1,100 (Gill Brothers of Richmond Indiana)

Volley Ball (Women/Girls) - 1st Prize \$500, 2nd Prize \$300 (Nima Grewal)

Other Events include Shot Put, Tug Of War, Musical Chair and other athletic events for kids (Different Races, Balloon Race, Spoon Race etc)

ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਖਿਡਾਰੀ:
ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਬੁਰਜ, ਜੱਸਾ ਸਿੰਘਵਾਂ, ਕੀਪਾ ਬੱਧਨੀਵਾਲਾ, ਦੁੱਲਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਦੀਪ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀਆ, ਬਲਜੀਤ ਸੈਦੋ, ਮੌਲਾ, ਸਵਰਨਾ ਵੈਲੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ, ਤਾਰੀ, ਸਾਬੀ, ਜਾਫੀ ਡਾਂਟੇ, ਕੁਲਜੀਤਾ ਮਲਸੀਹਾਂ

ਕੁਮੈਂਟਰੀ
ਮੱਖਣ
ਹਕੀਮਪੁਰੀ
ਕਰਨਗੇ

Lots of inflatable's for children of all ages (Sponsored by Ghuman Brothers)

Thrilling Performances by Tanya, Hardeep Gill & Satwinder Bitti to complete the evening

Sponsors: Sohan Singh Bilkhu, Sohan Singh, Satinder Bharaj, Baljeet Mangat, Buth Singh, Raja India, New Krishna, Ravinder Singh, Raghvir Singh, Nardeep Mavi, Gurjeet Bencpal, Jay Bedi, Jagroop Tiwana, Preetam Singh, Vijay Kumar, Paramjeet Bedi, Happy Matot, Baljeet Gill, Baljinder Mavi, Amarjit Singh, Nirmal Singh, Pura Singh Bhatti & Family, Nariender Bhatti, Verinder Singh, Dalbir Singh Jimmy, Lakhbir Singh, Deep Sahota, Seshil Kumar, Gurmail Singh, Dr. Sehbi, Rashpal Sahota, Parminder Bassi, Satprakash, Pinda Bator, Tarlochan Singh, Kulddeep Singh Tulli, Gurmukh Singh Toni, Avatar Singh Springfield, Ruby (Dayton), Chamkaur Singh, Jasbir Deol (Chicago), Jagjeet Singh Toor, Joginder Singh Gill & Family, Mohar Singh, Ruby Deol, Nirmal Bencpal, Bhaginder Pinda, Jagpal Grewal, Ghuman Family, Gurmurt Bhatti, Taj Restaurant, Anmol India, Harvinder Taunge, Charan Singh, Darhar Restaurant, Samsher Grewal, Parshotam Deol & Family, Nachatar Singh Brar, Sunny Springfield, Kiranpal Sangha, Harinder Kang, Brij Mohan, Sae (Fancy Cuts), Nima Dalewal, Bhupinder Mavi, Tari Sarhand, Devinder Gill, Garol Singh, Bobby, Mandeep Singh, Raghbir Singh, Harjinder Gill, Nachatar Brar, Palwinder Dhillon, Gurnam Singh, Barjinder Singh (PT), Balhar Singh, Parminder Santra

!!!!FREE ADMISSION & FOOD!!!!

Mukhtiar Sekhon 513-919-2311

Swaran Sidhu 513-266-0885

Sukhbir Singh (Sukhi) 513-404-2493

Palwinder (Azad India) 513-253-4007

E-mail: punjabsportsclubohio@yahoo.com,

Satinder Ghuman 513-300-2791

Jasminder (Bunty) 513-253-2347

Jasbir Parmar 513-234-8053

Jagpal Nagra 513-238-6991

Gurjant Sekhon 513-923-0735

Kuldeep Singh 917-463-9100

Devinder (Dayton) 937-608-8386

www.punjabsportsclubohio.com

Advisor Committee:- Gurinder Dhillon, Sukhchain Gill, Aman Dharni, Jagpal Grewal, Harbans Gill, Harmit Ghuman

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ, ਓਹਾਇਓ

HEER ENTERTAINMENT & COMBINED OIL

PRESENT

SATINDER

ਸਰਤਾਜ਼

First time in Chicago

*Heer
Entertainment*

SATURDAY SEP 17, 2011 @ 7PM

PICKWICK THEATRE

5 S. PROSPECT AVE. PARK RIDGE, IL

TICKETS : VVIP, \$100, \$55, \$35

TICKETS AVAILABLE AT: Star Foods Schaumburg 847-985-7000, Punjabi Dhaba Devon Ave. 773-262-2080, Singh Grocers Palatine 847-241-5189, Best Foods Milwaukee 414-671-6986.

Contact: Happy Heer : 1-630-205-6575, Desi Junction Radio: 1-312-772-3374
www.desijunction.com/sartaaj | e-mail: sartaaj@desijunction.com

Supported By: Mac Bhamra, Zahid Rana, Darshan Basraon (Peoples Party of Punjab), Dr. Harjinder Khaira (Lake Street Dental), Ayodhya Salwan (Salwan Trading), Santokh Singh DC (A1 American Limousine), Gulzar Singh Multani (Pan-Oceanic Engineering), Sekhon, Dhanoa & Dhaliwal Family, Balwinder Singh, Mickey Kahlon, Balwinder Sandhu, Susana Brothers, Lucky Sahota, Jassi Sahota, Nick Gakhal, Jesse Singh (Remax), Punjabi American Youth Club of Indiana, Punjabi American Organization, Sher E Punjab Sports Club, Punjab Sports Club, Punjabi Heritage Organization, Punjabi Cultural Society, Desi Junction Radio - AM1530, Punjab Times

